

АПД 2007 коначни резултати

Анкета о потрошњи домаћинства у БиХ 2007

Босна и Херцеговина
Агенција за статистику
Босне и Херцеговине

Федерација Босне и Херцеговине
Федерални завод за статистику

Република Српска
Републички завод за статистику

АПД 2007 коначни резултати

Анкета о потрошњи домаћинства у БиХ

2007

Босна и Херцеговина
Агенција за статистику
Босне и Херцеговине

Федерација Босне и Херцеговине
Федерални завод за статистику

Република Српска
Републички завод за статистику

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	3
1. УВОД.....	4
1.1. Опште информације.....	4
1.2. Узорак	4
1.3. Упитници	5
1.4. Промјене у упитницима из 2007. у односу на 2004. годину	5
1.5. Унос података	6
1.6. Едитовање и импутација (неодговор по ставкама).....	7
1.7. Главни резултати Анкете о потрошњи домаћинстава за 2007. годину	7
2. СТАНОВНИШТВО И ДОМАЋИНСТВА: ГЛАВНЕ СОЦИО-ДЕМОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ.....	8
2.1. Становништво	8
2.2. Домаћинства.....	15
3. УЧЕШЋЕ ДОМАЋИНСТАВА НА ТРЖИШТУ РАДА.....	19
4. УСЛОВИ СТАНОВАЊА: КАРАКТЕРИСТИКЕ СТАМБЕНИХ ЈЕДИНИЦА И ПОСЈЕДОВАЊЕ ТРАЈНИХ ПОТРОШНИХ ДОБАРА	29
4.1. Карактеристике стамбених јединица	29
4.2. Посједовање трајних потрошних добара.....	33
5. ИЗДАЦИ ЗА ПОТРОШЊУ: НИВО И СТРУКТУРА	38
5.1. Главне чињенице	38
5.2. Разлике по географском подручју и типу насеља.....	41
5.3. Карактеристике домаћинстава и разлике у понашању по питању потрошње	48
5.4. Куповина прехрамбених производа према типу продајног мјеста	56
5.5. Штедња и економска ситуација домаћинстава	57
6. СИРОМАШТВО: ПРОЦЈЕНА И ГЛАВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ СИРОМАШНИХ ДОМАЋИНСТАВА	60
6.1. Методолошки аспекти	60
6.2. Релативно сиромаштво.....	61
6.3. Карактеристике сиромашних домаћинстава.....	63
6.4. Образовање, запосленост и сиромаштво.....	64
6.5. Домаћинства на граници сиромаштва и слабо сиромашна домаћинства	65
7. ПОРЕЂЕЊЕ ПОДАТАКА ИЗ 2004. И 2007. ГОДИНЕ.....	67
7.1. Становништво и структура домаћинстава.....	67
7.2. Издаци за потрошњу	71
8. ТУМАЧ ПОЈМОВА	80
9. ИНДЕКС СТАТИСТИЧКИХ ТАБЕЛА.....	84
10. СТАТИСТИЧКЕ ТАБЕЛЕ	85

ПРЕДГОВОР

Агенција за статистику Босне и Херцеговине (БХАС), Федерални завод за статистику (ФЗС) и Републички завод за статистику Републике Српске (РЗС РС) спровели су у 2007. години у Босни и Херцеговини (БиХ) Анкету о потрошњи домаћинства.

У 2007. години, Анкета о потрошњи домаћинства у Босни и Херцеговини спроведена је други пут, прва је спроведена 2004. године. Заједно са Анкетом о радној снази, која је први пут спроведена 2006. године и спроводи се годишње, пружа статистичком систему Босне и Херцеговине и корисницима вјеродостојне и упоредиве податке о домаћинствима.

Резултати Анкете треба да буду даљи подстицај владама да улажу средства и континуирано подржавају рад на спровођењу инфраструктурних статистичких истраживања на годишњем и кварталном нивоу у складу са европским стандардима.

Публикација је резултат заједничког рада колега из статистичких институција, ISTAT-а (Национални институт за статистику Италије) и Конзорцијума London School of Economics, који су кроз пројектне активности имали могућност да размијене знање.

Публикација садржи анализу резултата Анкете о потрошњи домаћинства из 2007. године, и то: социо-економских карактеристика домаћинства у БиХ, учешћа домаћинства на тржишту рада, услова становања, затим анализу нивоа и структуре издатака домаћинства, те анализу сиромаштва. Дио публикације садржи анализу упоредних показатеља Анкете о потрошњи домаћинства из 2004. и 2007. године.

Фајлови са микроподацима и база агреgirаних података биће расположиви на Интернет страницама статистичких институција: www.bhas.ba, www.fzs.ba и www.rzs.rs.ba.

Захваљујемо се Влади Италије и Cooperazione Italiana и Влади Велике Британије и Канцеларији за међународни развој Владе Велике Британије (DFID UK), који су осигурали финансијску подршку за спровођење Анкете о потрошњи домаћинства за 2007. годину.

Посебно се захваљујемо стручњацима из ISTAT-а и LSE Конзорцијума за њихову подршку и посвећеност раду на даљем усавршавању статистичара у Босни и Херцеговини и развијању њихових капацитета за самосталну имплементацију сличних анкета у будућности.

1. УВОД

1.1. Опште информације

Анкета о потрошњи домаћинства даје основне информације које су потребне да би се дефинисали, анализирали и интерпретирали издаци за потрошњу домаћинства у Босни и Херцеговини.

Анкетом се, на бази узорка домаћинства, прикупљају подаци о издацима за потрошњу, са посебним освртом на социјалне и економске аспекте услова у којима домаћинства живе. На основу дизајна узорка, Анкета омогућава и квалитативну и квантитативну анализу животног стандарда и понашања домаћинства када је у питању потрошња, узимајући у обзир различите типове домаћинства, географске и социјалне аспекте.

Основна сврха Анкете огледа се у прикупљању информација о структури и нивоу издатака за потрошњу према главним социо-економским и географским карактеристикама домаћинства; прикупљају се сви издаци домаћинства за набавку производа и услуга личне потрошње. Дефиниција издатака за потрошњу такође обухвата производе које је домаћинство произвело у својим баштама или на пољопривредним имањима за своју потрошњу (потрошња из властите производње), производе и услуге које обезбјеђују послодавци у виду плате, импутирану ренту за стамбене јединице у којима живе власници или које се користе бесплатно. Сви други издаци домаћинства за потребе које не спадају у оквир потрошње искључују се из концепта издатака за потрошњу (нпр. куповина куће или земљишта, плаћање пореза, издаци везани са пословним дјелатностима итд.). Износи издатака за потрошњу биљеже се у тренутку набавке производа и услуга, без обзира да ли су стварно потрошени или плаћени у том тренутку (на примјер, плаћање картицом или у ратама).

Да би се добила комплетна слика, Анкетом се прикупљају подаци о издацима за храну и пиће, становање, намјештај, одјећу и обућу, здравство, превоз, комуникације, рекреацију и слободно вријеме, културу и образовање, о другим производима и услугама које нису претходно споменуте, као и информације о члановима домаћинства (веза са носиоцем домаћинства, године старости, брачни статус, образовање, статус активности, подручје дјелатности), као и подаци о карактеристикама становања.

Резултати су дати по групама или категоријама издатака (они који су најрелевантнији), анализирају се по територијалној припадности, величини и типу домаћинства, занимању и подручју дјелатности носиоца домаћинства, као и по карактеристикама које више од других утичу на нивое потрошње и понашање домаћинства када је у питању потрошња.

Поглавље 2 даје осврт на становништво Босне и Херцеговине у смислу индивидуалних социо-географских карактеристика (географско подручје, пол, старосна група, брачни статус, образовање) и у смислу структуре домаћинства (број чланова, тип домаћинства, присуство старијих и млађих лица у домаћинству).

Поглавље 3 даје анализу учешћа на тржишту рада, такође са тачке гледишта домаћинства, те информације о различитој дистрибуцији дјелатности између домаћинства.

Поглавље 4 приказује детаљан опис услова у којима живе домаћинства у Босни и Херцеговини, у смислу карактеристика стамбених јединица, расположивих услуга и власништва над трајним потрошним добрима.

Поглавље 5 је посвећено анализи издатака за потрошњу домаћинства. Нивои и структура издатака дати су по географском подручју, типу домаћинства, учешћу на тржишту рада и главним групама или модалитетима потрошње. Посљедњи дио поглавља даје синтетичку анализу штедне домаћинства и процјену најнижег мјесечног прихода који би задовољавао потребе домаћинства.

Поглавље 6 третира анализу сиромаштва: европска методологија која се користи за анализу сиромаштва укратко је описана и кориштена са циљем процјене и описа сиромашних домаћинстава.

На крају публикације (Поглавље 7) дата је компаративна анализа резултата Анкете о потрошњи домаћинстава из 2007. и 2004. године.

Тумач појмова и анекс статистичких табела дати су у прилогу публикације.

1.2. Узорак

Задњи попис становништва у Босни и Херцеговини спроведен је 1991. године, када је Босна и Херцеговина још увијек била у саставу Социјалистичке Федеративне Републике Југославије. Међутим, од тог времена дошло је до великих помјерања становништва. Пошто су анкетна истраживања заснована на узорком одабраним домаћинствима као јединицама посматрања, било је потребно обезбиједити ажурније податке на основу којих би се одабрао узорак. Уз помоћ UNDP-а, 2006. године имплементиран је пројекат Ажурирања оквира узорка у Босни и Херцеговини. Тим пројектом формиран је Проширени оквир узорка са 1.456 пописних кругова који је представљао оквир из којег је изабрано 9.274 домаћинстава за Анкету о потрошњи домаћинстава у 2007. години.

Узорак је био двоетапни стратификовани узорак. Од укупног броја, у узорак, изабраних домаћинстава, 5.661 је у Федерацији БиХ, 3.135 у Републици Српској и 478 у Брчко дистрикту БиХ.

Изабрани узорак подијељен је на 12 мјесечних подузорака, једнаке величине (772 или 773 јединице мјесечно), при чему су мјесечни подузорци дефинисани тако да осигурају *кварталну вјеродостојност процјена* тј. непристрасне и поуздане кварталне процјене.

1.3. Упитници

Анкета о потрошњи домаћинстава је статистичко истраживање којим се, поред података о основним демографским, економским и социјалним карактеристикама домаћинства, прикупљају и подаци о издацима за потрошњу, потрошњу из властите производње и приходима. На основу њих израчунавају се важни индикатори животног стандарда домаћинства, као што су услови становања, снабдијевање домаћинства трајним потрошним добрима, начину загријавања стана, итд.

Подаци за ову Анкету прикупљају се помоћу три упитника:

1. Дневник набавки (HBS/1), у који домаћинство свакодневно, у периоду од 14 дана, биљежи количине и вриједности купљених производа, као што су храна, пиће и дуван, али и осталих производа и услуга која домаћинство обично користи (трошкови за превоз, лична хигијена, књиге, новине и разноврсни штампани материјал, итд.).
2. Дневник о потрошњи из властите производње (HBS/1A), у који домаћинство свакодневно, у периоду од 14 дана, биљежи утрошене количине и процијењене вриједности производа које је само произвело.
3. Завршни интервју (HBS/2), којим се прикупљају подаци о члановима домаћинства, о издацима домаћинства за становање, набавку трајних потрошних добара и непрехрамбених производа (намјештај, услуге, одјећа и обућа, здравље, транспорт и телекомуникације, слободно вријеме и рекреација, култура, образовање, итд.), као и подаци о приходима и инвестицијама домаћинства.

1.4. Промјене у упитницима из 2007. у односу на 2004. годину

Изглед сва три упитника у Анкети о потрошњи домаћинстава за 2007. годину је остао исти као и у 2004. години. Међутим, са циљем задовољења захтјева статистике националних рачуна и статистике цијена све три статистичке институције у Босни и Херцеговини, извршене су одређене промјене у садржају упитника. Промјене су усклађене са европским препорукама (везано за

COICOP класификацију и дефиниције индекса цијена) и међународним препорукама (Међународног монетарног фонда и Свјетске банке).

1. Дневником набавки прикупљају се подаци о 164 производа, од чега 103 за храну и пиће (у 2004. години их је било 151 и 94 респективно). Највише промјена у овом дневнику, у односу на 2004. годину, односи се на раздвајање једног производа на два, нпр. „Пекарски производи (кифле, крофне, двопек, petit кекси, погачице, земичке, плетенице и др.)“ из 2004. су у 2007. години раздвојени на „Пекарски производи (искључујући бисквит)“ и „Бисквит све врсте (вафли, Petit Beurre, индустријски ролати и др.)“, као и на промјену назива производа ради поједностављивања попуњавања Дневника набавки, нпр. производ „Вегета“ из 2004. године је промијењен у „Додаци храни (Вегета, Зачин Ц и др.)“. Неки производи су поново дефинисани, нпр. у 2004. години, у одјељку за прикупљање потрошње меса су јестиве изнутрице за све типове меса биле у модалитету „Сушено, димљено и усољено месо и јестиве изнутрице (кобасице, саламе, шунке и друге месне прерађевине)“, док су у 2007. години замијењене са неколико модалитета и то за сваку врсту меса посебно „Телетина и јестиве телеће изнутрице (свјеже и залеђено)“, „Јунетина и јестиве јунеће изнутрице (свјеже и залеђено)“, „Свињетина и јестиве свињске изнутрице (свјеже и залеђено)“, итд.
 2. У Дневнику о потрошњи из властите производње све промјене су прилагођене промјенама извршеним у Дневнику набавки.
 3. Завршним интервјуом се прикупљају подаци о 194 производа (у 2004. години их је било 162). Промјене у овом упитнику се састоје од промјена неколико референтних периода издатака за потрошњу (за трајна потрошна добра, намјештај, возила, опрему за слободно вријеме и рекреацију и школарину), увођења нових модула, те промјене постојећих модула из 2004. године (потпуна реорганизација питања или додавање нових). Нови модули уведени у 2007. години су „Инвестиције“ и „Навика куповања“. У модулима „Здравство“ и „Слободно вријеме и рекреација, култура и образовање“ уведена је разлика између формалног (јавно и приватно) и неформалног начина плаћања. У модулу „Други производи и услуге“ уведене су четири нове врсте издатака (провизија од кориштења банкарске картице, банкарска провизија за вођење рачуна, унајмљивање сефова, остали банкарски трошкови). Модул „Одјећа и обућа“ је потпуно промијењен и проширен са више модалитета раздвајањем купљене одјеће и обуће на мушку, женску и дјечију.
- За разлику од 2004. године, нису прављене разлике између купљених нових и половних производа, изузев код аутомобила.

1.5. Унос података

CADI (Computer Aided Data Input) техника развијена је у софтверском програму BLAISE и кориштена је за унос података прикупљених од домаћинстава одабраних у узорак. Ова техника заснива се на увођењу свих могућих контрола, како би се отклониле грешке приликом уноса података. Контроле могу бити у облику упозорења, тзв. „меке“ контроле, и оне које се не могу проћи без њиховог елиминисања, тзв. „тврде“ контроле. У програму за унос података за ову анкету, са циљем задржавања упитника онаквим каквим га је домаћинство попунило, већином су биле дефинисане „меке“ контроле. Неке контроле су биле квантитативне и односиле су се на могуће рангове за утрошене производе (вриједности у КМ), док су неке биле квалитативне и дефинисане су са циљем осигурања потпуне попуњености упитника. Грешке које су се јављале, могле су бити промијењене (након консултација са методолозима и евентуалног поновног звања домаћинстава), али и остављене као такве, те отклоњене у процесу импутације.

1.6. Едитовање и импутација (неодговор по ставкама)

Едитовање и импутација података омогућавају проналажење грешака (екстрема и недостајућих вриједности) и њихово исправљање по принципу минималних промјена. За ову сврху кориштен је софтвер CONCORD, као и скуп ad hoc програма. За разлику од 2004. године, кад је CONCORD био развијен на Linux платформи, у 2007. години развијен је под Windows окружењем, са циљем да га босанскохерцеговачке статистичке институције могу користити и у будућности.

1.7. Главни резултати Анкете о потрошњи домаћинства за 2007. годину

Из Анкете о потрошњи домаћинства спроведене у 2007. години израчунат је широк спектар различитих индикатора о домаћинствима, становништву, условима становања и рада, потрошњи и животном стандарду. У наредној табели издвојени су само неки од индикатора, а у осталим поглављима дата је детаљна анализа свих добијених резултата.

Табела 1.1. Главни индикатори о становништву и домаћинствима по географском подручју, 2007.
(апсолутне вриједности и вриједности у процентима)

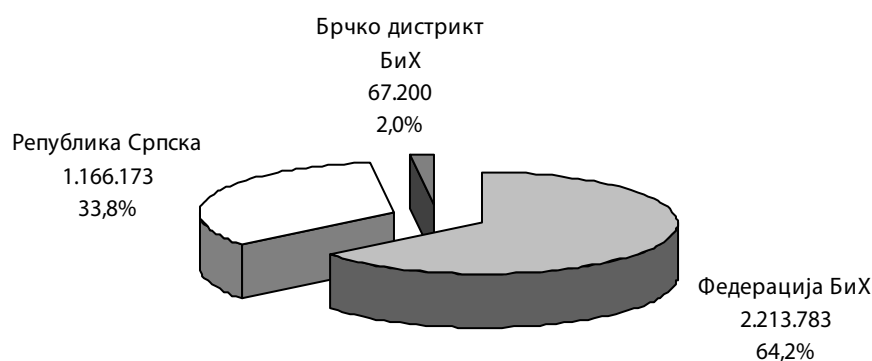
Главни индикатори	Географско подручје			Босна и Херцеговина
	Федерација БиХ	Република Српска	Брчко дистрикт БиХ	
Број анкетираних домаћинства	4.504	2.622	342	7.468
Процијењени број домаћинства	657.984	374.715	21.914	1.054.613
Процијењени број становника	2.213.783	1.166.173	67.200	3.447.156
Просјечан број чланова по домаћинству	3,36	3,11	3,07	3,27
Укупни мјесечни издаци за потрошњу (у хиљадама КМ)	1.085.489	511.227	28.893	1.625.612
Просјечни мјесечни издаци за потрошњу по домаћинству (КМ)	1.649,72	1.364,31	1.318,47	1.541,43
- за храну и пиће (КМ)	535,51	473,18	429,87	511,17
- за непрехрамбене производе (КМ)	1.114,21	891,14	888,60	1.030,26
Процент домаћинства која уштеде дио прихода	7,6	3,9	:	6,2
Процент сиромашних домаћинства	16,3	21,7	23,6	18,4
Процент сиромашних појединаца	17,0	20,1	25,8	18,2

2. СТАНОВНИШТВО И ДОМАЋИНСТВА: ГЛАВНЕ СОЦИО-ДЕМОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

2.1. Становништво

Укупан број становника у Босни и Херцеговини, израчунат као директна процјена из Анкете о потрошњи домаћинства, у 2007. години је 3.447.156; од тога 64,2% у Федерацији БиХ, 33,8% у Републици Српској и 2,0% Брчко дистрикту БиХ. (Графикон 2.1)

Графикон 2.1. Становништво по географском подручју, 2007. год.
(апсолутне вриједности и структура у процентима)

Највећи број становника живи у насељима типа „остало“¹ (око 61%); у Републици Српској су то готово двије трећине становника, док је проценат у Федерацији БиХ и Брчко дистрикту БиХ нешто већи од 50%. (Табела 2.1)

Табела 2.1. Становништво по типу насеља и географском подручју, 2007. год.
(апсолутне вриједности и структура у процентима)

Тип насеља	Географско подручје			Босна и Херцеговина
	Федерација БиХ	Република Српска	Брчко дистрикт БиХ	
Градско	41,2	34,8	46,8	39,2
Остало	58,8	65,2	53,2	60,8
Укупно (=100%)	2.213.783	1.166.173	67.200	3.447.156

Број жена у Босни и Херцеговини је 1.762.908, што је нешто више од броја мушкараца, којих је 1.684.248; према томе, на 100 жена долази 96 мушкараца. (Табела 2.2)

Брчко дистрикт БиХ показује највиши коефицијент маскулинитета² (97,7). Разлика између полова изражена је и у Републици Српској, гдје на 100 жена долази 96 мушкараца, док је овај однос 95,3 у Федерацији БиХ.

Структура становништва по полу произлази из различитих трендова уочених у рађању и смртности унутар женске и мушке популације. Однос између рођених мушкараца и жена је скоро

¹ Према важећој статистичкој типологији насељена мјеста у БиХ су сврстана у два типа: градска и остала. Тип „остало“ обухвата сеоска и приградска насеља.

² Број мушкараца у датој популацији на 100 жена.

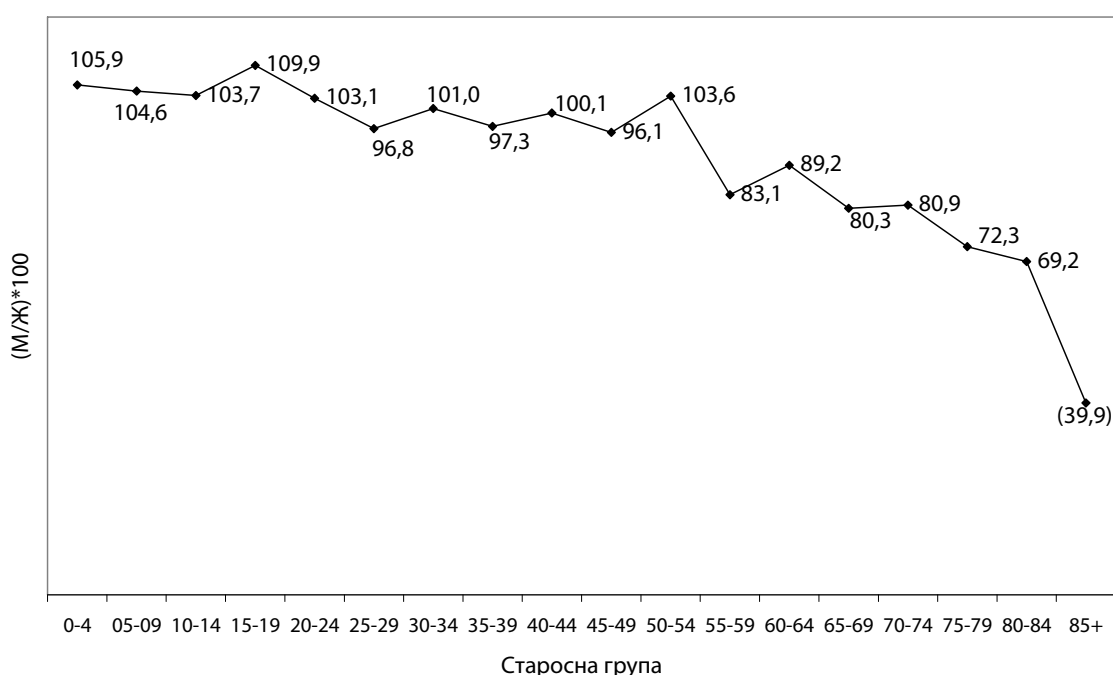
константан, јер је одређен биолошким факторима – 106 према 100. Усљед већег морталитета мушкараца у првим годинама живота, долази до равнотеже полова између 20 и 40 године, када је још увијек већа стопа морталитета мушког становништва. Због већег очекиваног трајања живота код жена и веће смртности мушке популације у каснијим годинама живота, број жена се повећава у односу на број мушкараца. До промјене у структури према полу и стварања неравнотеже између мушке и женске популације долази утицајем различитих фактора, као што су: наталитет, морталитет, миграције, социо-економски фактори и др.

Табела 2.2. Становништво по полу и коефицијенту маскулинитета по географском подручју, 2007. год.
(апсолутне вриједности и структура у процентима)

Географско подручје	Пол		Укупно	Пол (%)		Коефицијент маскулинитета (%)
	Мушкарци	Жене		Мушкарци	Жене	
Федерација БиХ	1.079.998	1.133.785	2.213.783	48,8	51,2	95,3
Република Српска	571.049	595.124	1.166.173	49,0	51,0	96,0
Брчко дистрикт БиХ	33.201	33.999	67.200	49,4	50,6	97,7
Босна и Херцеговина	1.684.248	1.762.908	3.447.156	48,9	51,1	95,5

У нижим старосним групама број мушкараца је већи од броја жена. Највећа стопа забиљежена је у групама између 15. и 19. године, гдје на 100 жена долази 110 мушкараца. (Графикон 2.2)

Графикон 2.2. Коефицијент маскулинитета по старосним групама – Босна и Херцеговина, 2007. год.
(вриједности у процентима)

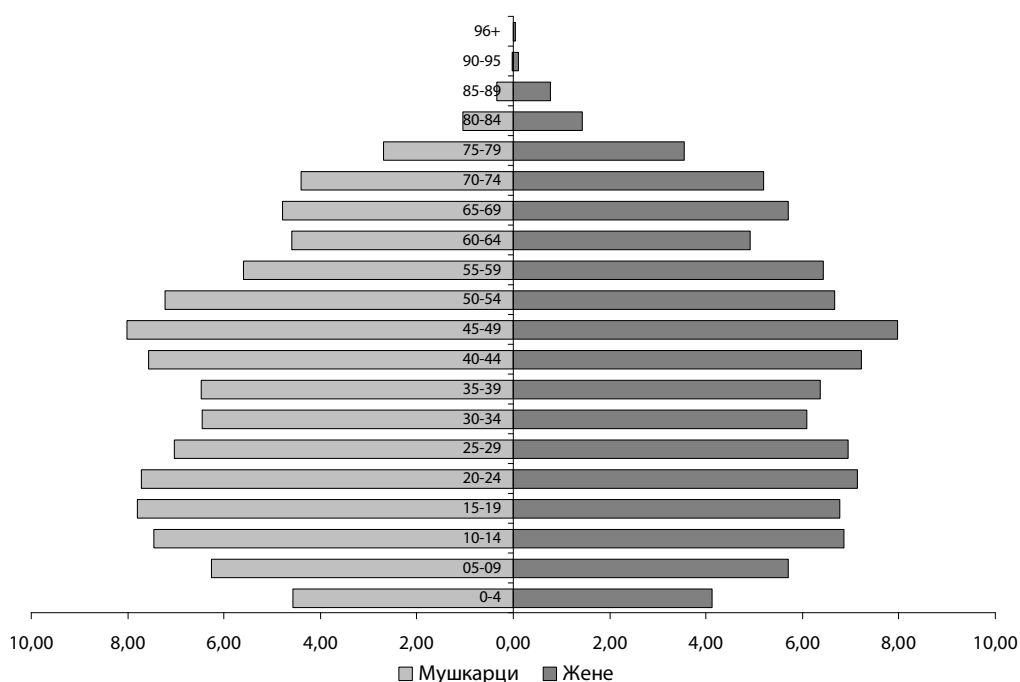
Након 55. године старости број мушкараца на 100 жена евидентно опада: минимална вриједност се види након 84. године старости. Међу најстаријим групама, на сваких 100 жена долази свега 40 мушкараца. Ова разлика у половима је видљива и на територијалном нивоу, а резултат је прогресивног старења становништва и дужег очекиваног животног вијека жена. У Федерацији БиХ најочљивија разлика међу половима види се у старосној групи преко 65 година, гдје на 100 жена долази 75 мушкараца. (Табела 2.3)

Табела 2.3. Коефицијент маскулинитета по старосним групама и географском подручју, 2007. год.
(вриједности у процентима)

Старосна група	Географско подручје			Босна и Херцеговина
	Федерација БиХ	Република Српска	Брчко дистрикт БиХ	
0-5	99,2	109,0	73,8	101,4
6-17	107,6	108,1	105,6	107,7
18-34	99,9	102,8	112,3	101,0
35-64	94,2	97,0	99,8	95,3
>=65	75,3	76,0	78,7	75,6
Укупно	95,3	96,0	97,7	95,5

Структура становништва по годинама старости посебно је интересантна, јер различите појаве као што су, рецимо, репродукција, морталитет и миграције увелико зависе од животног циклуса. Генерално посматрано, слабије стопе рађања и веће стопе смртности одређују стару популацију, као и прилично дуго просјечно очекивано трајање живота. Супротно овоме, популацију са значајним стопама рађања и нижом стопом смртности карактерише млада старосна структура и краће просјечно очекивано трајање живота.

Графикон 2.3. Становништво по старосним групама и полу, 2007. год. (структура у процентима)

Најбоља илустрација старости становништва на одређеном географском подручју је њена старосна пирамида. Она је у директној вези са фертилитетом, морталитетом и миграционим кретањима.

Из графикона 2.3 се може видјети да је база пирамиде сужена, што указује на мало учешће становништва у старосној групи од 0-4, а то је кореспондентно са падом наталитета. Када се сагледа старосна пирамида, види се њен неправилан облик, а разлог се огледа у неправилном тренду рађања, умирања, миграционих токова, као и спољних утицаја, као што је рат, што се одразило на становништво у старосним групама од 30-39 и 60-64.

Табела 2.4. Становништво по полу и старосним групама по географском подручју, 2007. год.
(апсолутне вриједности и структура у процентима)

Старосна група	Географско подручје						
	Федерација БиХ			Укупно	Република Српска		Укупно
	Пол		Укупно		Пол		
	Мушкарци	Жене		Мушкарци	Жене		
0-5	5,9	5,6	5,7	5,0	4,4	4,7	
6-17	18,3	16,2	17,3	15,2	13,5	14,4	
18-34	25,2	24,0	24,6	23,0	21,5	22,3	
35-64	38,9	39,3	39,1	40,4	40,0	40,2	
>=65	11,7	14,8	13,3	16,3	20,5	18,5	
Просјечна старост (године)	35,8	38,1	37,0	39,6	42,0	40,8	
Медијана старости (године)	35,0	38,0	36,0	40,0	43,0	42,0	
Укупно (=100%)	1.079.998	1.133.785	2.213.783	571.049	595.124	1.166.173	
Старосна група	Брчко дистрикт БиХ			Укупно	Босна и Херцеговина		Укупно
	Пол		Укупно		Пол		
	Мушкарци	Жене		Мушкарци	Жене		
	0-5	(4,6)	(6,1)	5,4	5,6	5,2	5,4
6-17	15,9	14,7	15,3	17,2	15,3	16,2	
18-34	23,6	20,5	22,0	24,4	23,1	23,8	
35-64	40,8	39,9	40,3	39,5	39,6	39,5	
>=65	15,1	18,8	17,0	13,3	16,8	15,1	
Просјечна старост (године)	38,7	40,2	39,5	37,2	39,4	38,3	
Медијана старости (године)	40,0	41,0	40,0	37,0	40,0	38,0	
Укупно (=100%)	33.201	33.999	67.200	1.684.248	1.762.908	3.447.156	

Поред старосне пирамиде, могуће је израчунати индикаторе, као што су просјечна старост и медијана старости који, као што знамо, расту као функција стопе старења становништва.

Просјечна старост становништва у Босни и Херцеговини је 38,3 године. Мушкарци су у просјеку млађи од жена: просјечна старост је 37,2 и 39,4 година, респективно. (Табела 2.4)

Разлика у половима се повећава ако се узме у обзир медијана старости: 50% мушке популације је млађе од 37 година, у односу на 40 година код женске популације. Просјечна старост је већа од медијане, што говори да је дистрибуција становништва по старосним групама асиметрична на десну страну и у односу на ниже старосне групе, и тако показује популацију која је по структури старија.

Највећи број становника у Босни и Херцеговини налази се у старосној групи између 35 и 64 године (39,5%). Становништво је у просјеку млађе у Федерацији БиХ, са просјеком старости од 37 година, док је старија популација у Републици Српској (40,8 година).

Млађа популација (до 17 година) чини 21,6% укупног становништва. Дјеца у предшколским годинама (испод 6 година) чине 5,4% укупног становништва. Федерација БиХ има већи број млађе популације (23,0%), док је овај проценат најнижи у Републици Српској (19,1%).

Старија популација (појединци са 65 година и више) учествују са 15,1% у становништву, а од 100 старијих лица 57 су жене. Процент жена преко 65 година је 16,8%, а мушкараца 13,3%. Процент старије популације значајно се разликује по географском подручју. Посматрано по географским подручјима највише старијих лица живи у Републици Српској (18,5%) гдје је једна од пет жена старија од 65 година, а најмање у Федерацији БиХ (13,3% становништва).

Табела 2.5. Структурални индикатори становништва по географском подручју, 2007. год.

Географско подручје	Однос дјеце (1)	Старија лица у односу на дјецу (2)	Стопа старења (3)	Стопа зависности (4)
Федерација БиХ	17,9	2,3	71,5	46,7
Република Српска	16,5	3,9	119,2	51,4
Брчко дистрикт БиХ	(17,0)	3,2	107,1	48,8
Босна и Херцеговина	17,5	2,8	86,4	48,3

1 Процентуални однос броја дјеце (0 - 4 године) према броју жена у фертилним годинама (15-49).

2 Однос броја лица са 65 година и више и броја дјеце испод 6 година.

3 Процентуални однос становништва од 65 година и више и становништва од 0-14.

4 Процентуални однос становништва од 0-14 и преко 65 према становништву старосне групе од 15-64 (радно способно становништво).

Структурни индикатори становништва показују да је Република Српска географско подручје са најстаријом популацијом: однос старијих према броју дјеце, тј. однос између броја лица преко 65 и оних млађих од 6 година је 3,9 (према 2,3 у Федерацији БиХ), стопа старења показује 119 лица преко 65 година на сваких 100 појединаца млађих од 15 година, а учешће лица преко 75 година је 6,4%, у односу на 5,1% за укупно становништво. (Табеле 2.5 и 2.6)

Са друге стране, Федерација БиХ је географско подручје са најмлађом старосном структуром, са 72 старијих лица на сваких 100 појединаца који су млађи од 15 година и 2 старија лица по сваком дјетету које је млађе од 6 година. Осим тога, на сваких 100 појединаца 5 их има мање од 5 година, а 4 има 75 година и више.

Стопа зависности, тј. процентуални однос неактивне (лица млађа од 15 година и она са 65 година и више) и активне популације (између 15. и 64. године) у Босни и Херцеговини је 48,3%, што значи да на сваких 100 активних долази 48 неактивних лица. Овај однос иде преко 50% у Републици Српској, што је резултат већег броја старијег становништва у Републици Српској.

Босну и Херцеговину карактерише низак фертилитет. Однос дијете-жена је мјера фертилитета, иако непрецизна, и добијена је из процентуалног односа броја дјеце 0-4 према броју жена у старосној групи између 15 и 49 година, и показује да скоро 18 дјеце млађе од 5 година долази на сваких 100 жена старости између 15 и 49 година.

Специфична стопа фертилитета је већа у Федерација БиХ (17,9%), у поређењу са Републиком Српском (16,5%). Вриједност добијена за Републику Српску је одређена ниским присуством не само дјеце, него и жена у фертилним годинама. (погледати Анекс, табела 2)

Табела 2.6. Структурални индикатори становништва по географском подручју, 2007. год.

(апсолутне вриједности и структура у процентима)

Географско подручје	Становништво о <5 (%)	Становништво о 5-14 (%)	Становништво о 15-64 (%)	Становништво о 65-74 (%)	Становништво о 75-84 (%)	Становништво о >=85 (%)	Укупно становништво о (=100%)
Федерација БиХ	4,6	13,9	68,2	9,0	3,7	0,6	2.213.783
Република Српска	3,8	11,7	66,1	12,1	5,6	0,8	1.166.173
Брчко дистрикт БиХ	(4,0)	11,8	67,2	10,7	5,9	:	67.200
Босна и Херцеговина	4,3	13,1	67,4	10,1	4,4	0,7	3.447.156

Становништво старости 85 и више година, чини 0,7% укупне популације у Босни и Херцеговини. Територијалне разлике су евидентне и у овој популацији гдје Република Српска биљежи већи број те популације у односу на Федерацију БиХ (0,8% у односу на 0,6%, респективно). (Табела 2.6) Посматрајући по полу, мушкарци су имали учешће од 28,5%, док је женска популација била многобројнија и чинила је 71,5% становника ове старосне групе. (Табела 2.7)

Табела 2.7. Структурални индикатори становништва по географском подручју и полу, 2007. год.
(апсолутне вриједности и структура у процентима)

Географско подручје	Становништво >=75 (=100%)	Мушкарци >=75 (%)	Жене >=75 (%)	Становништво >=85 (=100%)	Мушкарци >=85 (%)	Жене >=85 (%)
Федерација БиХ	94.615	39,1	60,9	12.983	28,2	71,8
Република Српска	74.640	40,6	59,4	9.295	29,5	70,5
Брчко дистрикт БиХ	4.180	(47,8)	(52,2)	:	-	:
Босна и Херцеговина	173.435	40,0	60,0	22.480	28,5	71,5

У популацији преко 15 година, 61,7% лица је ожењено/удато или живи заједно са партнером. (Табела 2.8) Више од 25,0% је неожењено/неудато, али примјећују се значајне разлике по половима: међу мушкарцима ова вриједност је 30,7%, што је доста више него међу женама (21,5%).

Разлика у половима је најочигледнија у старосним групама између 25. и 34. године, гдје је проценат неожењених мушкараца скоро дупло већи у односу на проценат неодатих жена (46,1% и 26,1%, респективно). (погледати Анекс, табела 4)

Табела 2.8. Популација од 15 и више година по полу, брачном статусу и старосним групама, 2007. год.
(апсолутне вриједности и структура у процентима)

Пол	Старосна група	Брачни статус				Укупно (=100%)
		Неожењен/ неудата	Ожењен/удата или живе заједно у неформалном браку	Разведен/а или растављен/а	Удовац/ица	
Мушкарци	15-24	95,8	4,0	:	:	260.984
	25-34	46,1	52,6	:	:	226.992
	35-64	9,5	86,2	2,2	2,1	664.609
	>=65	(1,9)	78,2	(1,4)	18,5	224.060
	Укупно >=15	30,7	63,8	1,5	4,1	1.376.645
Жене	15-24	84,0	14,9	:	:	245.232
	25-34	26,1	70,5	(2,6)	:	229.796
	35-64	5,4	79,4	3,4	11,7	697.456
	>=65	3,8	42,2	(2,0)	52,0	296.199
	Укупно >=15	21,5	59,8	2,6	16,2	1.468.683
Укупно	15-24	90,1	9,3	:	:	506.216
	25-34	36,1	61,6	1,9	:	456.788
	35-64	7,4	82,7	2,8	7,0	1.362.065
	>=65	3,0	57,7	1,7	37,6	520.259
	Становништво >=15	25,9	61,7	2,1	10,3	2.845.328

Највише неожењених/неудатих лица су млади из старосне групе од 15. до 24. године (90,1%), а само 9,3% њих је ожењено/удато или живи са партнером. Са друге стране, највише ожењених/удатих или који живе са партнером су у групи од 35. до 64. године (82,7%), док је код популације старосне групе од 25. до 34. године та вриједност 61,6%.

Број разведених лица је већи код популације од 35-64 година (2,8%), док тај проценат код лица старијих од 65 година износи 1,7%. На сваких 10 становника старости 15 година и више једно

лице је удовац/удовица, а од сваких 100 удоваца/удовица 81 су жене. Нема значајних разлика из анализе брачног статуса по територијама.

Социо-економска слика земље може се допунити анализом нивоа образовања становништва, што, опет, зависи од старосне структуре.

Сљедећи индикатори образованости показују становништво према старосним групама и полу. У ствари, сваки појединачни индикатор израчунат је по старости популације која одговара или је изнад минимума потребне старости за стицање степена образовања.

Табела 2.9. Индикатори старости и нивоа образовања по полу и географском подручју, 2007. год.
(вриједности у процентима)

Доб и ниво образовања	Географско подручје											
	Федерација БиХ			Република Српска			Брчко дистрикт БиХ			Босна и Херцеговина		
	М.	Ж.	Укупно	М.	Ж.	Укупно	М.	Ж.	Укупно	М.	Ж.	Укупно
Лица од 16 и више година без степена образовања	4,9	14,4	9,8	5,1	16,9	11,2	:	12,6	8,4	4,9	15,2	10,2
Лица од 65 и више година без степена образовања	14,6	47,2	33,2	15,7	52,4	36,6	:	(38,0)	(27,5)	15,1	49,1	34,5
Лица од 75 и више година без степена образовања	24,5	62,2	47,5	27,2	67,0	50,9	:	:	(42,5)	25,7	64,2	48,8
Лица од 23 и више година са највишим степеном образовања	6,5	4,7	5,5	4,7	2,6	3,6	:	:	:	5,8	3,9	4,8

(а) Степен образовања = 'факултет, академија или специјализација, звање магистра или доктора'.

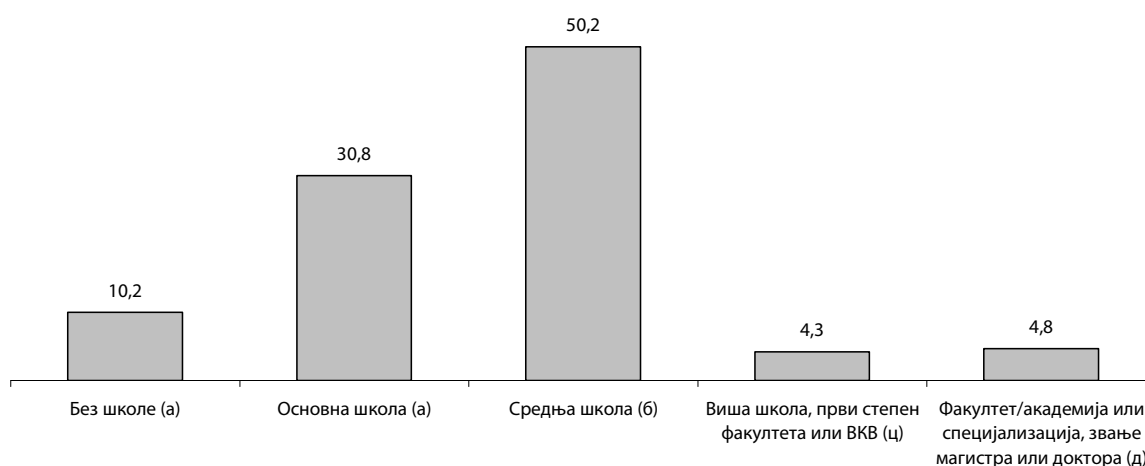
Са старошћу се повећава и број лица без степена образовања. Ако је просјечна вриједност 10,2% код лица од 16 година и више, она прелази 1/3 код лица преко 65 година и иде скоро до пола (48,8%) код лица старијих од 75 година. (Табела 2.9)

Из анализе по географским подручјима се види да Република Српска има највећи проценат лица од 16 година и више без степена образовања и то 11,2%, затим Федерација БиХ 9,8%, а најмањи проценат је у Брчко дистрикту БиХ и то 8,4%.

Република Српска је подручје и са највећим бројем старијих лица (65 и више година) без степена образовања (36,6%), док је тај проценат најнижи у Брчко дистрикту БиХ (27,5%).

Процент жена без образовања је три пута већи него код мушкараца: 15,2% жена од 16 година и више нема образовања, на супрот мушкарцима којих је 4,9% без образовања. Та разлика је још израженија код жена у старијим годинама: након 64. године проценат необразованих лица је 15,1% када су у питању мушкарци и 49,1% када су у питању жене. Надаље, међу женама старости преко 74 године 64,2% нема никакав степен образовања. Када су у питању мушкарци, вриједност је далеко мања, 25,7%.

Графикон 2.4. Становништво по степену образовања, 2007. год. (структура у процентима)

(а) Односи се на становништво од 16 и више година; (б) Односи се на становништво од 18 и више година; (ц) Односи се на становништво од 20 и више година; (д) Односи се на становништво од 23 и више година.

Завршену основну школу има 30,8% лица са 16 година и више, док 50,2% лица са 18 година и више имају диплому средње школе.

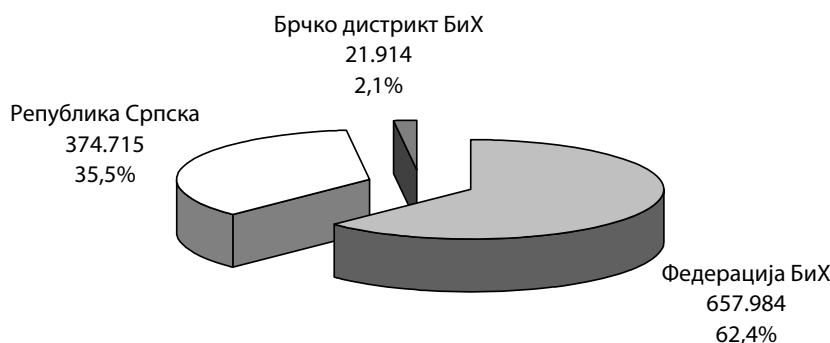
Што се тиче виших нивоа образовања, 4,3% лица од 20 година и више има вишу школу-први степен факултета или ВКВ; док 4,8% становништва старости најмање 23 године има факултетску диплому.

2.2. Домаћинства

У Босни и Херцеговини у 2007. години живи 1.054.613 домаћинстава, са просјечном величином домаћинства од 3,27 члана. Више од пола домаћинстава (58,5%), живи у насељима типа „остало“, гдје су у просјеку домаћинства и већа (са 3,40 члана у односу на 3,08 у градским домаћинствима). (Табеле 2.10 и 2.11)

У Федерацији БиХ живи 62,4% домаћинстава, 35,5% у Републици Српској и 2,1% у Брчко дистрикту БиХ. (Графикон 2.5) Што се тиче величине домаћинства, у просјеку домаћинства која живе у Федерацији БиХ имају нешто већи број чланова у односу на Републику Српску и Брчко дистрикт БиХ.

Графикон 2.5. Домаћинства по географском подручју, 2007. год.
(апсолутне вриједности и структура у процентима)

У Републици Српској, 65,5% домаћинстава живи у насељима типа „остало“, у Федерацији БиХ 54,7% и Брчко дистрикту БиХ 53,2%. У тим насељима домаћинства у Републици Српској преовлађују старја лица и представљају 3/4 старијих лица која живе сама или са брачним другом.

Табела 2.10. Домаћинства по типу насеља и географском подручју, 2007. год.
(апсолутне вриједности и структура у процентима)

Тип насеља	Географско подручје			Босна и Херцеговина
	Федерација БиХ	Република Српска	Брчко дистрикт БиХ	
Градско	45,3	34,5	46,8	41,5
Остало	54,7	65,5	53,2	58,5
Укупно (=100%)	657.984	374.715	21.914	1.054.613

Просјечна величина домаћинства у Федерацији БиХ је 3,06 у градским насељима и 3,62 у насељима типа „остало“, док у Брчко дистрикту БиХ нема разлике у величини домаћинства у градским и насељима типа „остало“ (3,07 чланова). (Табела 2.11)

Анализа величине домаћинстава показује висок проценат великих домаћинстава. Скоро пола домаћинстава (44,3%) има бар 4 члана, а око 1/5 су домаћинства са пет или више чланова (20,7%). Домаћинства са 4 или више чланова су, углавном, она која чине брачни парови са двоје или више дјеце, што представља више од 1/4 укупних домаћинстава. (Табела 2.12) У ствари, брачни парови са троје или више дјеце (6,9% укупних домаћинстава) представљају 1/3 домаћинстава са пет или више чланова. Остале 2/3 су домаћинства различитог типа: самохрани родитељи и парови са дјецом који живе са другима.

Табела 2.11. Величина домаћинства по географском подручју и просјечан број чланова по типу насеља и географском подручју, 2007. год. (апсолутне вриједности и структура у процентима)

Величина домаћинства	Географско подручје			Босна и Херцеговина
	Федерација БиХ	Република Српска	Брчко дистрикт БиХ	
1 члан	12,8	17,9	19,3	14,8
2 члана	21,2	25,1	25,1	22,7
3 члана	19,0	17,2	(14,5)	18,3
4 члана	25,5	20,2	22,9	23,6
5 и више чланова	21,5	19,5	18,2	20,7
Укупно (=100%)	657.984	374.715	21.914	1.054.613
Просјечан број чланова:				
Градско	3,06	3,14	3,07	3,08
Остало	3,62	3,10	3,07	3,40
Укупно	3,36	3,11	3,07	3,27

Модалитет „други типови“ карактерише преко 1/5 (21,3%) домаћинстава у Босни и Херцеговини, што је око 12% брачних парова са дјецом који живе са другим сродницима/родитељима, 3,8% самохраних родитеља и других сродника и 5,3% домаћинстава у групи остало.

Табела 2.12. Тип домаћинства по географском подручју, 2007. год.
(апсолутне вриједности и и структура у процентима)

Тип домаћинства	Географско подручје			Босна и Херцеговина
	Федерација БиХ	Република Српска	Брчко дистрикт БиХ	
Самачка < 65 година	4,5	6,8	(5,6)	5,3
Самачка >=65 година	8,4	11,1	13,7	9,5
Брачни пар без дјеце < 65 година	6,8	8,0	(9,2)	7,3
Брачни пар без дјеце >=65 година	8,4	11,1	(10,8)	9,4
Брачни пар са 1 дјететом	14,5	12,1	(10,3)	13,6
Брачни пар са 2 дјетета	21,7	15,9	20,7	19,6
Брачни пар са 3 и више дјеце	8,4	4,2	(7,7)	6,9
Самохрани родитељи	7,5	6,6	:	7,1
Други типови	19,9	24,3	16,0	21,3
<i>Самохрани родитељи + други сродници</i>	3,9	3,8	:	3,8
<i>Брачни пар са дјецом + други сродници</i>	7,4	8,3	:	7,7
<i>Брачни пар са дјецом + родитељи</i>	4,2	5,0	:	4,5
<i>Остало</i>	4,3	7,1	:	5,3
Укупно (=100%)	657.984	374.715	21.914	1.054.613

Брачни парови са двоје дјеце (19,6%), и брачни парови са једним дјететом (13,6%), представљају доста заступљене типове домаћинства.

Лица која живе сама представљају 14,8% укупних домаћинства. У овој групи, старија лица (65 година и више) представљају преко 60% укупног броја, и претежно су жене: од 100 лица старости 65 година и више која живе сама 76 су жене. (Табеле 2.12 и 2.13)

Табела 2.13. Самохрани родитељи са дјецом и старија лица која живе сама по географском подручју и полу, 2007. год. (апсолутне вриједности и структура у процентима)

Географско подручје	Самохрани родитељи			Старија лица која живе сама		
	Мушкарци	Жене	Укупно	Мушкарци	Жене	Укупно
Федерација БиХ	19,3	80,7	49.108	21,1	78,9	54.986
Република Српска	(18,3)	81,7	24.849	27,6	72,4	41.764
Брчко дистрикт БиХ	:	:	:	:	(75,4)	3.012
Босна и Херцеговина	19,0	81,0	75.253	23,9	76,1	99.762

Када се посматрају самохрани родитељи и старија лица која живе сама, нема значајних разлика између географских подручја. Међутим, полне разлике су очигледне. Тако се види да су преко 80% самохраних родитеља у ствари самохране мајке. Слична је ситуација, како је већ наведено и код старијих лица гдје су претежно жене те које живе саме (76,1%).

И коначно, можемо рећи да у структури домаћинства у Босни и Херцеговини 71 од 100 домаћинства има бар једно старије или једно млађе лице. (Табела 2.14) Брачни парови без дјеце чине 16,7% домаћинства, а у већини случајева носилац домаћинства има 65 година или више, док домаћинства са самохраним родитељима представљају 7,1% укупних домаћинства у Босни и Херцеговини.

Најмање једно малољетно лице има 41,0% домаћинства, а 5,5% домаћинства имају три или више лица млађих од 18 година.

Више од 1/3 (37,3%) укупних домаћинства у Босни и Херцеговини има бар једно старије лице у свом домаћинству, а 32% случајева (11,9% од укупних домаћинства) има двоје или више старијих лица.

Табела 2.14. Домаћинства са старијим и малољетним члановима по географском подручју, 2007. год.
(апсолутне вриједности и структура у процентима)

	Географско подручје			
	Федерација БиХ	Република Српска	Брчко дистрикт БиХ	Босна и Херцеговина
Без старијих лица (а)	65,9	57,3	60,0	62,7
1 старије лице	23,7	28,3	28,0	25,4
2 и више старијих лица	10,4	14,4	(12,0)	11,9
<i>Бар 1 старије лице</i>	34,1	42,7	40,0	37,3
Без малољетних лица (б)	55,3	65,3	63,6	59,0
1 малољетно лице	20,2	15,2	(14,8)	18,3
2 малољетна лица	18,3	15,3	16,6	17,2
3 и више малољетних лица	6,2	4,2	:	5,5
<i>Бар 1 малољетно лице</i>	44,7	34,7	36,4	41,0
Домаћинства без малољетних и старијих лица	28,5	30,7	29,9	29,3
Укупно (=100%)	657.984	374.715	21.914	1.054.613

(а) Старија лица = лица од 65 и више година;

(б) Малољетна лица = лица млађа од 18 година.

У Федерацији БиХ живи већи број млађе популације што доприноси бројности великих домаћинстава која чине брачни парови са дјецом. У ствари, 47,0% домаћинстава у Федерацији БиХ има бар 4 члана, а у већини случајева то су брачни парови са 2 или више дјеце (30,1% укупних домаћинстава).

На овом подручју, са бар једном малољетним лицем има 44,7% домаћинстава а са бар једним старијим лицем има 34,1% домаћинстава.

У Републици Српској је присутан велики број домаћинстава са старијим лицима: скоро 43% домаћинстава има бар једног члана старијег од 65 година, а 14% их има два или више. Овдје је уочена велика бројност „других типова“ домаћинстава (24,3% од укупних домаћинстава), које карактерише присуство лица која припадају различитим генерацијама. Домаћинства гдје бар један члан живи са брачним паром са дјецом чине 54,7% ових случајева, док је 15,6% домаћинстава са самохраним родитељима и другим сродницима.

Осим тога, 65,3% домаћинстава у Републици Српској нема члана млађег од 18 година, а само 4,2% има их три или више.

3. УЧЕШЋЕ ДОМАЋИНСТАВА НА ТРЖИШТУ РАДА

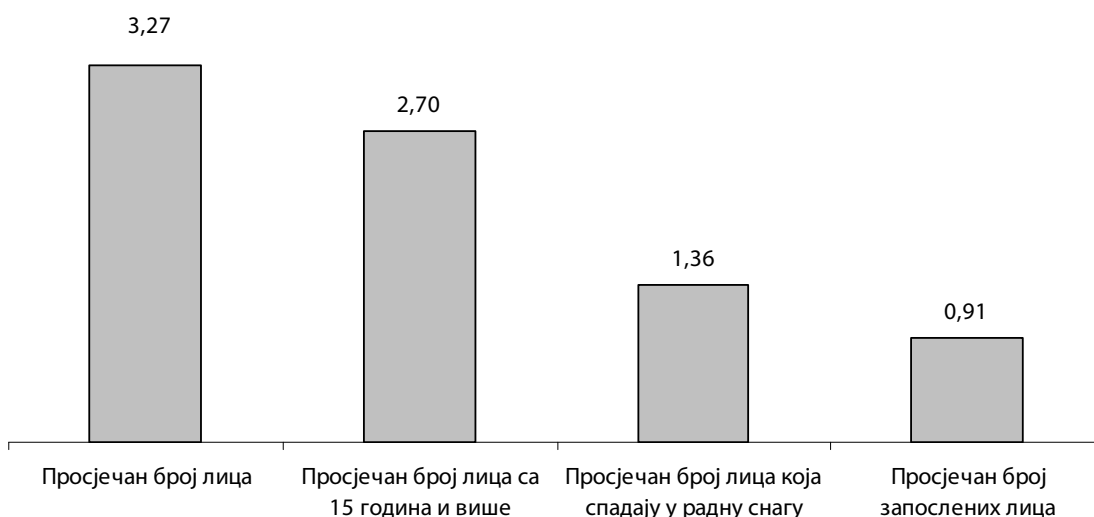
Анализа учешћа домаћинстава на тржишту рада урађена је на основу информација о домаћинствима, односно носиоцима домаћинстава, које имају велики значај за анализу издатака за потрошњу.

Карактеристике носиоца домаћинства у смислу запослености су оне које углавном утичу на куповну моћ домаћинства, на ниво издатака за потрошњу, па према томе и на животни стандард чланова домаћинства. Носилац домаћинства је лице које је домаћинство одредило као најзначајније лице у домаћинству, лице које доноси одлуке у домаћинству и које као такво признају други чланови домаћинства.

Стога се карактеристике носиоца домаћинства могу сматрати замјенским социо-економским карактеристикама комплетног домаћинства.

Као што је већ споменуто у Поглављу 2, просјечна величина домаћинства у Босни и Херцеговини је 3,27 чланова; просјечан број лица од 15 година и више је 2,7, а лица која спадају у радну снагу је 1,36. (Графикон 3.1) У просјеку, свако домаћинство у БиХ има једно запослено лице (0,91).

Графикон 3.1. Просјечан број: лица, лица од 15 година и више, лица која спадају у радну снагу и запослених лица, у домаћинству, 2007. год. (апсолутне вриједности)

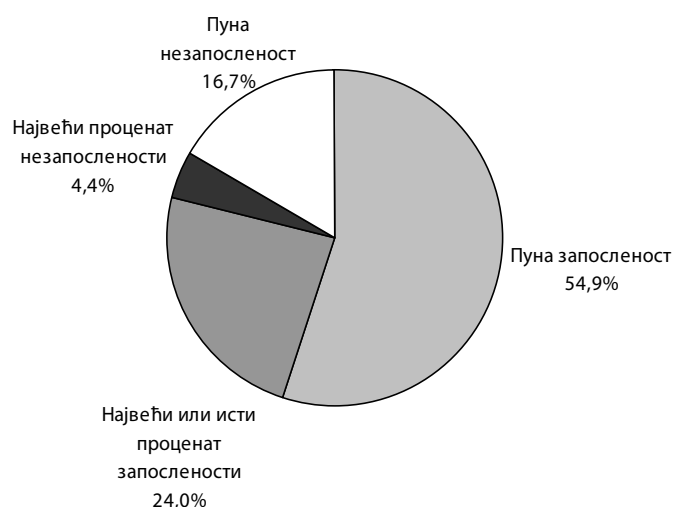
Табела 3.1. Просјечан број: лица, лица од 15 година и више, лица која спадају у радну снагу, запослених, лица које траже запослење, лица које не спадају у радну снагу, пензионера и лица са другим статусом, у домаћинству, по географском подручју, 2007. год. (апсолутне вриједности)

	Географско подручје			Босна и Херцеговина
	Федерација БиХ	Република Српска	Брчко дистрикт БиХ	
Број лица	3,36	3,11	3,07	3,27
Број лица од 15 година и више	2,74	2,63	2,58	2,70
Број лица која спадају у радну снагу	1,37	1,35	1,26	1,36
Број запослених лица	0,93	0,91	0,76	0,91
Број лица која траже запослење	0,44	0,44	0,50	0,45
Број лица која не спадају у радну снагу	1,37	1,28	1,32	1,34
Број пензионера	0,39	0,40	0,30	0,39
Број лица са другим статусом	0,98	0,88	1,02	0,95

Географске разлике показују како у Федерацији БиХ, ентитету са највећом просјечном величином домаћинства, скоро сви индикатори дају највеће вриједности. То ипак није случај код просјечног броја лица која траже запослење и код просјечног броја лица са другим статусом, за које већу вриједност има Брчко дистрикт БиХ, те код просјечног броја пензионера, за који већу вриједност има Република Српска. (Табела 3.1)

Укупан број домаћинстава са члановима који спадају у радну снагу је 777.806. Ако су сви чланови домаћинства који улазе у радну снагу запослени кажемо да је то „пуна запосленост“. Са таквим статусом има 54,9% домаћинстава. Супротно од њих су домаћинства која имају бар једног члана који спада у радну снагу, али немају нити једног запосленог. То су домаћинства са „пуном незапосленошћу“ и њих је 16,7%. (Графикон 3.2)

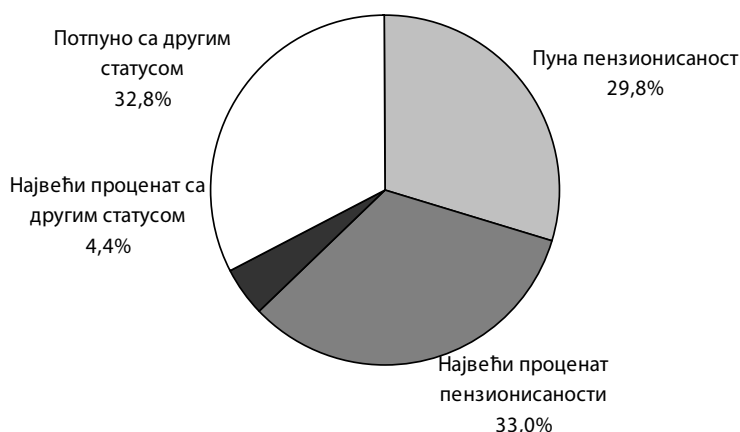
Графикон 3.2. Домаћинства са члановима који спадају у радну снагу, 2007. год.
(структура у процентима)

Укупан број домаћинстава са члановима који спадају у радну снагу: 777.806 (=100%).

Укупан број домаћинстава са члановима који не спадају у радну снагу је 276.807. (Графикон 3.3) Скоро 30% тих домаћинстава спада у „пуну пензионисаност“, што значи да су сви чланови у тим домаћинствима пензионери, док у 32,8% домаћинстава сви чланови имају други статус (студенти, неспособни за рад и др.).

Графикон 3.3. Домаћинства са члановима који не спадају у радну снагу, 2007. год.
(структура у процентима)

Укупан број домаћинстава са члановима који не спадају у радну снагу: 276.807 (=100%).

Посматрајући сва домаћинства (1.054.613), 73,8% их је са бар једним чланом који припада радној снази. (Табела 3.2) Више од 3/4 домаћинстава у Федерацији БиХ има бар једног члана који спада у радну снагу, док у Републици Српској и Брчко дистрикту БиХ скоро 30% домаћинстава нема нити једног члана који спада у радну снагу.

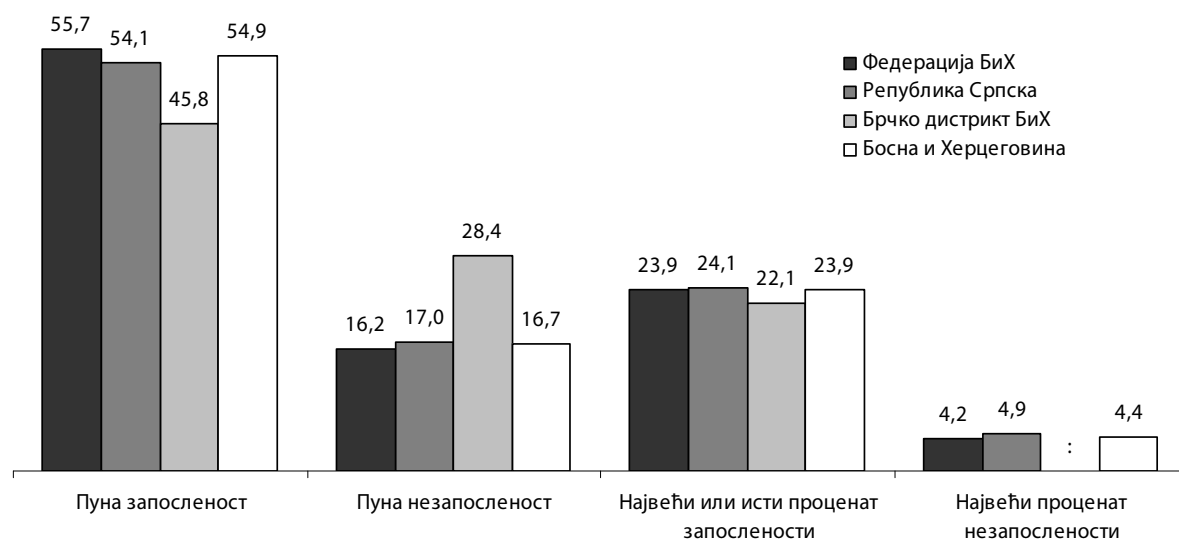
Домаћинства са „пуним запослењем“ чине 40,5% укупних домаћинстава. То су, нарочито, брачни парови са дјецом (27,0% са двоје дјеце, 17,0% са једним дјететом и 8,3% са троје или више дјеце). Брачни парови са дјецом који живе са сродницима или родитељима (у већини старија лица која не спадају у радну снагу) чине 14,4%, а осталих 11,9% су самохрани родитељи који живе (7,9%) или не живе (4,0%) са другим сродницима.

Табела 3.2. Домаћинства по учешћу на тржишту рада према географском подручју, 2007. год.
(апсолутне вриједности и структура у процентима)

	Географско подручје			Босна и Херцеговина
	Федерација БиХ	Република Српска	Брчко дистрикт БиХ	
Домаћинства у радној снази (бар један члан спада у радну снагу):	75,4	71,0	70,2	73,8
- Пуна запосленост	42,0	38,4	32,2	40,5
- Највећи или исти проценат запослености	18,0	17,1	15,5	17,7
- Највећи проценат незапослености	3,2	3,5	:	3,3
- Пуна незапосленост	12,2	12,0	19,9	12,3
Домаћинства ван радне снаге (нити један члан не спада у радну снагу)	24,6	29,0	29,8	26,2
- Пуна пензионисаност	7,6	8,2	(7,0)	7,8
- Највећи или исти проценат пензионисаности	8,1	9,8	(8,4)	8,7
- Највећи проценат са другим статусом	1,3	(0,9)	:	1,1
- Потпуно са другим статусом	7,6	10,1	(13,5)	8,6
Укупно - домаћинстава (=100%)	657.984	374.715	21.914	1.054.613

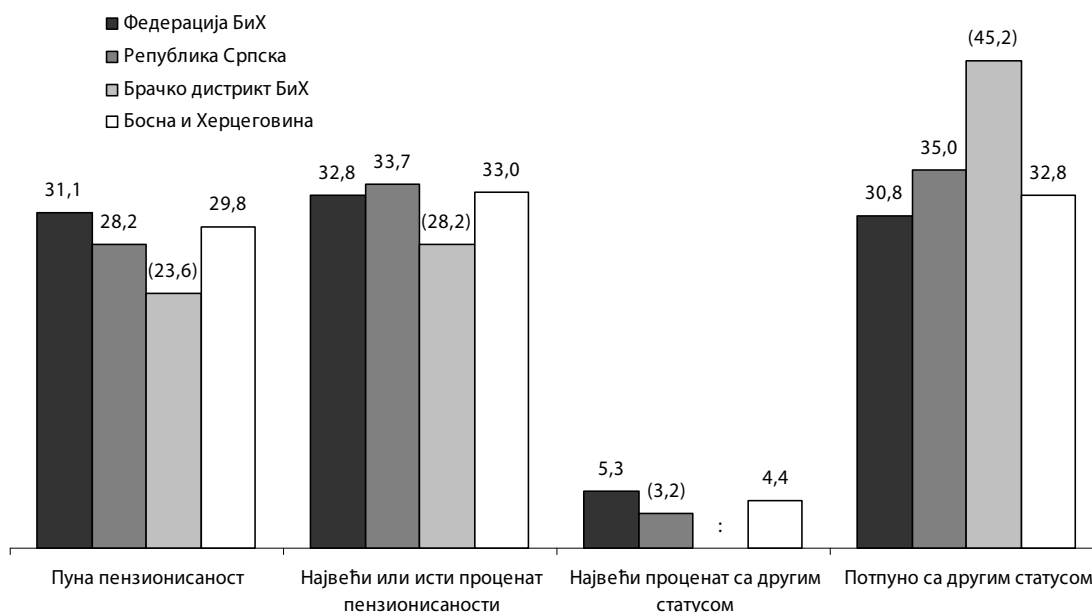
Ако се посматрају домаћинства која спадају у радну снагу, Федерација БиХ показује највећи проценат пуне запослености, док Брчко дистрикт БиХ показује највећи проценат пуне незапослености који је и значајно већи од тог процента на државном нивоу. (Графикон 3.4)

Графикон 3.4. Домаћинства са члановима који спадају у радну снагу према географском подручју, 2007. год. (структура у процентима)

Посматрајући само домаћинства изван радне снаге, види се да су у 31,1% домаћинстава у Федерацији БиХ сви чланови у пензији, а у 30,8% домаћинстава сви чланови имају неки други статус (студенти, неспособни за рад и др.). (Графикон 3.5) У Републици Српској 33,7% домаћинстава изван радне снаге има највећи или исти проценат пензионера.

Графикон 3.5. Домаћинства са члановима који не спадају у радну снагу према географском подручју, 2007. год. (структура у процентима)

Велики број домаћинстава у БиХ (61,8%) има носиоца домаћинства старости између 35 и 64 године, док је 30,2% носилаца домаћинства старости преко 64 године. Више од 3/4 домаћинстава имају носиоца који је запослен или у пензији. Међусобно приближно исте вриједности су проценти домаћинстава са носиоцима који су незапослени или траже прво запослење и домаћице (10,4% и 9,6%, респективно). (Табела 3.3)

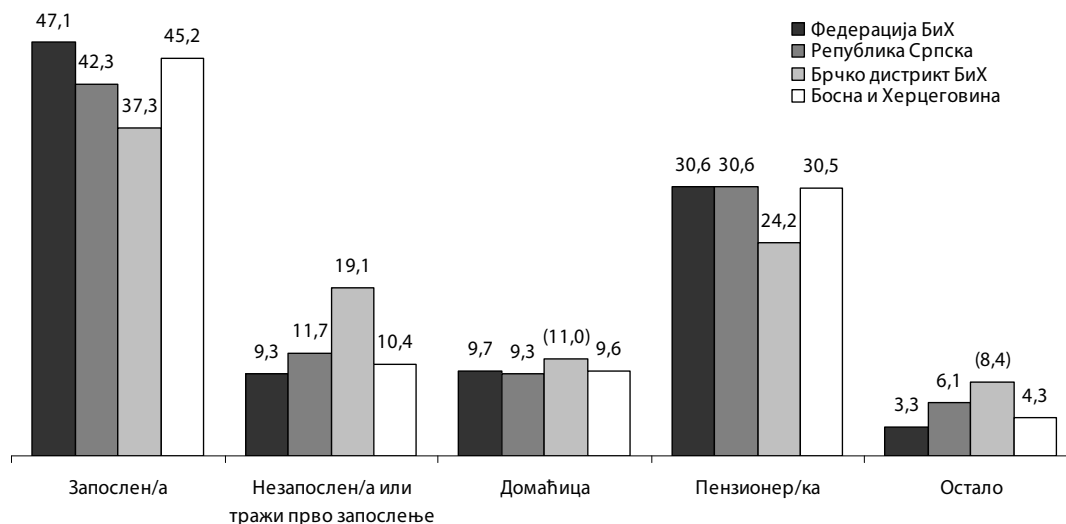
Проценти носилаца домаћинства се разликују по старосним групама. У групи преко 65 година 68,2% су пензионери, док је скоро 82% младих који су запослени.

Табела 3.3. Носиоци домаћинстава по статусу текуће активности и старосним групама, 2007. год. (вриједности у хиљадама и структура у процентима)

Старосна група	Статус текуће активности (носилац домаћинства)					Укупно
	Запослени	Незапослени или траже први посао	Домаћице	Пензионери	Остало	
15-34	14,5	9,9	:	-	(7,2)	8,0
35-64	82,2	90,1	41,2	32,4	33,3	61,8
>=65	3,3	-	57,7	67,6	59,5	30,2
Укупно (=100%)	477	109	101	321	46	1.055
Старосна група	Запослени	Незапослени или траже први посао	Домаћице	Пензионери	Остало	Укупно (=100%)
15-34	81,8	12,8	:	-	(3,9)	84
35-64	60,1	15,1	6,4	16,0	2,4	652
>=65	4,9	-	18,3	68,2	8,6	319
Укупно	45,2	10,4	9,6	30,5	4,3	1.055

Брчко дистрикт БиХ показује значајна одступања од ентитета и укупног државног нивоа. Само 37,3% носилаца домаћинства у Брчко дистрикту БиХ је запослено, а чак 19,1% њих је незапослено или тражи прво запослење. Федерација БиХ и Република Српска имају исти проценат носилаца домаћинства који су пензионери (30,6%), док Брчко дистрикт БиХ и ту има значајно мањи проценат, (24,2%). Процент домаћица је углавном исти за сва географска подручја. (Графикон 3.6)

Графикон 3.6. Носиоци домаћинства по статусу текуће активности и географском подручју, 2007. год.
(структура у процентима)

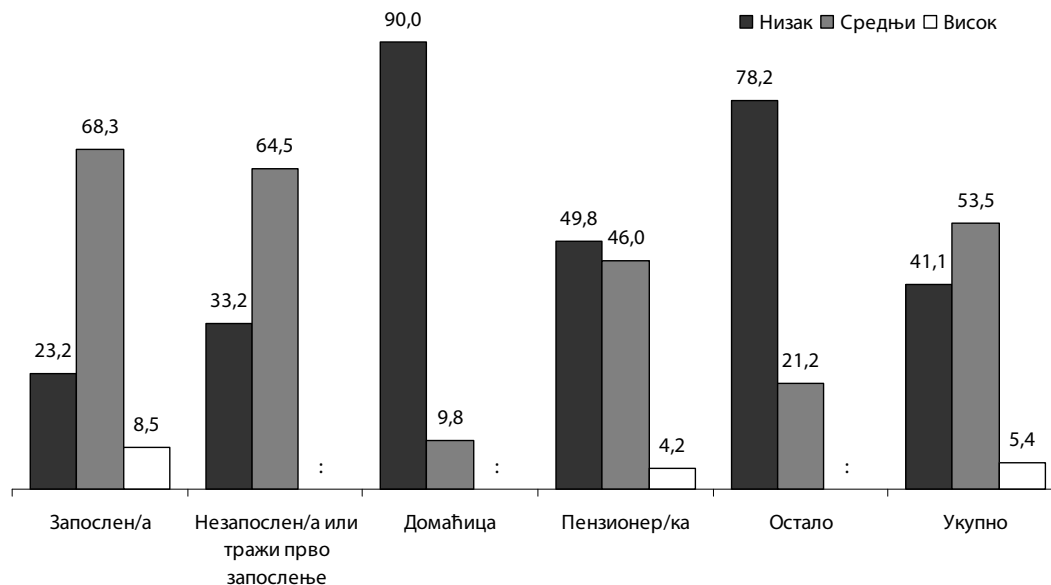

Скоро 80% носилаца домаћинства су мушкарци, тако да анализа тржишта рада по полу носиоца није била поуздана за жене, па није ни урађена.

Говорећи о носиоцима домаћинства, више од пола их има средње образовање, преко 40% су лица са ниским степеном образовања, док висок степен образовања има само 5,4% носилаца домаћинства. (Графикон 3.7)

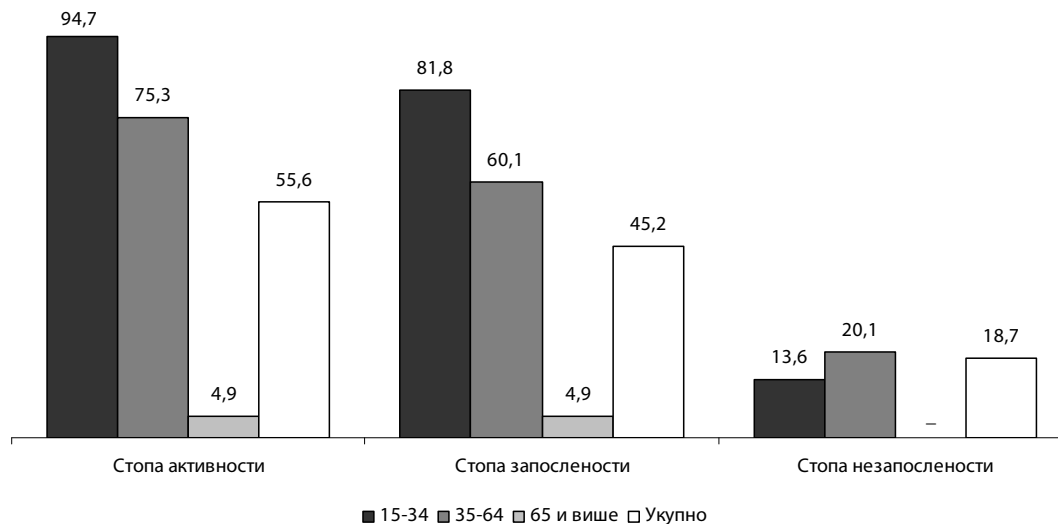
Низак ниво образовања има 90,0% домаћица, 78,2% лица у категорији „остало“, 49,8% пензионера, а проценат опада до 23,2% код запослених.

Графикон 3.7. Носиоци домаћинства по статусу текуће активности и нивоу образовања, 2007. год.
(структура у процентима)

За носиоце домаћинства између 15 и 34 године је веома висока стопа активности (94,7%), а то потврђује и податак да су у овој старосној групи скоро сви носиоци запослени или траже запослење (веома је риједак случај да млади носилац домаћинства припада категорији „домаћица“ или категорији „остало“). Такође, стопа запослености носилаца домаћинства између 15 и 34 године је значајно висока, 81,8%, а стопа незапослености нижа и износи 13,6%. (Графикон 3.8)

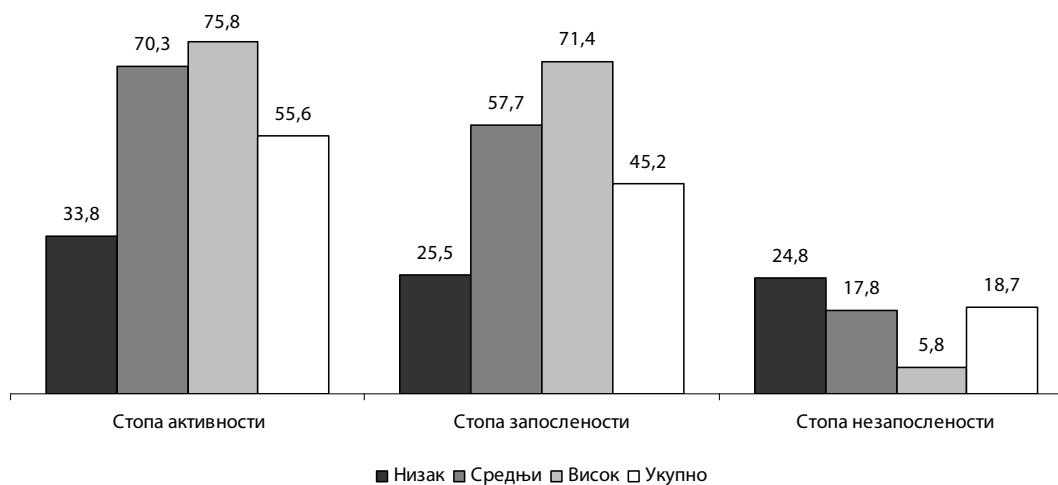
Графикон 3.8. Стопе активности, запослености и незапослености носилаца домаћинства по старосним групама, 2007. год. (вриједности у процентима)

Напомена: стопе активности и запослености су односи броја активних, односно запослених (носилаца домаћинства) у укупној популацији носилаца домаћинства. Стопа незапослености је однос броја незапослених (носилаца домаћинства) у популацији носилаца домаћинства који припадају радној снази.

Највише вриједности за стопу активности и стопу запослености запажене су код носилаца домаћинства са високим степеном образовања, док им је вриједност стопе незапослености веома ниска (5,8%), више од четири пута нижа од оне која је запажена код носилаца домаћинства са ниским степеном образовања. (Графикон 3.9)

Графикон 3.9. Стопе активности, запослености и незапослености за носиоце домаћинства по степену образовања, 2007. год. (вриједности у процентима)

Напомена: стопе активности и запослености су односи броја активних, односно запослених (носилаца домаћинства) у укупној популацији носилаца домаћинства. Стопа незапослености је однос броја незапослених (носилаца домаћинства) у популацији носилаца домаћинства који припадају радној снази.

Сљедећа анализа се тиче носилаца домаћинства по статусу у запослењу који су запослени и незапослени. Више од 60% носилаца домаћинства су запослени код послодавца по основу сталног запослења (уговора на неодређено вријеме) и ту нема значајних географских разлика. (Табела 3.4) Република Српска има већи проценат samozапослених носилаца домаћинства, углавном у области пољопривреде (20,3%) у односу на Федерацију БиХ и Брчко дистрикт БиХ (15,6% и 18,9, респективно). Нема неких значајнијих разлика када су у питању запослени са другим типом уговора, који представљају 16,6% носилаца домаћинства.

Табела 3.4. Носиоци домаћинства по статусу у запослењу и географском подручју, 2007. год.
(вриједности у хиљадама и структура у процентима)

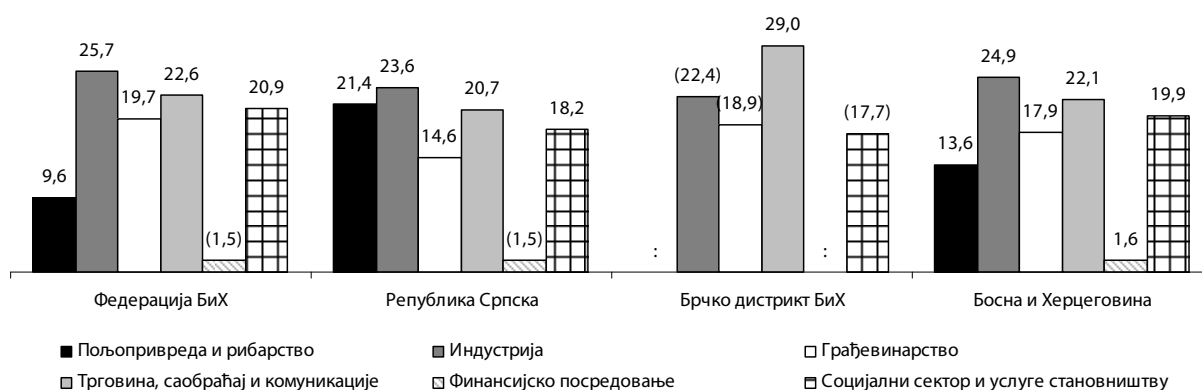
Географско подручје	Статус у запослењу (носилац домаћинства)				Укупно (=100%)
	Послодавци	Самозапосле ни или слободно занимање	Запослени са сталним запослењем	Запослени са другим типом уговора	
Федерација БиХ	5,9	15,6	60,4	18,1	366
Република Српска	6,2	20,3	59,7	13,8	198
Брчко дистрикт БиХ	:	(18,9)	56,6	(17,9)	12
Босна и Херцеговина	6,0	17,3	60,1	16,6	576
Географско подручје	Послодавци	Самозапосле ни или слободно занимање	Запослени са сталним запослењем	Запослени са другим типом уговора	Укупно
Федерација БиХ	62,4	57,4	63,8	69,1	63,5
Република Српска	35,3	40,3	34,2	28,6	34,4
Брчко дистрикт БиХ	:	(2,3)	2,0	(2,3)	2,1
Босна и Херцеговина (=100%)	35	99	346	96	576

Напомена: вриједности се односе на запослене и незапослене носиоце домаћинства.

Уколико посматрамо само запослене носиоце домаћинства у Босни и Херцеговини, њих 6,7% су послодавци, док је 18,8% samozапослено или са слободним занимањем. Највећи број носилаца домаћинства који имају стално запослење (уговор на неодређено вријеме) има Федерација БиХ (63,1%), затим Република Српска (57,1%) и Брчко дистрикт БиХ (54,9%), док је у Босни у Херцеговини 13,6% носилаца домаћинства запослено са другим типом уговора.

Готово 1/4 носилаца домаћинства је запослена или је било запослена у индустријском сектору; затим слиједи трговина, саобраћај и комуникације (22,1%), социјални сектор и услуге становништву (19,9%), грађевинарство (17,9%) те пољопривреда и рибарство (13,6%). Најмањи проценат носилаца домаћинства је у сектору финансијског посредовања (1,6%). (Графикон 3.10) Републику Српску карактерише највећи проценат носилаца домаћинства који су запослени или су били запослени у сектору пољопривреде и рибарства (21,4%), док је у Брчко дистрикту БиХ веома висок проценат носилаца домаћинства у сектору трговине, саобраћаја и комуникација (29,0%).

Графикон 3.10. Носиоци домаћинства по подручју дјелатности и географском подручју, 2007. год.
(структура у процентима)

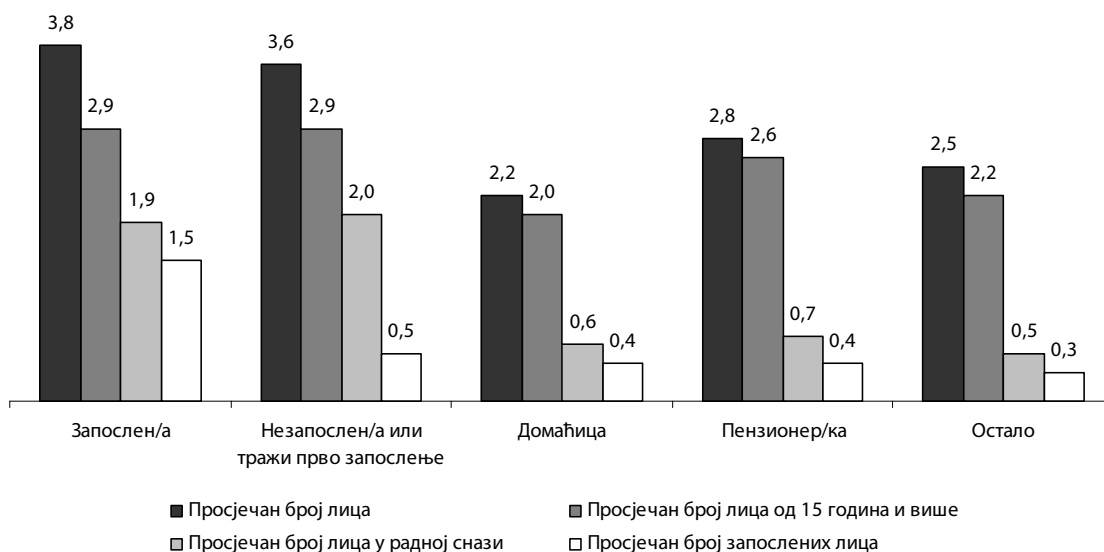
Напомена: вриједности се односе на запослене и незапослене носиоце домаћинства.

Животни стандард домаћинства, као што је већ споменуто, веома је повезан са карактеристикама носилаца домаћинства. Из тог разлога, ово поглавље се завршава анализом учешћа на тржишту рада по главним карактеристикама носилаца домаћинства.

Домаћинства са већим бројем чланова су најчешће она код којих је носилац дио радне снаге (запослено или незапослено лице). То су домаћинства гдје је значајно присуство дјеце. У просјеку, најнижи је просјечан број чланова код домаћинства гдје је носилац домаћица. Код домаћинства код којих носилац припада радној снази (запослен или тражи запослење) је забиљежен највећи просјечан број запослених лица (1,9 и 2 респективно), док је код домаћинства код којих је носилац домаћица или пензионер ова вриједност мања. Сва таква домаћинства показују највећи број лица изван тржишта рада (жене и старија лица). (Графикон 3.11) Веома интересантна појава забиљежена је код просјечног броја запослених лица: 1,5 у случајевима када је носилац домаћинства запослен и 0,5 у случају када носилац тражи запослење.

На другој страни, просјечан број чланова који су незапослени или траже прво запослење је 0,4 код домаћинства гдје је носилац запослено лице, али иде до 1,5 ако носилац тражи запослење.

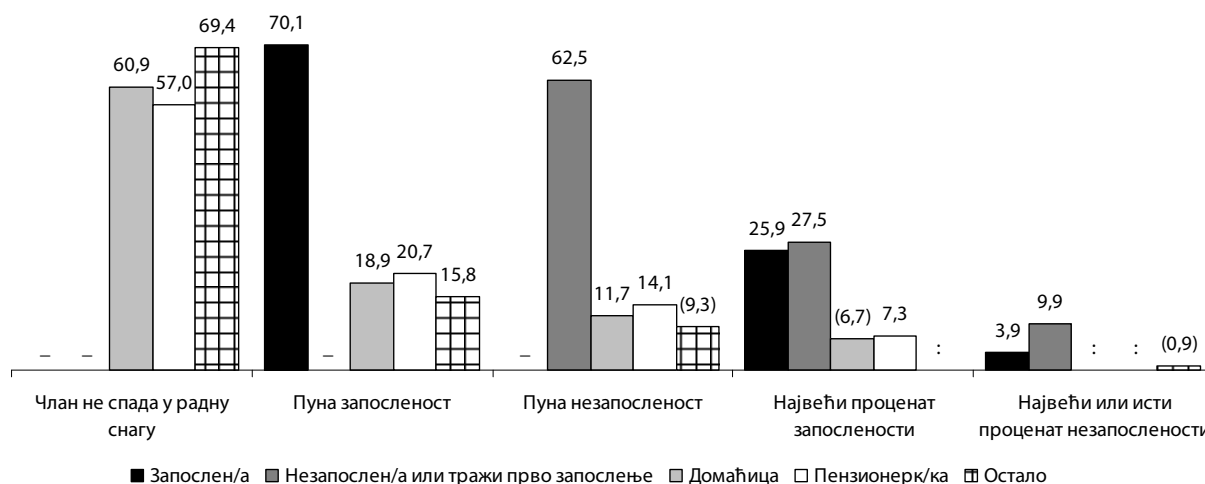
Графикон 3.11. Просјечан број лица, лица од 15 година и више, лица у радној снази и запослених лица, у домаћинству, по статусу текуће активности носилаца домаћинства, 2007. год. (апсолутне вриједности)

Овај резултат потврђује и индикатор пуног запослења: код више од 2/3 (70,1%) домаћинстава код којих је носилац запослено лице, лица која спадају у радну снагу су комплетно запослена; проценат иде до 96,0% ако су укључена домаћинства са преко 50% запослене радне снаге. (Графикон 3.12)

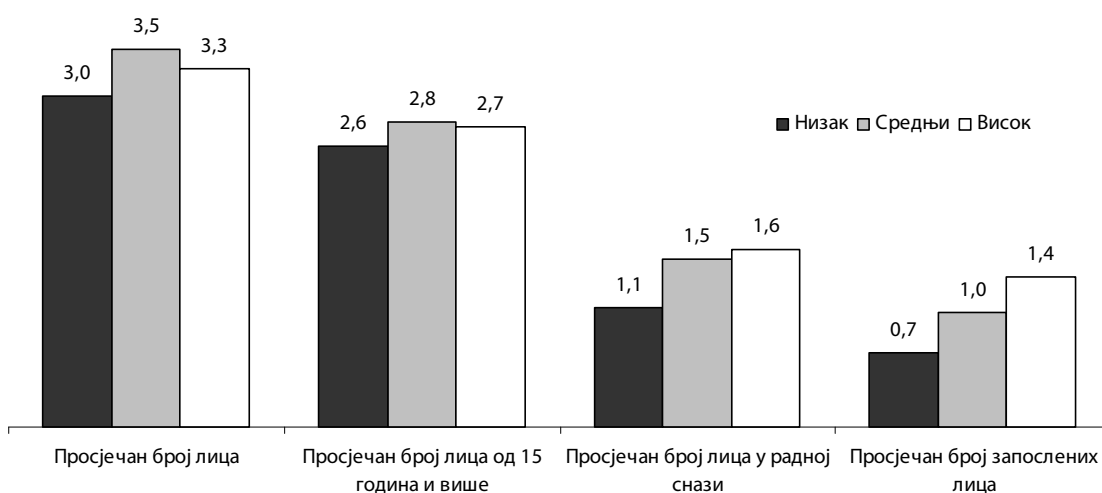
Са друге стране, међу домаћинствима код којих је носилац лице које тражи запослење, скоро 2/3 је потпуно незапослено, проценат иде преко 70% ако се узму у обзир домаћинства гдје је већина радне снаге незапослена.

Графикон 3.12. Домаћинства по учешћу на тржишту рада и статусу текуће активности носилаца домаћинства, 2007. год. (структура у процентима)

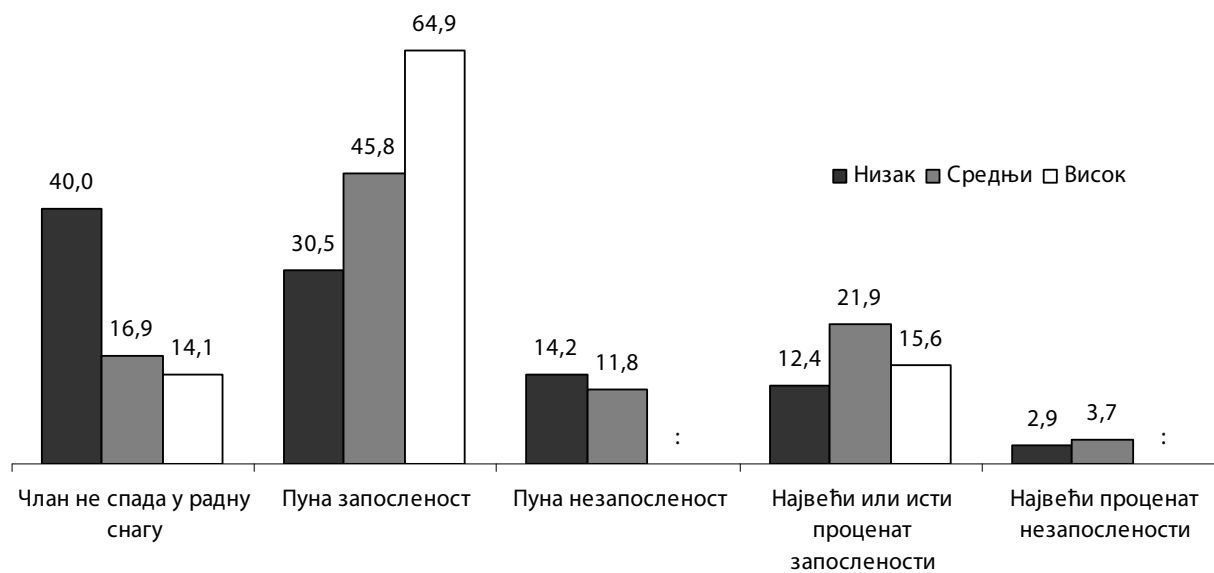
Домаћинства код којих је носилац лице са високим нивоом образовања показују највећи просјечан број чланова који припадају радној снази, највећи број запослених лице а и најнижи број лица која траже запослење. Ово потврђује њихов бољи статус у запослењу. (Графикон 3.13)

Графикон 3.13. Просјечан број лица у домаћинствима, лица са 15 година и више, лица у радној снази и запослених лица, у домаћинству, по нивоу образовања носилаца домаћинства, 2007. год. (апсолутне вриједности)

Од укупног броја домаћинстава код којих је носилац лице са високим образовањем, њих 64,9% је потпуно запослено, док је 14,2% домаћинстава код којих је носилац са ниским степеном образовања потпуно незапослено.

Графикон 3.14. Домаћинства по учешћу на тржишту рада и нивоу образовања носиоца домаћинства, 2007. год. (структура у процентима)

4. УСЛОВИ СТАНОВАЊА: КАРАКТЕРИСТИКЕ СТАМБЕНИХ ЈЕДИНИЦА И ПОСЈЕДОВАЊЕ ТРАЈНИХ ПОТРОШНИХ ДОБАРА

4.1. Карактеристике стамбених јединица

Карактеристике стамбених јединица, расположивост услуга и добара, издаци за плаћање ренте или рачуна, представљају основне информације за анализу услова становања домаћинстава у Босни и Херцеговини.

Скоро 3/4 домаћинстава живи у посебним кућама, а мање од 1/5 у стамбеним зградама. Веома је низак проценат „осталих“ типова изградње („ламела/блок кућа/дуплекс“, „монтажне куће“, „остало“) гдје живи 2,0% укупних домаћинстава, док 7,4% домаћинстава живи у једном дијелу куће. Посматрано и по географским подручјима уочљиво је да највећи проценат домаћинстава живи у посебним кућама. (Табела 4.1)

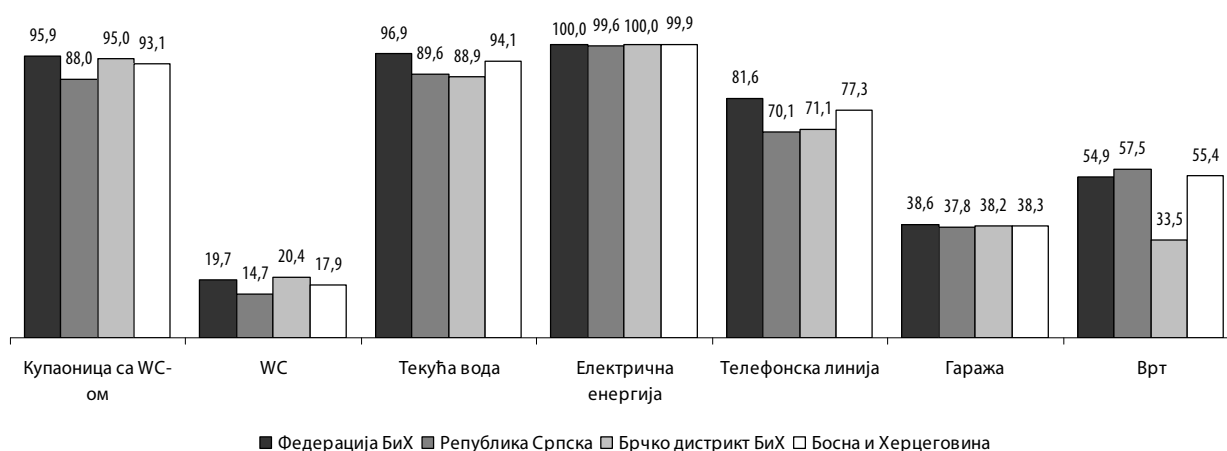
Табела 4.1. Главне стамбене јединице по типу изградње и географском подручју, 2007. год.
(вриједности у хиљадама и структура у процентима)

Географско подручје	Тип изградње стамбене јединице				Укупно (=100%)
	Стамбена зграда	Посебна кућа	Дио куће	Остало	
Федерација БиХ	22,4	66,0	9,7	2,0	658
Република Српска	15,2	79,1	3,6	2,0	375
Брчко дистрикт БиХ	(8,8)	86,7	:	:	22
Босна и Херцеговина	19,6	71,1	7,4	2,0	1.055
Географско подручје	Стамбена зграда	Посебна кућа	Дио куће	Остало	Укупно
Федерација БиХ	71,4	57,9	81,5	62,3	62,4
Република Српска	27,7	39,5	17,5	36,8	35,5
Брчко дистрикт БиХ	(0,9)	2,5	:	:	2,1
Босна и Херцеговина (=100%)	206	750	78	21	1.055

У стамбеној јединици која има купатило са тоалетом живи 93,1% домаћинстава, а 94,1% домаћинстава има текућу воду. (Графикон 4.1) Скоро сва домаћинства живе у стамбеној јединици која има електричну енергију, док 77,3% има телефонску линију. Гаражу има 38,3 % стамбених јединица, а више од пола њих има башту.

У погледу расположивости инфраструктуре стамбених јединица, разлике између географских подручја су веома мале. Када је у питању расположивост купатила, нешто лошија ситуација је у Републици Српској. Приступ текућој води и телефонским линијама је слабији у Републици Српској у и Брчко дистрикту БиХ него у Федерацији БиХ. Супротно овоме, нешто је већи проценат стамбених јединица са баштама у Републици Српској.

Графикон 4.1. Инфраструктура главне стамбене јединице по географском подручју, 2007. год.
(вриједности у процентима)

Старија домаћинства (самци или брачни парови), за разлику од других типова, више карактеришу стамбене јединице без купатила, тоалета и текуће воде. (Табела 4.2) Мањи од просјека је и проценат гаража у овим домаћинствима.

Табела 4.2. Карактеристике главне стамбене јединице по типу домаћинства, 2007. год.
(вриједности у процентима)

Тип домаћинства	Купатило са WC-ом	WC	Текућа вода	Електрична енергија	Гаража	Башта
Самачка < 65 година	86,9	16,1	90,0	99,7	19,9	41,7
Самачка ≥65 година	85,5	13,1	88,9	99,6	16,3	43,8
Брачни пар без дјеце < 65 година	94,5	16,1	94,7	100,0	40,1	52,5
Брачни пар без дјеце ≥65 година	91,7	15,5	93,4	99,6	32,2	57,2
Брачни пар са 1 дјететом	94,3	16,6	95,0	99,9	39,5	50,6
Брачни пар са 2 дјетета	96,1	18,6	96,8	99,9	43,8	55,6
Брачни пар са 3 и више дјеце	94,5	25,0	94,3	100,0	48,1	63,2
Самохране родитељи	92,3	16,1	93,3	100,0	27,0	44,2
Самохране родитељи + други сродници	96,4	19,5	96,6	99,7	41,2	61,2
Брачни пар са дјецом + други сродници	95,4	23,6	95,6	100,0	54,8	72,7
Брачни пар са дјецом + родитељи	95,7	20,9	95,9	100,0	57,5	72,3
Остало	90,3	17,8	90,6	100,0	40,9	63,4

У стамбеним јединицама које имају систем гријања живи око 245 хиљада домаћинстава. Већина има централно гријање из топлана (41,0%), 39,6% има етажно гријање, а 19,4% користи друге начине загријавања. (Табела 4.3) Укупан број домаћинстава која немају систем гријања износи 807.626.

Табела 4.3. Систем гријања домаћинства по географском подручју, 2007. год.
(вриједности у хиљадама и структура у процентима)

Географско подручје	Систем гријања				Домаћинства без система гријања	Укупно домаћинства (а)
	Централно гријање из топлана (%)	Етажно гријање (%)	Појединачне пећи и остало (%)	Укупно домаћинства са системом гријања (=100%)		
Федерација БиХ	46,2	39,0	14,8	164	493	657
Република Српска	31,6	39,6	28,8	78	296	374
Брчко дистрикт БиХ	:	(75,0)	:	(3)	19	22
Босна и Херцеговина	41,0	39,6	19,4	245	808	1.053

(а) Укупно се односи на стамбене јединице у које не припадају „нестамбени објекти“ и објекти типа „остало“.

Говорећи о домаћинствима која живе у стамбеним јединицама без централног гријања (око 952 хиљаде), 91,5% користи угаљ, дрво за ложење и друга чврста горива за загријавање стамбене јединице. (Табела 4.4)

Табела 4.4. Систем гријања главне стамбене јединице по енергентима за гријање, 2007. год.
(вриједности у хиљадама и структура у процентима)

Географско подручје	Домаћинства без централног гријања					Централно гријање из топлана	Укупно домаћинства (а)
	Земни гас из мреже (%)	Електрична енергија (%)	Угаљ, дрво и остала чврста горива (%)	Мазут, лож уље или друга течна горива (%)	Укупно домаћинства без централног гријања (=100%)		
Федерација БиХ	5,6	4,2	89,1	(1,1)	581	76	657
Република Српска	:	3,1	95,9	:	349	25	374
Брчко дистрикт БиХ	-	(13,0)	87,0	-	22	:	22
Босна и Херцеговина	3,4	4,0	91,5	(1,0)	952	101	1.053

(а) Укупно се односи на стамбене јединице у које не припадају „нестамбени објекти“ и објекти типа „остало“.

Већина домаћинства (41,7%) живи у стамбеној јединици са три собе, затим слиједе домаћинства која живе у стамбеној јединици са четири собе (23,5%). Мали је проценат домаћинства која живе у једној соби или у стамбеној јединици која има више од пет соба. (Табела 4.5)

Табела 4.5. Број соба и просјечна површина главне стамбене јединице по географском подручју, 2007. год. (апсолутне вриједности, вриједности у хиљадама и структура у процентима)

Број соба	Географско подручје							
	Федерација БиХ		Република Српска		Брчко дистрикт БиХ		Босна и Херцеговина	
	Структура %	Просјечна површина у м ²	Структура %	Просјечна површина у м ²	Структура %	Просјечна површина у м ²	Структура %	Просјечна површина у м ²
1	1,8	37,94	1,9	28,20	:	:	1,8	34,57
2	15,8	49,65	19,0	46,42	31,0	52,76	17,3	48,51
3	40,4	63,96	44,1	63,15	38,5	81,97	41,7	64,00
4	24,0	83,98	23,1	84,31	15,7	97,71	23,5	84,29
5	10,9	101,48	7,0	102,16	(7,2)	(116,70)	9,5	101,90
6 и више	7,1	123,15	5,0	130,29	:	:	6,3	125,49
Укупно (=100%) (а)	657	74,32	374	70,25	22	79,44	1.053	72,98

(а) Укупно се односи на стамбене јединице у које не припадају „нестамбени објекти“ и објекти типа „остало“.

Просјечна површина главне стамбене јединице у Босни и Херцеговини је 73 м². Нису забиљежене неке значајне разлике по географским подручјима у просјечној површини стамбене јединице. У просјеку самци живе у мањим стамбеним јединицама у поређењу са осталим типовима домаћинства. Поред самачких домаћинства, самохрани родитељи (у просјеку 2,46 чланова) и брачни парови без дјеце живе у релативно мањим стамбеним јединицама. У највећим стамбеним јединицама живе домаћинства са удруженим члановима или брачни парови са 3 или више дјеце. (Табела 4.6)

Табела 4.6. Просјечан број чланова, број соба у главној стамбеној јединици и површина у м² по типу домаћинства, 2007. год. (апсолутне вриједности)

Тип домаћинства	Просјечан број чланова	Просјечан број соба	Просјечна површина у м ²
Самачка < 65 година	1,00	2,7	57,09
Самачка >=65 година	1,00	2,7	57,45
Брачни пар без дјеце < 65 година	2,00	3,2	66,95
Брачни пар без дјеце >=65 година	2,00	3,1	66,26
Брачни пар са 1 дјететом	3,00	3,4	72,05
Брачни пар са 2 дјетета	4,00	3,5	75,81
Брачни пар са 3 и више дјеце	5,27	3,9	84,00
Самохрани родитељи	2,46	3,2	67,16
Самохрани родитељи + други сродници	4,73	3,8	81,48
Брачни пар са дјецом + други сродници	5,71	4,3	88,34
Брачни пар са дјецом + родитељи	5,23	4,1	86,96
Остало	3,81	3,6	81,66

Већина домаћинства (91,2%) су власници стамбене јединице у којој живе. Само 3,6% домаћинства живи у стамбеној јединици у којој је домаћинство закупац или подстанар. (Табела 4.7) Највећи проценат власништва станова забиљежен је у Брчко дистрикту БиХ, док је у Републици Српској забиљежен највећи проценат изнајмљених стамбених јединица.

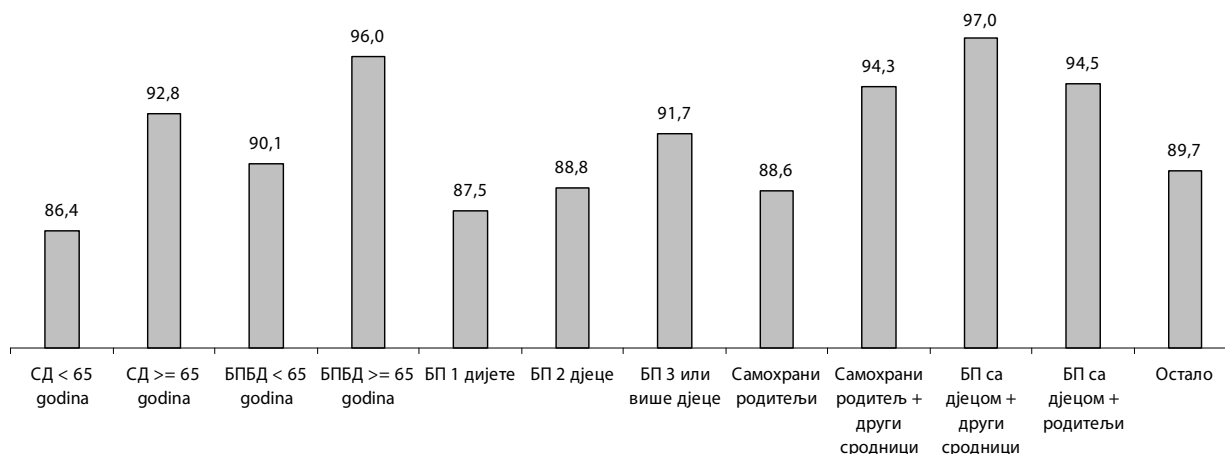
Табела 4.7. Главна стамбена јединица по законском статусу кориштења по географском подручју, 2007. год. (вриједности у хиљадама и структура у процентима)

Географско подручје	Законски статус кориштења			Укупно (=100%) (а)
	Закупац или подстанар	У власништву или сувласништву	Остало	
Федерација БиХ	3,5	91,2	5,3	657
Република Српска	4,0	91,1	4,9	374
Брчко дистрикт БиХ	:	92,6	:	22
Босна и Херцеговина	3,6	91,2	5,2	1.053

(а) Укупно се односи на стамбене јединице у које не припадају „нестамбени објекти“ и објекти типа „остало“.

Најчешћи законски статус кориштења за све типове домаћинства јесте власништво над стамбеним јединицама: вриједности које прелазе 90% забиљежене су код старијих домаћинства (самачка домаћинства или брачни парови), код домаћинства са 3 или више дјеце, код брачних парова млађих од 65 година без дјеце и код домаћинства са удруженим члановима, која највероватније живе заједно да би што боље искористили стамбену јединицу. (Графикон 4.2)

Графикон 4.2. Главна стамбена јединица по власништву или сувласништву и типу домаћинства, 2007. год. (вриједности у процентима)

Више од 3/4 домаћинстава која плаћају закупнину живе у ненамјештеној стамбеној јединици и очигледно да је мјесечна закупнина већа за стамбене јединице које се изнајмљују са опремом (179,75 КМ) у односу на 148,25 КМ закупнине за стамбене јединице које се изнајмљују без опреме.

У Федерацији БиХ забиљежене су највише просјечне мјесечне закупнине, а у Брчко дистрикту БиХ најниже. (Табела 4.8)

Табела 4.8. Унајмљене главне стамбене јединице и просјечна мјесечна закупнина по географском подручју и опремљености, 2007. год. (вриједности у КМ и структура у процентима)

Географско подручје	Закупац или подстанар (%)	Просјечна мјесечна закупнина (КМ)
Федерација БиХ	3,5	160,09
Република Српска	4,0	149,36
Брчко дистрикт БиХ	:	:
Босна и Херцеговина	3,6	155,57
Намјештена		
Да	23,2	179,75
Не	76,8	148,25

4.2. Посједовање трајних потрошних добара

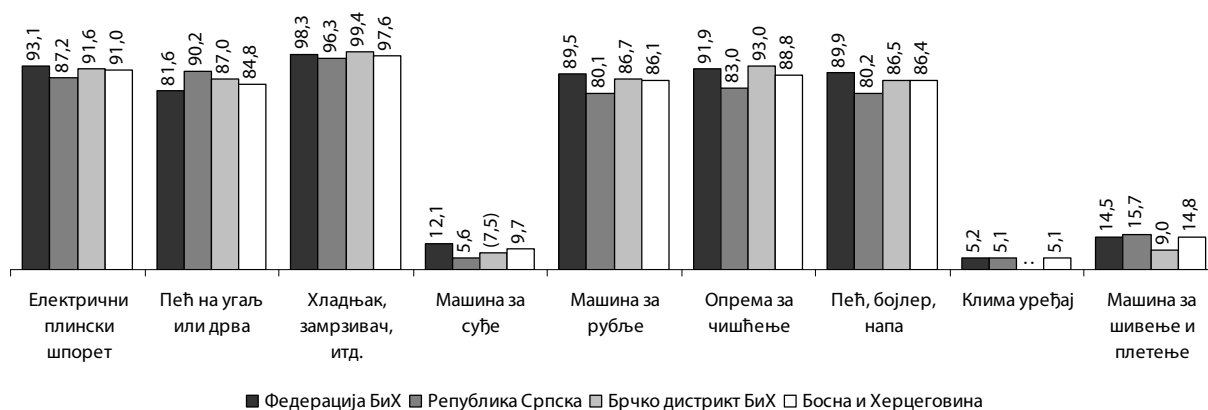
Готово сва домаћинства имају трајна потрошна добра: фрижидер, електрични или плински шпорет, машину за веш, апарате за чишћење или пећ, бојлер, напу. У свим случајевима проценти прелазе 85%. (Графикон 4.3)

Мали је проценат домаћинстава која имају машину за шивење или плетење (14,8%), машину за суђе (9,7%) и клима-уређај (5,1%).

Географски посматрано, Република Српска има најмањи проценат споменутих добара (осим шпорета на дрва и угаљ и машина за шивење и плетење), имајући на уму претежно неурбани карактер подручја.

У Брчко дистрикту БиХ је највећи проценат домаћинстава која посједују апарате за чишћење и фрижидер.

Графикон 4.3. Трајна потрошна добра у домаћинствима по географском подручју, 2007. год.
(вриједности у процентима)

Табела 4.9. Трајна потрошна добра у домаћинствима по типу домаћинства, 2007. год.
(вриједности у процентима)

Тип домаћинства	Трајна потрошна добра								
	Електрични / плински шпорет	Шпорет на угаљ или дрва	Фрижидер, замрзивач и сл.	Машина за суђе	Машина за веш	Апарати за чишћење	Пећ, бојлер, напа	Клима-уређај	Машина за шивење и плетење
СД < 65 година	85,9	80,2	92,5	(5,4)	69,3	76,7	78,3	(5,4)	(7,5)
СД >=65 година	84,8	85,3	94,4	:	62,7	72,9	75,0	:	(6,1)
БП без дјеце < 65 година	91,2	79,5	98,9	10,6	88,3	90,9	88,4	(6,7)	13,9
БП без дјеце >=65 година	87,8	84,5	97,6	(4,7)	80,8	82,0	84,3	(4,0)	11,6
БП са 1 дјететом	94,4	80,5	98,4	13,2	91,3	92,8	88,7	7,4	14,3
БП са 2 дјетета	93,7	82,6	98,9	13,8	94,1	94,8	90,8	5,8	17,1
БП са 3 и више дјеце	89,4	92,7	98,2	15,1	91,0	92,2	89,0	(7,6)	16,5
Самохране родитељи	91,0	82,4	96,7	(8,9)	84,2	89,1	85,9	:	13,4
Самохране родитељи + други сродници	92,8	86,5	98,6	(7,5)	92,5	91,3	86,6	:	(17,7)
БП са дјецом + други сродници	92,7	92,6	99,1	(8,7)	93,3	93,5	90,1	(5,4)	23,7
БП са дјецом + родитељи	92,6	91,2	97,5	(12,1)	94,4	95,7	86,8	:	23,2
Остало	91,1	90,0	97,8	(6,6)	82,3	86,5	85,5	:	15,5
Укупно	91,0	84,8	97,6	9,7	86,1	88,8	86,4	5,1	14,8

Посједовање трајних потрошних добара, као што су шпорети на дрва или угаљ, машина за веш и апарати за чишћење везано је са величином домаћинства: већа домаћинства и домаћинства са дјецом углавном показују веће проценте власништва. Машину за суђе, пећ, бојлер, напу и клима-уређај углавном имају домаћинства са дјецом, док машину за шивење и плетење углавном имају домаћинства са удруженим члановима и карактеришу насеља типа „остало“. (Табела 4.9)

Више од пола домаћинстава у Босни и Херцеговини (51,9%) посједује аутомобил. Генерално посматрано, најраспрострањеније возило је аутомобил, а затим бицикл (24,1%). (Табела 4.10)

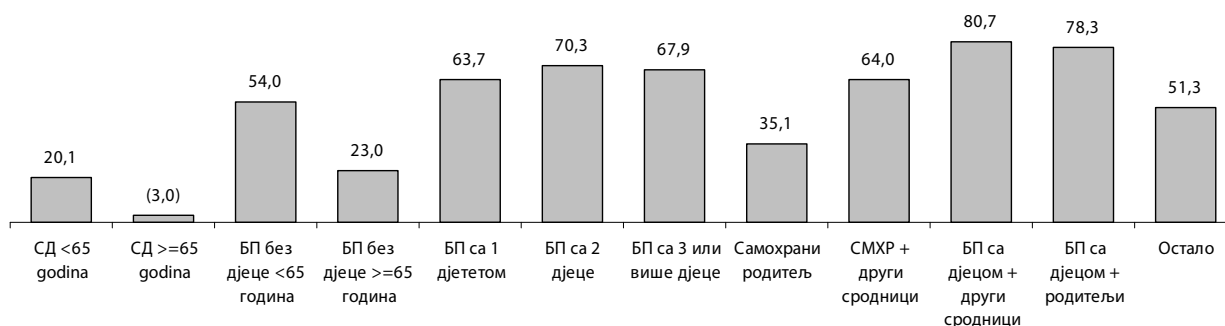
Табела 4.10. Возила по географском подручју, 2007. год. (вриједности у процентима)

Географско подручје	Возила			
	Аутомобил	Мотоцикл	Мотор, скутер, мопед	Бицикл
Федерација БиХ	53,3	1,1	1,7	21,6
Република Српска	49,6	(0,8)	2,1	28,3
Брчко дистрикт БиХ	52,2	:	:	27,8
Босна и Херцеговина	51,9	1,0	1,9	24,1

Процент посједовања аутомобила у случају старијих брачних парова без дјеце је 23,0%; вриједност је ниска и у случају самохраних родитеља (35,1%). (Графикон 4.4)

Више од 60% је проценат посједовања аутомобила код брачних парова са једним, двоје и троје или више дјеце и више од 75% код брачних парова са дјецом који живе са сродницима или родитељима.

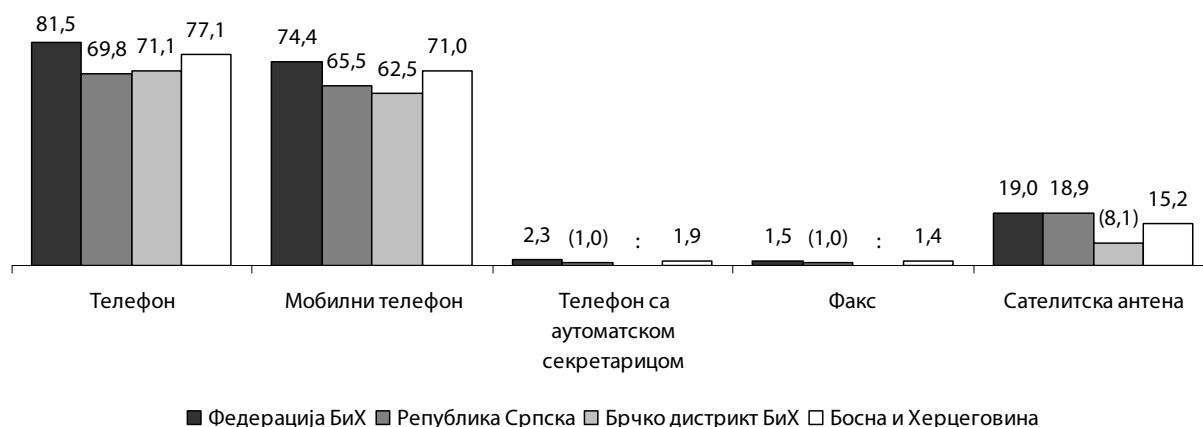
Графикон 4.4. Посједовање аутомобила по типу домаћинства, 2007. год. (вриједности у процентима)

Мобилни телефон има 71,0% домаћинстава, сателитску антену 15,2%, а мање од 2% има телефон са аутоматском секретарицом или факс. (Графикон 4.5)

Када је у питању опрема за телекомуникације, домаћинства у Федерацији БиХ углавном показују највећи проценат власништва.

Графикон 4.5. Опрема за телекомуникације по географском подручју, 2007. год. (вриједности у процентима)

Табела 4.11. Опрема за телекомуникације по типу домаћинства, 2007. год.
(вриједности у процентима)

Тип домаћинства	Опрема за телекомуникације		
	Телефон	Мобилни телефон	Сателитска антена
Самачка < 65 година	59,1	49,4	(7,9)
Самачка >=65 година	61,2	10,3	(5,3)
Брачни пар без дјеце < 65 година	81,2	65,3	15,1
Брачни пар без дјеце >=65 година	80,5	26,5	8,0
Брачни пар са 1 дјететом	81,0	86,1	16,6
Брачни пар са 2 дјетета	79,1	93,6	21,1
Брачни пар са 3 и више дјеце	75,5	92,0	19,2
Самохрани родитељи	75,5	75,9	9,6
Самохрани родитељи + други сродници	80,9	88,1	(12,3)
Брачни пар са дјецом + други сродници	86,3	90,0	21,9
Брачни пар са дјецом + родитељи	83,5	93,2	24,9
Остало	77,3	73,4	14,8
Укупно	77,1	71,0	15,2

Старија лица имају најмањи број мобилних телефона (било да су самачка домаћинства или брачни парови). Брачни парови са дјецом показују највећи проценат посједовања овог уређаја. (Табела 4.11)

Табела 4.12. Опрема за рекреацију и слободно вријеме по географском подручју, 2007. год.
(вриједности у процентима)

Географско подручје	Опрема за рекреацију и слободно вријеме						
	Телевизор	Видео рекордер, DVD	Hi-Fi систем	Персонални рачунар, штампач	Интернет прикључак	Чамци, кануи, даске за сурфање	Музички инструменти
Федерација БиХ	97,8	65,2	72,2	28,2	12,3	1,1	5,1
Република Српска	94,8	43,1	48,2	20,4	8,7	(0,8)	4,1
Брчко дистрикт БиХ	98,9	53,6	31,7	17,7	:	:	(6,5)
Босна и Херцеговина	96,8	57,1	62,8	25,2	10,9	1,0	4,8

Скоро свако домаћинство има телевизор, више од пола има видеорекодер или DVD и Hi-Fi систем, 25,2% има персонални рачунар, а 10,9% има приступ Интернету. (Табела 4.12) Веома је низак проценат домаћинстава која посједују музичке инструменте (4,8%) или чамац, кану или даску за сурфање (1,0%).

Мањи од просјека је број самачких домаћинстава која имају телевизор. Брачни парови са дјецом биљеже значајно висок проценат видеорекодера и DVD-ова, као и домаћинства са удруженим члановима. Hi-Fi системи су мање присутни код старије популације и у самачким домаћинствима, међутим, најзначајније разлике су забиљежене у случају персоналних компјутера: највиши проценат посједовања персоналних компјутера имају домаћинства са дјецом, самохрани родитељи и домаћинства са удруженим члановима. (Табела 4.13)

Табела 4.13. Опрема за рекреацију и слободно вријеме по типу домаћинства, 2007. год.
(вриједности у процентима)

Тип домаћинства	Опрема за рекреацију и слободно вријеме				
	Телевизор	Видео рекордер, DVD	Hi-Fi систем	Персонални рачунар, штампач	Интернет услуге
Самачка < 65 година	89,0	34,6	48,3	(10,2)	(5,9)
Самачка >=65 година	86,4	9,4	36,2	:	:
Брачни пар без дјеце < 65 година	98,1	54,0	58,6	13,0	(6,5)
Брачни пар без дјеце >=65 година	95,4	23,1	42,9	:	:
Брачни пар са 1 дјететом	98,5	70,1	72,8	30,5	13,9
Брачни пар са 2 дјетета	99,5	76,4	75,8	46,0	19,9
Брачни пар са 3 и више дјеце	99,2	75,4	72,2	36,6	12,5
Самохрани родитељи	98,3	58,6	63,8	22,6	12,4
Самохрани родитељи + други сродници	98,2	67,7	67,2	30,0	(12,5)
Брачни пар са дјецом + други сродници	99,5	74,2	72,3	26,3	(8,5)
Брачни пар са дјецом + родитељи	100,0	76,6	70,4	42,7	16,7
Остало	96,6	50,4	56,3	20,2	(10,6)

5. ИЗДАЦИ ЗА ПОТРОШЊУ: НИВО И СТРУКТУРА

5.1. Главне чињенице

У Босни и Херцеговини у 2007. години просјечни мјесечни издаци за потрошњу су износили 1.541,43 КМ по домаћинству.

У просјеку, једно домаћинство мјесечно троши 511,17 КМ за храну и пиће, док су издаци за непрехрамбене производе и услуге износили 1.030,26 КМ. (Табеле 5.1 и 5.2)

Дакле, једна трећина укупних мјесечних издатака домаћинства се односи на храну и пиће, затим 22,1% на одржавање стамбене јединице и режијске трошкове, 14,5% на превоз и комуникације, 5,4% на намјештај, кућанске апарате и редовно одржавање, 5,3% за одјећу и обућу, 4,0% на здравство и преосталих 15,3% на друге производе и услуге (дуван, рекреација/слободно вријеме и култура, образовање, угоститељске услуге и услуге хотелског смјештаја, итд).

Ако се сумирају основни мјесечни издаци домаћинства (храна, режијски издаци, здравство, превоз и образовање) може се видјети да су скоро 3/4 (71,0%) издатака основни издаци који се не могу избјећи и они мјесечно износе 1.096,18 КМ за просјечно домаћинство у Босни и Херцеговини.

Табела 5.1. Просјечни мјесечни издаци по категоријама, 2007. год.
(вриједности у КМ и структура у процентима)

Категорија издатака	Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	511,17	33,2
Дуван	31,09	2,0
Одјећа и обућа	81,45	5,3
Становање	227,10	14,7
Ел. енергија, плин, вода и остали енергенти	114,39	7,4
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	83,79	5,4
Здравство	62,08	4,0
Превоз	173,35	11,2
Комуникације	50,53	3,3
Рекреација/слободно вријеме и култура	56,16	3,6
Образовање	8,09	0,5
Угоститељске услуге	31,58	2,0
Услуге смјештаја	12,24	0,8
Остали производи и услуге	98,40	6,4
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	1.030,26	66,8
УКУПНО (=100%)	1.541,43	100,0

Ако се анализира категорија исхране, може се видјети да се мјесечно највише новца издваја за месо (116,13 КМ или 22,7%), затим воће и поврће (16,9%), млијеко, сир и јаја (14,0%), хљеб и житарице (13,0%), безалкохолна пића (10,2%). Од укупних издвајања за храну и пића, најмање се издваја за рибу (2,6%) и алкохолна пића (3,8%).

Од укупног броја домаћинстава највише је домаћинстава (53,4%) која, у периоду од двије седмице (референтни период) бар једном купују јунеће месо, затим месо перади (52,6%), телетину (39,1%), те 23,2% домаћинстава која купују сушено и димљено месо свих врста. У посматраном периоду, свињско месо је куповало 13,0% домаћинстава.

Табела 5.2. Просјечни мјесечни издаци за храну и пиће по категоријама, 2007. год.
(вриједности у КМ и структура у процентима)

Категорија издатака	Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %
Хљеб и житарице	66,26	13,0
Месо	116,13	22,7
Риба	13,47	2,6
Млијеко, сир, јаја	71,66	14,0
Уља и масноће	23,96	4,7
Воће	37,89	7,4
Поврће	48,49	9,5
Шећер, џем, мед и кондиторски производи	39,81	7,8
Остали прехранбени производи	21,96	4,3
Безалкохолна пића	52,33	10,2
Алкохолна пића	19,21	3,8
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ (=100%)	511,17	100,0
- Потрошња хране и пића из властите производње	56,79	11,1

Ако се детаљније размотре издаци за прехранбене производе, са освртом на неке значајније производе, може се рећи следеће: у групи Воће највише је домаћинства која, у посматраном периоду, купују банане (74,3%), затим јабуке (61,7%), јужно воће (52,8%), крушке, (17,6%), грожђе (17,3%), брескве (10,8%).

Кромпир је куповало 46,3% домаћинства, грах 40,9%, парадајз 36,2%, лук - бијели и црни 35,8%, а затим паприку, мркву итд.

Млијеко и млијечни производи су веома значајни прехранбени производи за наша домаћинства. У току посматране двије седмице 77,2% је домаћинства која су куповала свјеже млијеко, 57,3% их је куповало јогурт, 51,0% павлаку, 45,9% млади сир, итд.

Издаци за хљеб и житарице учествују са 13,0% у укупним издацима за прехранбене производе, што износи 66,26 КМ мјесечно. У оквиру ове групе производа највећа издвајања су за хљеб и брашно.

За храну и пиће конзумирану ван куће, просјечно мјесечно се издваја 2,0% од укупних издатака домаћинства (31,58 КМ). У току двије седмице, 26,7% домаћинства је имало бар један оброк или пиће у ресторанима, 27,5% у кафеима, баровима или бифеима и 12,3% у радничким или студентским кантинама.

Дио издатака за потрошњу хране и пића (56,79 КМ, 11,1%) се односи на процијењену вриједност издатака из властите производње³. Они не представљају стварну куповину (не подразумијевају новчане издатке домаћинства), већ су укључени у процијењену вриједност издатака за потрошњу да би омогућили поређења издатака за потрошњу између домаћинства која имају и оних која немају потрошњу из властите производње.

Домаћинства која сама производе воће и поврће имају далеко мању потрошњу ових производа у поређењу са домаћинствима која исте купују: јабуке су најзаступљеније (конзумирало их је 7,3% домаћинства), затим крушке (2,7%), шљиве (2,4%) и грожђе (1,7%). Кромпир је конзумирало 32,2% домаћинства која имају властиту производњу, лук 25,8%, грах 20,1%, парадајз 7,8%.

³ Вриједност процијењена на основу цијена на локалном тржишту за производе које је домаћинство само произвело.

Табела 5.3. Просјечни мјесечни издаци: укупно, потрошња из властите производње и импутирана рента по географском подручју, 2007. год. (вриједности у КМ и структура у процентима)

	Федерација БиХ		Република Српска		Брчко дистрикт БиХ		Босна и Херцеговина	
	Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %	Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %	Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %	Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %
УКУПНО (=100%)	1.649,72	100,0	1.364,31	100,0	1.318,47	100,0	1.541,43	100,0
- Потрошња из властите производње	46,44	2,8	91,55	6,7	29,72	2,3	62,12	4,0
- за храну	42,62	2,6	83,42	6,1	26,89	2,0	56,79	3,7
- за непрехрану	3,82	0,2	8,13	0,6	:	:	5,33	0,3
- импутирана рента	213,93	13,0	175,99	12,9	197,33	15,0	200,1	13,0

Графикон 5.1. Просјечни мјесечни издаци: купљено, из властите производње и импутирана рента, 2007. год. (вриједности у КМ и структура у процентима)

У дефиницију издатака за потрошњу укључују се и процјене које не представљају стварну куповину и стварне издатке; односе се на i) потрошњу производа из властите производње која чини 4,0% укупних издатака и ii) импутирана рента за главну стамбену јединицу, тј. процијењена станарина за домаћинства која живе у властитим становима или која бесплатно користе нечију стамбену јединицу. Вриједност импутиране ренте је добијена на бази процјене коју су дала сама домаћинства и она износи 200,10 КМ (13,0% укупних издатака за потрошњу). Увођење „виртуалног издатка“ за ренту омогућује поређење издатака за потрошњу између домаћинстава која живе у својој стамбеној јединици и оних који живе у унајмљеној стамбеној јединици (процент домаћинстава која имају властити стан или станују бесплатно износи 96,2%). Закључно, износ издатака за потрошњу домаћинства који се односи на стварну куповину производа и услуга је 1.279,21 КМ. (Табела 5.3 и Графикон 5.1)

Категорија издатака за становање је друга највећа категорија издатака домаћинстава (14,7%), након издатака за храну, и мјесечно износи 227,10 КМ; осим импутиране ренте, укључује, стварну ренту и редовно одржавање стамбене јединице. Издаци за режијске трошкове (рачуни за енергенте, централно гријање или набавку неког другог горива, воду, одвоз кућног отпада и кориштење заједничких просторија), мјесечно у просјеку износе 114,39 КМ што је 7,4% укупних издатака.

Осим ових издатака, домаћинства један дио свог буџета (5,4%) троше на набавку и одржавање намјештаја и кућанских апарата, простирке у кући, средстава за чишћење и услуге у кући. За ове сврхе се просјечно мјесечно издваја 83,79 КМ.

За превоз, јавни и приватни, домаћинства троше 11,2% свог буџета, што просјечно мјесечно износи 173,35 КМ. Издаци за превоз укључују куповину возила и погонских горива, појединачних и сезонских карата за јавни превоз и издатке за часове возње и полагање возачког испита.

Више од половине домаћинстава (51,9%) у Босни и Херцеговини посједује аутомобил, 24,1% их има бицикл, скоро 2% мотор, мопед или скутер и 1,1% мотоцикл.

У посматраном периоду (двје седмице) 27,7% домаћинстава је имало издатке за дизел гориво, 14,4% за бензин, 20,1% домаћинстава је користило јавни превоз, 11,5% такси превоз, а у једномјесечном периоду прије интервјуа, 21,9% домаћинстава је имало издатке за поправке возила.

На куповину одјеће и обуће домаћинства у просјеку мјесечно издвајају 81,45 КМ или 5,3% од укупних издатака, а 15,2% домаћинстава је купило нешто од ових производа за своју дјецу.

Болничке услуге, услуге медицинских и рехабилитационих центара, услуге ванболничког лијечења и третмана и стоматолошке услуге, уз кориштење фармацеутских производа, медицинских препарата и терапеутских помагала, у просјеку мјесечно износе 62,08 КМ, што је 4,0% од укупних издатака домаћинства.

Најзначајнији издаци у овој категорији су они који се односе на набавку фармацеутских производа (41,8%). У двоседмичном посматраном периоду, издатке за лијекове је имало 64,5% домаћинстава. Услуге јавних болница (општинских и специјализованих) је користило 4,2% домаћинстава, а услуге приватних 1,2% домаћинстава у једномјесечном периоду прије интервјуа.

За трошкове који се односе на категорију комуникација, домаћинства мјесечно издвајају 50,53 КМ, или 3,3% њихових издатака. У ову категорију се убраја и куповина телекомуникационих апарата и плаћање рачуна за њихово кориштење. У једномјесечном периоду прије интервјуа, издатке за фиксни телефон је имало 77,2% домаћинстава, а за мобилни телефон 64,2% домаћинстава. Скоро 60,0% домаћинстава има издатке за ТВ претплату и 9,1% за кориштење интернета.

Током периода од двје седмице 36,3% домаћинстава купују дневне, 14,5% седмичне новине и 24,4% домаћинстава је имало бар једну уплату за игре на срећу. Ова категорија (рекреација/слободно вријеме и култура) укључује и набавку школских књига (ове издатке је у мјесецу прије интервјуа имало 6,3% домаћинстава), затим спортске опреме, музичких инструмената, компјутера, кућних љубимаца, те издатке за спортске и културне манифестације, хоби и друге активности.

Издаци за образовање у просјеку мјесечно износе 8,09 КМ (0,5% укупних издатака).

Издаци за остале производе и услуге у просјеку мјесечно износе 98,40 КМ и они укључују регистрацију и осигурање возила, препарате и услуге за одржавање личне хигијене, прилоге вјерским заједницама и разним удружењима, административне издатке, издатке за банкарске и друге услуге. За ову врсту издатака домаћинства издвајају 6,4% свог мјесечног буџета.

5.2. Разлике по географском подручју и типу насеља

У Федерацији БиХ домаћинства имају највећу мјесечну потрошњу, у просјеку 1.649,72 КМ. Нешто нижу потрошњу имају домаћинства у Републици Српској (1.364,31 КМ) и Брчко дистрикту БиХ (1.318,47 КМ). Разлика у нивоу потрошње између домаћинстава која живе у Федерацији БиХ и Републици Српској је 20,9%, а између Федерације БиХ и Брчко дистрикта БиХ је 25,1%. (Табела 5.4)

Табела 5.4. Просјечни мјесечни издаци по географском подручју и категоријама издатака, 2007. год.
(вриједности у КМ и структура у проценти)

Категорија издатака	Федерација БиХ		Република Српска		Брчко дистрикт БиХ	
	Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %	Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %	Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %
<i>Просјечан број чланова домаћинства</i>	3,36		3,11		3,07	
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	535,51	32,5	473,18	34,7	429,87	32,6
Дуван	34,59	2,1	24,91	1,8	31,71	2,4
Одјећа и обућа	91,10	5,5	66,64	4,9	45,05	3,4
Становање	243,63	14,8	198,32	14,5	223,17	16,9
Ел. енергија, плин, вода и остали енергенти	121,59	7,4	100,93	7,4	128,61	9,8
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	92,81	5,6	68,52	5,0	73,99	5,6
Здравство	60,44	3,7	65,29	4,8	56,21	4,3
Превоз	184,05	11,2	156,00	11,4	148,84	11,3
Комуникације	55,24	3,3	42,89	3,1	39,73	3,0
Рекреација/слободно вријеме и култура	63,62	3,9	44,12	3,2	38,12	2,9
Образовање	8,47	0,5	7,36	0,5	(9,22)	(0,7)
Угоститељске услуге	37,06	2,2	23,00	1,7	13,78	1,0
Услуге смјештаја	12,96	0,8	11,17	0,8	:	:
Остали производи и услуге	108,65	6,6	81,98	6,0	71,16	5,4
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	1.114,21	67,5	891,14	65,3	888,60	67,4
УКУПНО (=100%)	1.649,72	100,0	1.364,31	100,0	1.318,47	100,0

Издаци за храну и пиће у Федерацији БиХ износе 535,51 КМ, Републици Српској 473,18 КМ и Брчко дистрикту БиХ 429,87 КМ. Разлике у нивоу потрошње прехранбених производа између Федерације БиХ и Брчко дистрикта БиХ се могу приписати разлици у броју чланова у породици. (Табела 5.5)

Учешће потрошње меса у укупној потрошњи хране је највеће у Републици Српској (24,5%), за разлику од Федерације БиХ (21,8%) и Брчко дистрикта БиХ (22,4%).

Учешће потрошње млијека, млијечних производа, сирева и јаја је приближно по различитим територијалним подручјима и износи око 14%.

Постоје разлике и у потрошњи алкохолних пића по различитим географским подручјима. У Републици Српској тај проценат је 5,0%, Федерацији БиХ 3,1% и Брчко дистрикту БиХ 3,7%.

Најниже учешће у укупној потрошњи хране и пића је потрошња рибе: 2,5% у Федерацији БиХ и Брчко дистрикту БиХ и 3,0% у Републици Српској.

Табела 5.5. Просјечни мјесечни издаци за храну и пиће по географском подручју и категоријама издатака, 2007. год. (вриједности у КМ и структура у процентима)

Категорија издатака	Географско подручје					
	Федерација БиХ		Република Српска		Брчко дистрикт БиХ	
	Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %	Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %	Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %
<i>Просјечан број чланова домаћинства</i>	3,36		3,11		3,07	
Хљеб и житарице	70,60	13,2	59,07	12,5	59,05	13,7
Месо	116,90	21,8	115,95	24,5	96,24	22,4
Риба	13,22	2,5	14,07	3,0	10,64	2,5
Млијеко, сир, јаја	75,09	14,0	66,42	14,0	58,02	13,5
Уља и масноће	27,19	5,1	18,54	3,9	19,69	4,6
Воће	41,67	7,8	31,86	6,7	27,76	6,5
Поврће	49,96	9,3	46,11	9,7	45,08	10,5
Шећер, џем, мед и кондиторски	43,15	8,1	34,16	7,2	35,97	8,4
Остали прехрамбени производи	23,95	4,5	18,72	4,0	17,52	4,1
Безалкохолна пића	57,12	10,7	44,42	9,4	43,86	10,2
Алкохолна пића	16,67	3,1	23,86	5,0	16,03	3,7
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ (=100%)	535,51	100,0	473,18	100,0	429,87	100,0
<i>- Потрошња хране и пића из властите производње</i>	42,62	8,0	83,42	17,6	26,89	6,3

Територијалне разлике су евидентне код нивоа издатака за непрехрамбене производе и услуге. У Федерацији БиХ ови издаци су највећи и износе 1.114,21 КМ мјесечно, што је за 222,02 КМ или за 25,2% више од ових издатака у Републици Српској, и за 225,61 КМ или 25,4% у Брчко дистрикту БиХ.

Посматрајући разлике у нивоима издатака по различитим категоријама, евидентно је да оне постоје код свих категорија издатака. Углавном су они највећи у Федерацији БиХ, осим издатака за здравство и алкохолна пића, што је раније и наглашено.

На структуру потрошње, поред типа насеља (градско и „остало“) може да утиче и старосна структура популације. У Републици Српској, домаћинства су, у просјеку нешто старија у односу на Федерацију БиХ, самим тим су и издвајања за здравство већа (4,8% према 3,7% укупних издатака).

У Босни и Херцеговини, домаћинства која живе у насељима типа „остало“ показују доста високо учешће потрошње из властите производње у укупној потрошњи (18,0%), за разлику од домаћинстава која живе у градским насељима код којих потрошња хране из властите производње износи 2,1% од укупне потрошње. (Табела 5.7)

Табела 5.6. Просјечни мјесечни издаци по типу насеља и категоријама издатака, 2007. год.
(вриједности у КМ и структура у процентима)

Категорија издатака	Тип насеља				Укупно	
	Градско		Остало		Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %
	Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %	Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %		
<i>Просјечан број чланова домаћинства</i>	3,08		3,40		3,27	
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	534,38	30,7	494,69	35,4	511,17	33,2
Дуван	33,88	1,9	29,11	2,1	31,09	2,0
Одјећа и обућа	100,91	5,8	67,64	4,8	81,45	5,3
Становање	265,20	15,2	200,05	14,3	227,10	14,7
Ел. енергија, плин, вода и остали енергенти	129,32	7,4	103,80	7,4	114,39	7,4
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	92,35	5,3	77,71	5,5	83,79	5,4
Здравство	65,67	3,8	59,53	4,3	62,08	4,0
Превоз	188,39	10,8	162,68	11,6	173,35	11,2
Комуникације	65,20	3,7	40,11	2,9	50,53	3,3
Рекреација/слободно вријеме и култура	76,45	4,4	41,76	3,0	56,16	3,6
Образовање	13,24	0,8	4,44	0,3	8,09	0,5
Угоститељске услуге	42,11	2,4	24,11	1,7	31,58	2,0
Услуге смјештаја	19,09	1,1	7,37	0,5	12,24	0,8
Остали производи и услуге	116,96	6,7	85,21	6,1	98,40	6,4
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	1.208,76	69,3	903,52	64,6	1.030,26	66,8
УКУПНО (=100%)	1.743,14	100,0	1.398,21	100,0	1.541,43	100,0

Ипак, издаци за храну и пиће у градским насељима су нешто виши (534,38 КМ) у односу на насеља типа „остало“ (494,69 КМ), иако је просјечан број чланова по домаћинству мањи (3,08 у односу на 3,40). У насељима типа „остало“ учешће издатака за храну и пиће у укупним издацима домаћинства је веће ако се упореди са градским насељима: 35,4% према 30,7%. (Табела 5.6)

Табела 5.7. Просјечни мјесечни издаци за храну и пиће по типу насеља и категоријама издатака, 2007. год. (вриједности у КМ и структура у процентима)

Категорија издатака	Тип насеља				Укупно	
	Градско		Остало		Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %
	Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %	Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %		
<i>Просјечан број чланова домаћинства</i>	3,08		3,40		3,27	
Хљеб и житарице	68,09	12,7	64,96	13,1	66,26	13,0
Месо	119,40	22,3	113,81	23,0	116,13	22,7
Риба	16,52	3,1	11,31	2,3	13,47	2,6
Млијеко, сир, јаја	77,19	14,4	67,73	13,7	71,66	14,0
Уља и масноће	24,23	4,5	23,77	4,8	23,96	4,7
Воће	42,08	7,9	34,91	7,1	37,89	7,4
Поврће	51,67	9,7	46,23	9,3	48,49	9,5
Шећер, џем, мед и кондиторски производи	41,74	7,8	38,43	7,8	39,81	7,8
Остали прехранбени производи	22,25	4,2	21,75	4,4	21,96	4,3
Безалкохолна пића	54,60	10,2	50,72	10,3	52,33	10,2
Алкохолна пића	16,60	3,1	21,06	4,3	19,21	3,8
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ (=100%)	534,38	100,0	494,69	100,0	511,17	100,0
<i>- Потрошња хране и пића из властите производње</i>	11,11	2,1	89,22	18,0	56,79	11,1

Осим разлика у издацима за потрошњу хране и пића између домаћинстава по типу насеља (градска троше 8,0% више од насеља типа „остало“), постоје значајне разлике у издацима свих осталих производа и услуга. Градска, у односу на насеља типа „остало“, имају знатно већа издвајања по свим категоријама издатака: за образовање скоро три пута, рекреацију/слободно вријеме и културу 1,8 пута, храну и пиће конзумирану ван куће 1,7 пута, комуникације 1,6 пута, одјећу и обућу 1,5 пута, остале робе и услуге 1,4 пута, становање и комуналије 1,3 пута, намјештај и опрему за домаћинство, дуван и превоз приближно 1,2 пута, те здравство за 1,1 пута.

Дакле, разлике у нивоу потрошње непрехрамбених производа између домаћинстава према типу насеља су значајне. У градским насељима за ове производе се троши више за 33,9%.

Ово потврђује чињеницу да у насељима типа „остало“ живи становништво старијих година и слабијег имовног стања. Овом врстом анализе ћемо се бавити у поглављу о сиромаштву.

Насеља типа „остало“ представљају скоро 2/3 територије у Републици Српској и више од половине територије у Федерацији БиХ и Брчко дистрикту БиХ.

Постоје значајне разлике по географским подручјима у просјечној мјесечној потрошњи између домаћинстава која живе у градским и оних која живе у насељима типа „остало“. Највећу мјесечну потрошњу имају домаћинства која живе у градским насељима у Федерацији БиХ (1.805,41 КМ), док је она најнижа у насељима типа „остало“ Републике Српске (1.226,53 КМ). Разлика у нивоу потрошње градских и „осталих“ домаћинстава у Републици Српској износи 399,34 КМ, Федерацији БиХ 284,85 КМ и Брчко дистрикту БиХ 172,05 КМ. (Табела 5.8)

Просјечна мјесечна потрошња домаћинстава која живе у градским насељима у Федерацији БиХ је за 179,54 КМ или за 11,0% већа од просјечне мјесечне потрошње градских домаћинстава у Републици Српској и за 395,44 КМ или 28,0% у Брчко дистрикту БиХ.

Домаћинства која живе у насељима типа „остало“ у Федерацији БиХ троше 294,03 КМ више од истоврсних домаћинстава у Републици Српској и 282,64 КМ од ових у Брчко дистрикту БиХ.

Структура потрошње градских домаћинстава, без обзира на територијалну припадност је слична. Од укупних мјесечних издатака, за храну се издваја око 31%, а слична је структура и осталих издатака који се односе на непрехрамбене производе и услуге.

У насељима типа „остало“, ситуација је нешто мало другачија: у Републици Српској ова домаћинства за храну мјесечно издвајају 37,2% од укупних издатака, а у Федерацији БиХ и Брчко дистрикту БиХ 34,5%.

Када је у питању учешће потрошње прехранбених производа које су произвела сама домаћинства, може се рећи да је у Брчко дистрикту БиХ тај проценат најнижи и износи 6,3%, у Федерацији БиХ је 8,0% и Републици Српској 17,6%. (Табела 5.5)

Веће учешће у потрошњи из властите производње у Републици Српској је резултат неурбаног карактера подручја и високих стопа запослености у сектору пољопривреде.

Домаћинства која живе у насељима типа „остало“ значајан дио прехранбених производа и троше у свом домаћинству. Од укупних издатака за прехранбене производе, вриједност производа које су домаћинства сама произвела износи 25,4% у Републици Српској, 13,9% у Федерацији БиХ и 10,5% у Брчко дистрикту БиХ. (Табела 5.9)

Домаћинства која живе у градским насељима немају значајну властиту производњу, што је сасвим разумљиво.

Структура потрошње различитих категорија прехранбених производа је врло слична код свих домаћинстава без обзира на тип насеља у коме живе. Такође нема неких значајних разлика у структури потрошње прехранбених производа ни када су у питању различита географска подручја. Ово наводи на закључак да су навике потрошње веома сличне код свих домаћинстава у Босни и Херцеговини.

Разлике у нивоима издатака за прехранбене производе могу бити резултат разлика у цијенама пољопривредних производа по различитим географским подручјима и различитим просјечним бројем чланова домаћинства.

Табела 5.8. Просјечни мјесечни издаци по типу насеља, географском подручју и категоријама издатака, 2007. год. (вриједности у КМ и структура у процентима)

Категорија издатка	Федерација БиХ						Република Српска						Брчко дистрикт БиХ					
	Градско		Остало		Градско		Остало		Градско		Остало		Градско		Остало			
	Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %	Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %	Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %	Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %	Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %	Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %	Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %	Просјечни мјесечни издаци (КМ)	Структура %		
<i>Просјечан број чланова домаћинства</i>	3,06		3,62		3,14		3,10		3,07		3,07		3,07		3,07			
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	550,21	30,5	523,32	34,4	505,84	31,1	455,97	37,2	433,64	30,8	426,54	34,5	426,54	30,8	426,54	34,5		
Дуван	36,00	2,0	33,42	2,2	28,72	1,8	22,89	1,9	37,04	2,6	27,01	2,2	27,01	2,6	27,01	2,2		
Одјећа и обућа	105,39	5,8	79,25	5,2	94,82	5,8	51,80	4,2	47,52	3,4	42,87	3,5	42,87	3,4	42,87	3,5		
Становање	275,31	15,2	217,35	14,3	243,21	15,0	174,67	14,2	248,57	17,6	200,81	16,2	200,81	17,6	200,81	16,2		
Ел. енергија, плин, вода и остали енергенти	135,89	7,5	109,72	7,2	113,67	7,0	94,22	7,7	135,16	9,6	122,85	9,9	122,85	9,6	122,85	9,9		
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	98,11	5,4	88,41	5,8	79,38	4,9	62,80	5,1	88,29	6,3	61,41	5,0	61,41	6,3	61,41	5,0		
Здравство	64,74	3,6	56,88	3,7	68,76	4,2	63,47	5,2	53,71	3,8	58,41	4,7	58,41	3,8	58,41	4,7		
Превоз	189,78	10,5	179,30	11,8	187,49	11,5	139,42	11,4	159,34	11,3	139,60	11,3	139,60	11,3	139,60	11,3		
Комуникације	68,29	3,8	44,41	2,9	59,41	3,7	34,19	2,8	48,08	3,4	32,37	2,6	32,37	3,4	32,37	2,6		
Рекреација/слободно вријеме и култура	82,12	4,5	48,27	3,2	65,83	4,0	32,69	2,7	45,47	3,2	31,65	2,6	31,65	3,2	31,65	2,6		
Образовање	13,22	0,7	4,54	0,3	13,65	0,8	4,05	0,3	4,05	:	:	:	:	:	:	:		
Угоститељске услуге	45,38	2,5	30,16	2,0	36,48	2,2	15,89	1,3	17,67	1,3	10,35	0,8	10,35	1,3	10,35	0,8		
Услуге смјештаја	18,77	1,0	8,13	0,5	20,91	1,3	(6,05)	(0,4)	:	:	:	:	:	:	:	:		
Остали производи и услуге	122,21	6,8	97,41	6,4	107,70	6,6	68,43	5,6	81,22	5,8	62,30	5,0	62,30	5,8	62,30	5,0		
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	1.255,21	69,5	997,24	65,6	1.120,03	68,9	770,56	62,8	976,33	69,2	811,38	65,5	811,38	69,2	811,38	65,5		
УКУПНО (=100%)	1.805,41	100,0	1.520,56	100,0	1.625,87	100,0	1.226,53	100,0	1.409,97	100,0	1.237,92	100,0	1.237,92	100,0	1.237,92	100,0		

Табела 5.9. Просјечни мјесечни издаци по типу насеља, географском подручју и категоријама издатака, 2007. год. (вриједности у КМ и структура у процентима)

Категорија издатака	Федерација Филх						Република Српска						Брчко дистрикт БиХ					
	Градско		Остало		Градско		Остало		Градско		Остало		Градско		Остало			
	Просјечн и мјесечни издаци (КМ)	Структур а %	Просјечн и мјесечни издаци (КМ)	Структур а %	Просјечн и мјесечни издаци (КМ)	Структур а %	Просјечн и мјесечни издаци (КМ)	Структур а %	Просјечн и мјесечни издаци (КМ)	Структур а %	Просјечн и мјесечни издаци (КМ)	Структур а %	Просјечн и мјесечни издаци (КМ)	Структур а %	Просјечн и мјесечни издаци (КМ)	Структур а %		
Просјечан број чланова домаћинства	3,06		3,62		3,14		3,10		3,07		3,07		3,07		3,07			
Хљеб и житарице	70,51	12,8	70,67	13,5	63,25	12,5	56,87	12,5	58,64	13,5	59,41	13,9	59,41	13,5	59,41	13,9		
Месо	120,51	21,9	113,90	21,7	118,94	23,5	114,37	25,0	92,89	21,5	99,18	23,4	99,18	21,5	99,18	23,4		
Риба	16,29	3,0	10,67	2,0	17,45	3,4	12,29	2,7	11,30	2,6	10,06	2,4	10,06	2,6	10,06	2,4		
Млијеко, сир и јаја	79,42	14,4	71,50	13,7	73,30	14,5	62,79	13,8	61,38	14,2	55,07	12,9	55,07	14,2	55,07	12,9		
Уља и масноће	26,70	4,9	27,60	5,3	18,93	3,7	18,33	4,0	19,08	4,4	20,22	4,7	20,22	4,4	20,22	4,7		
Воће	44,23	8,0	39,54	7,6	37,99	7,5	28,62	6,3	31,31	7,2	24,64	5,8	24,64	7,2	24,64	5,8		
Поврће	53,18	9,7	47,29	9,0	48,39	9,6	44,90	9,8	49,10	11,3	41,55	9,7	41,55	11,3	41,55	9,7		
Шећер, џем, мед и кондиторски производи	42,98	7,8	43,29	8,3	39,65	7,8	31,27	6,9	32,04	7,4	39,43	9,2	39,43	7,4	39,43	9,2		
Остали прехранбени производи	23,84	4,3	24,04	4,6	18,98	3,8	18,59	4,1	17,40	4,0	17,63	4,1	17,63	4,0	17,63	4,1		
Безалкохолна пића	58,11	10,6	56,29	10,8	47,31	9,4	42,90	9,4	44,28	10,2	43,49	10,2	43,49	10,2	43,49	10,2		
Алкохолна пића	14,44	2,6	18,52	3,5	21,64	4,3	25,03	5,5	16,21	3,7	15,88	3,7	15,88	3,7	15,88	3,7		
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ (=100%)	550,21	100,0	523,32	100,0	505,84	100,0	455,97	100,0	433,64	100,0	426,54	100,0	426,54	100,0	426,54	100,0		
- Потрошња хране и пића из властите производње	6,63	1,2	72,49	13,9	21,83	4,3	115,86	25,4			44,75	10,5	44,75		44,75	10,5		

5.3. Карактеристике домаћинстава и разлике у понашању по питању потрошње

Број чланова домаћинства и тип домаћинства су демографске карактеристике које више од других утичу на понашање домаћинства када су у питању издаци и одређују различите начине расподјеле буџета домаћинства.

Генерално гледајући, издаци се не повећавају пропорционално са повећањем броја чланова домаћинства, али на њих утиче финансијска ситуација домаћинства. У ствари, повећање издатака значајно опада са повећањем броја чланова домаћинства. Повећањем домаћинства са једног на два члана, просјечни мјесечни издаци се повећавају за 67,0%, повећањем домаћинства са два на три члана издаци се повећавају за 33,0%, за 20,7% ако се домаћинство са три члана повећа на четири члана и за 8,0% ако се број чланова домаћинства повећа са четири на пет или више чланова.

Просјечни мјесечни издаци варирају од минималних 712,40 КМ са једним чланом, до максималних 2.066,76КМ са пет и више чланова. (Табела 5.10)

Најзначајнији дио просјечних издатака домаћинства се, у сваком случају, односи на куповину прехранбених производа и пића. Код свих домаћинстава, без обзира на број чланова, тај проценат прелази 32%, код двочланих и домаћинстава са пет и више чланова износи преко 34%. Осим тога, примјећујемо да је код ових домаћинстава проценат потрошње из властите производње већи него код осталих и досеже чак 17,4% издатака за храну код домаћинстава са пет и више чланова. Тај проценат је најнижи код једночланих домаћинстава и он износи 4,3%. (Табела 5.11) Ово је повезано са већом концентрацијом вишечланих домаћинстава у насељима типа „остало“ и чињеницом да су једночлана домаћинства у већини случајева старија лица која нису способна за обимнију властиту производњу.

У групи прехранбених производа, сва домаћинства, без обзира на број чланова, највише издатака имају за месо (око 20-23%), затим млијеко, млијечне производе и јаја (13-15%), хљеб и житарице, око 13%, те око 10% за безалкохолна пића. За алкохолна пића се издваја око 4% од укупних издатака за храну и пића.

Издаци који су више везани за број чланова, гдје је, да тако кажемо, утицај економије обима слабији, су они који се односе на одјећу и обућу, превоз, рекреацију/слободно вријеме и културу и друге производе и услуге.

Табела 5.10. Просјечни мјесечни издаци домаћинстава по величини домаћинства и категорији издатака, 2007. год. (вриједности у КМ и структура у процентима)

Категорија издатака	Величина домаћинства				
	1	2	3	4	5 и више
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	32,9	34,4	32,2	32,1	34,2
Дуван	1,5	1,8	2,2	2,1	2,0
Одјећа и обућа	3,3	3,4	5,4	6,1	6,0
Становање	24,2	18,3	14,7	12,4	12,7
Ел. енергија, плин, вода и остали енергенти	9,7	8,5	7,6	6,8	6,7
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	4,6	5,5	5,4	5,6	5,4
Здравство	6,6	6,1	3,6	2,8	3,6
Превоз	4,3	8,4	11,4	13,3	12,5
Комуникације	2,9	3,0	3,6	3,5	3,1
Рекреација/слободно вријеме и култура	2,6	2,8	3,5	4,3	3,7
Образовање	:	0,1	0,7	0,7	0,5
Угоститељске услуге	2,1	1,4	2,2	2,5	1,9
Услуге смјештаја	:	:	0,9	1,1	0,8
Остали производи и услуге	4,9	5,7	6,5	6,7	6,7
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	478,27	780,40	1.071,64	1.294,98	1.360,28
УКУПНО (=100%)	712,40	1.189,15	1.581,08	1.908,29	2.066,76

Издаци по овим категоријама се, у принципу, повећавају са бројем чланова домаћинства. Изузетак су домаћинства са пет и више чланова, због њихове веће концентрације у насељима типа „остало“, гдје је начин живота, у просјеку, штедљивији, као и због већег присуства сиромашнијих домаћинстава (погледати поглавље 6).

Табела 5.11. Просјечни мјесечни издаци домаћинстава за храну и пиће по величини домаћинства и категорији издатака, 2007. год. (вриједности у КМ и структура у процентима)

Категорија издатака	Величина домаћинства				
	1	2	3	4	5 и више
Хљоб и житарице	13,8	12,9	12,8	13,1	12,8
Месо	19,9	22,4	22,7	23,0	23,3
Риба	2,7	2,9	2,9	2,6	2,3
Млијеко, сир, јаја	15,5	14,0	14,1	13,5	14,2
Уља и масноће	5,2	5,0	4,5	4,5	4,6
Воће	7,7	7,3	7,4	7,6	7,2
Поврће	9,7	10,1	9,6	9,4	9,1
Шећер, цем, мед и кондиторски производи	7,1	7,0	7,5	8,2	8,2
Остали прехранбени производи	4,4	4,3	4,4	4,2	4,3
Безалкохолна пића	10,9	9,9	10,4	10,5	9,9
Алкохолна пића	3,1	4,1	3,6	3,5	4,0
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ (=100%)	234,12	408,75	509,43	613,31	706,48
- Потрошња хране и пића из властите производње	4,3	10,0	8,6	8,7	17,4

Са друге стране, углавном због ефекта економије обима у домаћинству, издаци за становање (одржавање стамбене јединице), електричну енергију, плин, воду и остале енергенте, опадају са величином домаћинства.

На ниво и структуру издатака домаћинства не утиче само број чланова у домаћинству, него утичу и старост чланова домаћинства, као и сама структура домаћинства.

Старија самачка домаћинства (65 година и више) имају најниже мјесечне издатке (616,92 КМ мјесечно). Ако се упореде издаци које имају ова домаћинства са издацима једночланих домаћинстава млађим од 65 година може се видјети да се издавања за храну у апсолутним износима не разликује много (око 40 КМ), док су разлике у издацима за непрехрамбене производе далеко веће (224,87 КМ мјесечно). (Табеле 5.12 и 5.13)

Посматрајући брачне парове без дјеце, поново је уочена ситуација гдје старија домаћинства за храну не издвајају много мање (за 83 КМ мјесечно) од млађих двочланих домаћинстава, као што је то случај за непрехрамбене производе гдје млађа домаћинства троше мјесечно више за 312 КМ.

Код брачних парова са дјецом, ниво издатака се креће од 1.610,99 КМ са једним дјететом до 2.039,10 КМ са троје и више дјеце.

Говорећи о домаћинствима која, поред брачних парова са дјецом, имају и друге сроднике, може се рећи да се на првом мјесту налазе домаћинства које чине брачни парови са дјецом и осталим сродницима (2.120,85 КМ), а затим брачни парови са дјецом и родитељима који имају мјесечне издатке 1.980,93 КМ.

Брачни парови без дјеце, са носиоцем домаћинства од 65 година и више су домаћинства која највећи дио издатака имају за храну (36,9%) у поређењу са другим типовима домаћинстава. Млађа самачка домаћинства (до 65 година) за храну троше најмање: 29,5% од укупних издатака.

Издаци који се односе на потрошњу из властите производње виши су код домаћинстава која су сачињена од брачних парова са дјецом и осталим сродницима или родитељима, старијих брачних парова и брачних парова са троје и више дјеце (углавном код многочланих домаћинстава).

Издаци везани за становање највећи су код старијих самачких домаћинстава (27,2%) и старијих брачних парова без дјеце, 21,0%. Ако се на издатке за становање додају издаци за плаћање електричне енергије и осталих комуналија, значајно је истаћи да ови издаци досежу 37,8% издатака код старијих самачких домаћинстава. Иза њих су старији брачни парови без дјеце са 30,6%, и млађи одрасли самци са 29,1%. Говорећи о осталим издацима код старијих домаћинстава, најмањи издаци су за образовање, услуге смјештаја у хотелима, угоститељске услуге и издаци за рекреацију/слободно вријеме и културу, али у исто вријеме имају највише издатке за здравство, око 9%.

Код домаћинстава са дјецом, значајни су издаци за превоз (око 13%), остале робе и услуге (око 7%), одјећу и обућу (око 6%), и рекреацију/слободно вријеме и културу (4,0%).

Табела 5.12. Просјечни мјесечни издаци домаћинства по типу домаћинства и категорији издатака, 2007. год. (вриједности у КМ и структура у процентима)

Категорија издатака	СД < 65 година	СД >= 65 година	БПБД < 65 година	БПБД >= 65 година	БП са 1 дјететом	БП са 2 дјеце	БП са 3 и више дјеце	Самохрани родитељи	СР + сродници	БП + дијете + сродници	БП + дијете + родитељи	Остало
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	29,5	35,6	32,4	36,9	32,0	31,9	32,4	32,7	36,3	34,1	34,4	34,8
Дуван	2,0	1,1	2,2	1,2	2,2	2,1	2,0	2,2	2,3	2,2	2,0	2,0
Одјећа и обућа	5,3	1,7	4,3	1,7	5,5	6,3	7,3	5,4	4,6	5,5	5,6	4,5
Становање	20,5	27,2	16,4	21,0	14,5	12,2	12,8	15,6	13,4	13,3	12,0	14,6
Ел. енергија, плин, вода и остали енергенти	8,6	10,6	7,8	9,6	7,4	6,6	6,2	7,7	7,2	6,9	7,8	7,8
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	5,0	4,4	6,3	4,8	5,4	5,6	5,5	5,6	5,0	5,6	5,4	5,5
Здравство	3,7	9,0	4,7	8,9	3,4	2,6	2,8	3,7	3,9	4,4	3,7	4,4
Превоз	7,7	1,5	11,6	5,5	12,1	13,4	12,6	9,1	11,6	12,7	12,4	10,3
Комуникације	3,6	2,4	3,1	2,6	3,6	3,5	3,1	3,6	3,3	3,0	3,3	3,3
Рекреација/слободно вријеме и култура	3,8	1,6	3,0	2,3	3,6	4,6	4,5	3,4	3,5	2,9	3,9	3,1
Образовање	:	-	:	:	0,7	0,7	0,8	0,7	0,4	0,4	0,5	0,5
Угоститељске услуге	3,9	0,6	1,6	0,6	2,2	2,5	2,2	2,7	1,7	1,7	1,9	2,0
Услуге смјештаја	:	:	:	:	(0,9)	1,3	(0,9)	(0,9)	:	(0,8)	:	:
Остали производи и услуге	5,7	4,3	6,0	4,7	6,6	6,8	6,8	6,8	6,5	6,5	6,5	6,6
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	622,14	397,27	952,55	640,20	1.095,94	1.310,94	1.377,57	912,28	1.138,43	1.397,45	1.299,11	1.034,61
УКУПНО (=100%)	881,97	616,92	1.409,60	1.014,55	1.610,99	1.925,94	2.039,10	1.355,06	1.786,29	2.120,85	1.980,93	1.588,03

Табела 5.13. Просјечни мјесечни издаци домаћинства према типу домаћинства и категорији издатака за храну, 2007. год.
(вриједности у КМ и структура у процентима)

Категорија издатака	СД < 65 година	СД >= 65 година	БПБД < 65 година	БПБД >=65 година	БП са 1 дјететом	БП са 2 дјеце	БП са 3 и више дјеце	Самохрани родитељи	СР + сродници	БП + дијете + сродници	БП + дијете + родитељи	Остало
Хљоб и житарице	13,0	14,4	12,3	13,1	12,7	13,0	13,5	13,6	13,2	12,5	12,7	12,3
Месо	20,8	19,3	22,8	22,4	22,5	23,1	22,2	21,9	23,4	23,6	23,2	24,4
Риба	3,1	2,4	3,3	2,5	2,9	2,6	2,2	2,7	2,4	2,3	2,6	2,9
Млијеко, сир, јаја	14,1	16,3	13,3	14,5	14,0	13,5	14,2	13,9	14,4	14,0	14,2	14,2
Уља и масноће	4,7	5,4	4,9	5,3	4,5	4,4	4,7	4,8	5,0	4,6	4,6	4,4
Воће	7,4	8,0	7,4	7,2	7,5	7,7	7,2	7,6	7,0	7,0	7,5	7,1
Поврће	9,2	10,1	9,8	10,4	9,5	9,4	9,1	10,2	9,6	8,8	9,3	9,6
Шећер, џем, мед и кондиторски производи	7,3	7,0	6,8	6,8	7,5	8,3	8,3	8,1	8,4	8,2	8,0	6,9
Остали прехранбени производи	4,2	4,6	4,2	4,3	4,4	4,2	4,3	4,3	4,8	4,4	4,0	4,2
Безалкохолна пића	11,6	10,4	10,3	9,4	10,6	10,4	10,2	10,3	9,5	10,2	10,0	10,0
Алкохолна пића	4,6	2,0	4,8	4,2	3,9	3,6	3,9	2,6	2,5	4,5	3,9	4,0
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ (=100%)	259,83	219,65	457,04	374,35	515,06	615,01	661,53	442,78	647,86	723,40	681,83	553,42
- Потрошња хране и пића из властите производње	4,3	4,4	7,9	13,2	8,5	7,7	13,1	6,7	14,6	18,4	17,2	18,9

Млађа самачка домаћинства карактерише релативно висок ниво издатака за храну конзумирану ван куће (3,9%).

Издаци за здравство су највећи код старијих самачких домаћинстава (9,0%) и старијих брачних парова без дјеце (8,9%), што је разумљиво с обзиром на њихову животну старост.

Генерално, домаћинства чија је финансијска ситуација боља, имају могућност да већи дио свог буџета троше на издатке који не спадају у основне издатке.

Једна од варијабли које су највише повезане са финансијским средствима, па, према томе, и начином понашања домаћинства, када је у питању потрошња, је статус текуће активности носиоца домаћинства.

Домаћинства чији је носилац запослен имају у просјеку мјесечне издатке који прелазе национални просјек (1.541,43 КМ) и износе 1.865,62 КМ мјесечно (више за 324,19 КМ мјесечно).

Просјечни мјесечни издаци домаћинства у којима је домаћица носилац су за 833,92 КМ или за 80,8% нижи од домаћинстава у којима је носилац запослен. (Табела 5.14)

Табела 5.14. Просјечни мјесечни издаци домаћинстава по текућој активности носиоца домаћинства и категорији издатака, 2007. год. (вриједности у КМ и структура у процентима)

Категорија издатака	Статус текуће активности (носилац домаћинства)				
	Запослен	Незапослен или тражи прво запослење	Домаћица	Пензионер	Остало
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	31,5	35,9	36,6	34,5	35,4
Дуван	2,1	2,5	1,8	1,8	2,0
Одјећа и обућа	6,4	4,3	3,9	3,9	3,7
Становање	12,8	14,9	17,7	17,7	17,5
Ел. енергија, плин, вода и остали енергенти	6,8	7,6	8,2	8,4	7,5
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	5,7	4,9	5,4	5,2	4,6
Здравство	2,8	4,1	5,1	6,0	6,4
Превоз	13,2	10,5	7,6	8,7	8,8
Комуникације	3,5	2,9	2,9	3,0	2,7
Рекреација/слободно вријеме и култура	4,2	3,4	2,6	2,9	3,3
Образовање	0,7	0,4	0,4	0,3	(0,5)
Угоститељске услуге	2,5	1,6	1,4	1,4	1,7
Услуге смјештаја	1,1	(0,5)	:	(0,5)	:
Остали производи и услуге	6,8	6,4	6,0	5,7	5,6
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	1.278,58	926,46	654,16	869,44	655,90
УКУПНО (=100%)	1.865,62	1.446,00	1.031,70	1.329,26	1.014,06

Разлике у нивоима издатака се односе и на прехрану и на непрехрану. Такође, значајне разлике су забиљежене између група унутар категорије непрехране. У случају домаћинстава са запосленим носиоцем, боља финансијска ситуација одређује веће учешће издатака за непрехрамбене производе и услуге (68,5% укупних издатака).

Код домаћинстава код којих је домаћица носилац, издаци за непрехрамбене производе су 63,4% од укупних издатака, код домаћинстава чији је носилац незапослен или тражи прво запослење 64,1%, код домаћинстава чији је носилац пензионер 65,4% и домаћинстава чији се носилац сврстава у групу „остало“ 64,7%.

Домаћинства са запосленим носиоцем троше око 587 КМ за храну и пиће, 55,5% више од домаћинстава у којима је домаћица носилац и 63,9% више од домаћинстава у којима је носилац унутар осталих категорија текуће активности.

Табела 5.15. Просјечни мјесечни издаци домаћинстава за храну и пиће по текућој активности носиоца домаћинства и категорији издатака, 2007. год.
(вриједности у КМ и структура у процентима)

Категорија издатака	Статус текуће активности (носилац домаћинства)				
	Запослен	Незапослен или тражи прво запослење	Домаћица	Пензионер	Остало
Хљеб и житарице	12,7	13,5	14,0	13,0	13,9
Месо	22,9	23,1	21,3	22,6	22,9
Риба	2,7	2,3	2,3	2,7	2,3
Млијеко, сир, јаја	13,7	14,1	14,1	14,6	13,9
Уља и масноће	4,5	4,4	5,4	5,0	4,8
Воће	7,5	7,1	7,5	7,4	6,8
Поврће	9,2	9,5	10,1	9,8	9,3
Шећер, цем, мед и кондиторски производи	8,1	7,4	7,8	7,4	7,3
Остали прехранбени производи	4,2	4,4	4,6	4,3	4,3
Безалкохолна пића	10,5	10,2	10,6	9,6	10,3
Алкохолна пића	3,9	3,8	2,2	3,7	4,3
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ (=100%)	587,04	519,54	377,54	459,82	358,16
<i>- Потрошња хране и пића из властите производње</i>	<i>10,0</i>	<i>14,6</i>	<i>9,4</i>	<i>11,8</i>	<i>15,8</i>

Домаћинства код којих је носилац пензионер троше за здравство више од других домаћинстава, мјесечни издаци износе 79,68 КМ (око 6% укупних издатака), док домаћинства са носиоцем унутар осталих категорија текуће активности у процентима троше нешто мало више (6,4% од укупних издатака), а у апсолутном износу мање (65 КМ). У овом случају је ријеч о старијим лицима, лицима неспособним за рад и домаћинствима која имају бар једно старије лице.

Радна активност чланова домаћинства и превоз школске дјеце и студената може захтијевати већу потребу за кретањем. Домаћинства са запосленим члановима, углавном су то брачни парови са дјецом, троше за превоз мјесечно око 246 КМ или 13,2% свог буџета. Најмањи издаци за превоз забиљежени су код домаћинстава чији је носилац домаћица, 78 КМ мјесечно или 7,6%. Ова вриједност је такође повезана са старосном групом (старија лица) и типом домаћинства (самци) и увелико карактерише ове типове домаћинства.

Уколико се домаћинства чији је носилац запослен подијеле према статусу у запослењу, види се да домаћинства чији је носилац послодавац имају највећи ниво издатака за потрошњу, 2.369,35 КМ, док домаћинства чији је носилац са типом уговора који није на неодређено вријеме троше мјесечно 900 КМ мање (1.466,73 КМ мјесечно). (Табеле 5.16 и 5.17)

Табела 5.16. Просјечни мјесечни издаци домаћинстава по статусу у запослењу носиоца домаћинства и категорији издатака, 2007. год. (вриједности у КМ и структура у процентиима)

Категорија издатака	Статус у запослењу (носилац домаћинства)			
	Послодавац	Самозапослени или слободно занимање	Запослени са уговором на неодређено вријеме	Остали запослени са другим типом уговора
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	25,6	35,2	31,8	33,3
Дуван	1,9	2,4	2,0	2,5
Одјећа и обућа	7,3	5,3	6,2	5,6
Становање	12,4	13,1	13,0	14,2
Ел. енергија, плин, вода и остали енергенти	6,6	7,3	6,7	7,8
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	5,5	5,3	5,7	5,5
Здравство	3,0	3,3	2,9	3,0
Превоз	16,2	12,8	12,7	11,2
Комуникације	4,2	3,0	3,5	3,3
Рекреација/слободно вријеме и култура	4,7	3,0	4,3	4,0
Образовање	0,8	0,4	0,7	0,4
Угоститељске услуге	2,9	1,7	2,5	2,3
Услуге смјештаја	(1,4)	(0,7)	1,1	:
Остали производи и услуге	7,4	6,3	6,8	6,7
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	1.762,96	1.022,77	1.291,95	978,83
УКУПНО (=100%)	2.369,35	1.579,42	1.895,61	1.466,73

Значајан износ финансијских средстава домаћинстава чији је носилац послодавац користи се за непрехрамбене производе (74,4%), а у оквиру ове категорије издатака, поред осталог, троши се и за оброке изван домаћинства, рекреацију/слободно вријеме и културу, услуге смјештаја и друге робе и услуге.

Домаћинства са самозапосленим носиоцима имају структуру издатака сличну домаћинствима која живе у насељима типа „остало“. Ово је индикација како је самозапосленост генерално повезана са сектором пољопривреде. Код њих је учешће вриједности потрошње из властите производње највеће (21,3%), што је готово три пута више него код домаћинстава чији је носилац послодавац или има стално запослење.

Домаћинства са носиоцем запосленим код послодавца на неодређено вријеме, за храну издвајају нешто мање, 31,8%, у поређењу са домаћинствима чији носилац има неки други тип уговора о раду. Издаци за храну ових домаћинстава износе 33,3% и њихови укупни издаци су за 22,6% мањи од домаћинстава чији је носилац стално запослен.

Табела 5.17. Просјечни мјесечни издаци домаћинства за храну и пиће по статусу у запослењу носиоца домаћинства и категорији издатака, 2007. год.
(вриједности у КМ и структура у процентима)

Категорија издатака	Статус у запослењу (носилац домаћинства)			
	Послодавац	Самозапослени или слободно занимање	Запослени са уговором на неодређено вријеме	Остали запослени са другим типом уговора
Хљеб и житарице	12,2	12,7	12,8	13,1
Месо	22,7	23,5	23,0	22,2
Риба	2,9	2,1	2,8	2,3
Млијеко, сир, јаја	14,1	13,5	13,8	14,0
Уља и масноће	4,3	4,6	4,4	4,5
Воће	7,8	6,9	7,5	7,6
Поврће	9,2	10,0	9,0	9,6
Шећер, џем, мед и кондиторски производи	8,1	7,7	8,1	8,0
Остали прехранбени производи	4,2	4,4	4,2	4,4
Безалкохолна пића	10,7	10,1	10,5	10,7
Алкохолна пића	4,0	4,4	3,9	3,5
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ (=100%)	606,38	556,65	603,66	487,90
- Потрошња хране и пића из властите производње	8,0	21,3	7,8	11,3

5.4. Куповина прехранбених производа према типу продајног мјеста

Храна се, углавном, купује у продавницама традиционалног типа: 87% домаћинства купује хљеб у овим типовима продајних мјеста, док 59,6% домаћинства у њима купује поврће. У супер/хипермаркетима, 12,6% домаћинства купује рибу, а 10,6% њих купује месо. Пијаца је продајно мјесто гдје више од једне четвртине домаћинства купује поврће (27,1%) и воће (26,4%). Више од једне осмине (12,9%) домаћинства бира остала продајна мјеста (фарме, рибњаци-директна продаја, итд.) за куповину меса, док је проценат домаћинства која купују на осталим продајним мјестима знатно мањи за: хљеб (6,5%), рибу (5,7%), поврће (4,1%) и воће (2,2%).

5.18. Домаћинства према типу продајног мјеста, 2007. год. (структура у процентима)

Прехранбени производ	Тип продајног мјеста					Остало
	Продавница	Робна кућа	Супер / хипермаркет	Пијаца	Киоск	
Хљеб	87,0	0,6	5,3	0,3	0,1	6,5
Месо	74,6	0,9	10,6	0,8	0,1	12,9
Риба	78,3	1,0	12,6	2,1	0,1	5,7
Поврће	59,6	0,9	8,1	27,1	0,1	4,1
Воће	62,5	0,9	7,8	26,4	0,1	2,2

Посматрано по географским подручјима, прехранбени производи се најчешће купују у продавницама традиционалног типа. Највећи број домаћинства хљеб купују у овим продавницама (Федерација БиХ 88,3%, Република Српска 84,5% и Брчко дистрикт БиХ 95,8%).

Интересантно је поменути навике куповања меса. У Брчко дистрикту БиХ 58,3% домаћинстава месо купује у продајним мјестима типа „остало“ (фарме, рибњаци), док у Федерацији БиХ и Републици Српској ови проценти су далеко нижи (13,2% и 9,8% респективно). Разумљиво је да велики проценат домаћинстава по свим географским подручјима воће и поврће купује на пијацама.

Посматрано по типу насељеног мјеста, може се констатовати да су навике куповања прехранбених производа сличне када су у питању домаћинства која живе у градским насељима и насељима типа „остало“. Разлике у навикама куповања домаћинства која живе у различитим типовима насеља је евидентна код куповине воћа и поврћа. У градским насељима воће и поврће се чешће купује на пијацама (38,9% и 39,6%), у односу на домаћинства која живе у насељима типа „остало“ (17,5% и 18,3%). У насељима типа „остало“ месо се чешће купује у осталим продајним мјестима (14,5%) у односу на градска домаћинства (10,8%).

5.5. Штедња и економска ситуација домаћинстава

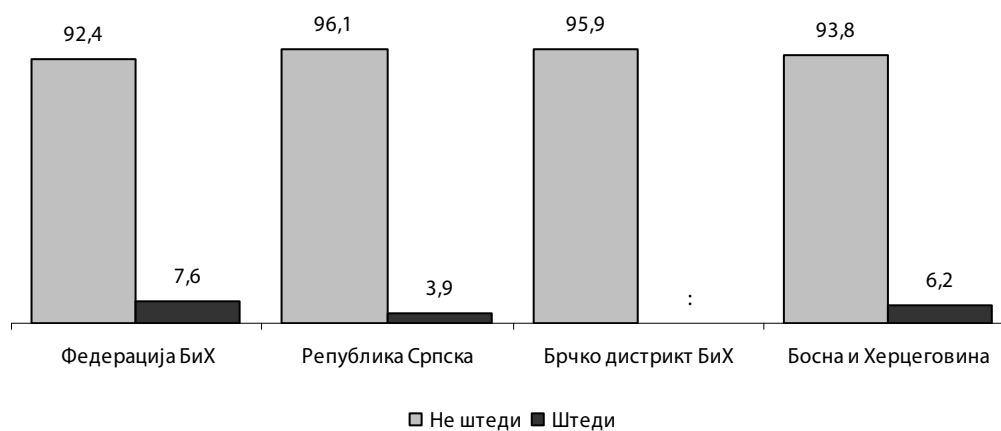
Посљедња информација из Анкете о потрошњи домаћинстава у Босни и Херцеговини у 2007. години односи се на штедњу домаћинстава и најнижи приход који би, по њиховом мишљењу, задовољио потребе домаћинства.

На основу ове информације могуће је боље одредити услове у којима живе домаћинства у Босни и Херцеговини по питању њихове финансијске ситуације. У ствари, иако се подаци о штедњи односе на субјективно мишљење домаћинства, одговори које су дала сама домаћинства односе се не само на приход домаћинства, него и на начин живота домаћинства и потрошачке навике самог домаћинства. Као што ћемо посебно касније нагласити, то стоји у јакој вези са социо-демографским карактеристикама чланова домаћинства и са нивоом издатака за потрошњу.

Око 6% домаћинстава изјавило је да штеди дио прихода, а скоро 94% њих изјавило је да приход у цијелости потроши. (Графикон 5.2)

Постоје интересантне разлике између географских подручја и између типова домаћинстава када је у питању штедња. Процент домаћинстава који имају штедњу у Федерацији БиХ износи 7,6%, Републици Српској 3,9% (у Брчко дистрикту БиХ вриједност није статистички значајна).

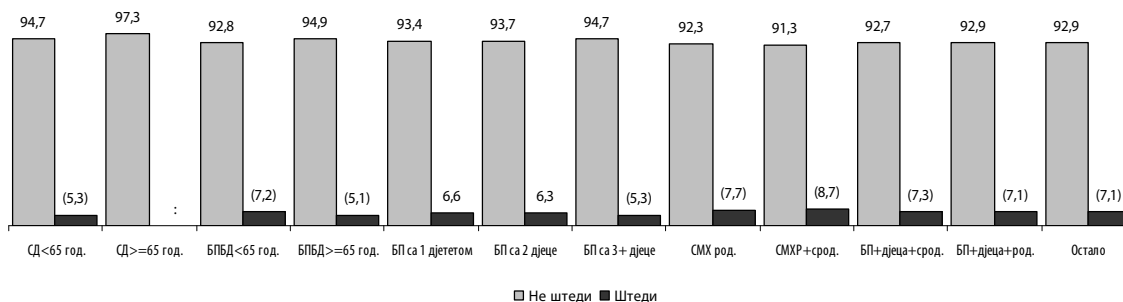
Графикон 5.2. Штедња по географском подручју, 2007. год. (структура у процентима)

Домаћинства која чине старија лица која живе сама, у поређењу са било којом другом категоријом, штеде далеко мање. Око 5% штедиша је међу домаћинствима која чине старији брачни парови без дјецe. Такође, и 5,3% самаца млађих од 65 година уштеде дио свог прихода.

Код свих осталих домаћинстава тај проценат се креће преко 7,0%, осим брачних парова са 2 дјеце, којих је 6,3% међу штедишама.

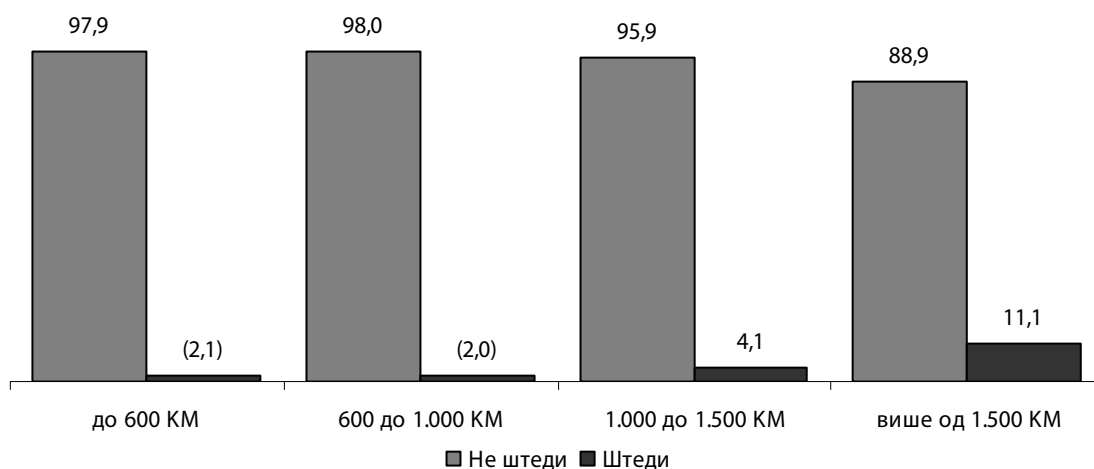
Графикон 5.3. Штедња по типу домаћинства, 2007. год. (структура у процентима)

Како се повећава ниво издатака за потрошњу, тако се повећава и проценат домаћинстава која уштеде дио свог годишњег прихода.

Међу домаћинствима која мјесечно троше до 600 КМ, 2,1% је оних која су изјавила да штеде, 2,0% је штедиша који мјесечно троше 600-1.000 КМ, 4,1% који троше 1.000-1.500 КМ. Највише домаћинстава која штеде (11,1%) су домаћинства која имају и највећу мјесечну потрошњу, а то је потрошња изнад 1.500 КМ.

Графикон 5.4. Штедња по нивоу потрошње, 2007. год. (структура у процентима)

Као што смо већ истакли, домаћинства су одговарала на питање који би, по њиховом мишљењу, био најнижи мјесечни приход који би задовољио потребе њиховог домаћинства. На ово питање није одговорило свега 0,7% домаћинстава. Код домаћинстава која су одговорила на ово питање просјечан најнижи приход је око 1.020 КМ мјесечно.

Различит начин живота и различита финансијска ситуација карактерише износе које су домаћинства споменула: у случају домаћинстава у градским насељима, просјечан мјесечни износ је 1.189 КМ, у поређењу са 900 КМ у случају домаћинстава која живе у насељима типа „остало“. Разлика се вјероватно јавља због веће потрошње из властите производње и другачијег, углавном скромнијег, начина живота у насељима типа „остало“. Ово се јавља без обзира на чињеницу да су домаћинства у тим насељима са више чланова.

Према изјавама које су дала домаћинства из различитих територијалних јединица, у Федерацији БиХ, просјечни приход који би задовољио њихове потребе би износио 1.086 КМ, Републици Српској 916 КМ и Брчко дистрикту БиХ 792 КМ. Овакве разлике у изјавама домаћинстава би се могле довести у везу са стварном потрошњом која је у Федерацији БиХ највиша.

Како се повећава број чланова у домаћинству, тако се повећава износ просјечног прихода који би задовољио њихове потребе: 516 КМ за самачка домаћинства, 778 КМ за двочлана, 1.072 КМ трочлана, 1.233 КМ четворочлана и 1.352 КМ за домаћинства која имају пет и више чланова.

6. СИРОМАШТВО: ПРОЦЈЕНА И ГЛАВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ СИРОМАШНИХ ДОМАЋИНСТАВА

6.1. Методолошки аспекти

За анализу сиромаштва представљену у овом поглављу кориштена је европска стандардна методологија. Према овој методологији, сиромаштво је дефинисано еквивалентним издацима за потрошњу домаћинстава који су испод стандардног прага, који је годишње постављен на 60% медијане мјесечних изједначених издатака домаћинстава.

Ова дефиниција усвојена је на нивоу Европске уније као радна дефиниција 1984. године према одлуци Савјета Европе, и гласи: „Сиромашна су лица, породице и групе лица чији су ресурси (материјални, културни и друштвени) ограничени у толикој мјери да их искључују из оног минимума који се тражи за живот у земљи чланица у којој живе.“

Сиромаштво је, према томе, дефинисано у „релативном“ смислу и зависи од дистрибуције издатака за потрошњу унутар становништва. Сиромаштво подразумева не само недостатак неопходних добара и услуга, него и неповољан статус у којем се налазе нека домаћинства када се упореде са другим: сиромашни су они који посједују мање.

Медијана изједначених издатака за потрошњу⁴ представља мјеру просперитета у земљи: домаћинства која имају мјесечне издатке испод 60% ове медијане сматрају се сиромашним.

Осим тога, нивои издатака за потрошњу сваког домаћинства изједначени су тако да узимају у обзир разлике у потребама домаћинстава и економије обима које се јављају у домаћинствима различите величине и структуре. Износ издатака за потрошњу потребан да би се постигао одређени ниво благостања варира према структури домаћинства. Тек када се дефинише референтни тип домаћинства (тј. одрасло самачко домаћинство⁵) могуће је дефинисати еквивалентан коефицијент који даје износ потребан по домаћинству са различитим карактеристикама, да има исти животни стандард.

Европска методологија користи тзв. „модификовану OECD скалу еквивалентности“, која даје пондер 1,0 носиоцу домаћинства, 0,5 другим члановима од 14 година и више и 0,3 сваком дјетету испод 14 година. У овом случају, тип референтног домаћинства је одрасло неодато/неожењено лице (са коефицијентом 1). На примјер, домаћинство које чини одрасло лице и дијете од 14 година и више има исти животни стандард као и домаћинство које чини одрасло лице ако је његов ниво издатака 1,5 пута већи (1 за прво одрасло лице и 0,5 за дијете) од издатака за потрошњу домаћинства које чини одрасло неодато/неожењено лице. У том случају, ако се подијеле укупни издаци за потрошњу сваког домаћинства са његовим коефицијентом (који је дат сумом пондера за сваког члана) могуће је директно упоредити нивое издатака за потрошњу и добити „равномјерну“ дистрибуцију издатака за потрошњу. Величина сиромаштва се рачуна на основу броја домаћинстава (и њихових чланова) која показују издатке за потрошњу који су испод стандардног прага.

Ако се узме у обзир конвенционална природа овог прага и чињеница да издаци за потрошњу испод овог прага не представљају ни неопходан ни довољан показатељ за стање сиромаштва, онда се индикатор односи на мјеру ризика сиромаштва.

У 2007. години, 60% медијане мјесечних издатака за потрошњу у Босни и Херцеговини износи 385,71 КМ. Ова вриједност представља релативну линију сиромаштва (или стандардну линију сиромаштва) за једночлано одрасло домаћинство која се користи за рачунање стопе сиромаштва за ентитете и за државу као цјелину.

⁴ Када се сва домаћинства сортирају у растућем низу према висини својих изједначених издатака за потрошњу, медијана је вриједност гдје је 50% домаћинстава са изједначеним издацима за потрошњу изнад вриједности медијане, а 50% домаћинстава испод ове вриједности.

⁵ Једночлано домаћинство гдје је члан стар 14 или више година.

Релативна линија сиромаштва је израчуната на бази података Анкете о потрошњи домаћинстава који су прикупљени из узорка од 7.468 домаћинстава случајно одабраних тако да представљају становништво Босне и Херцеговине.

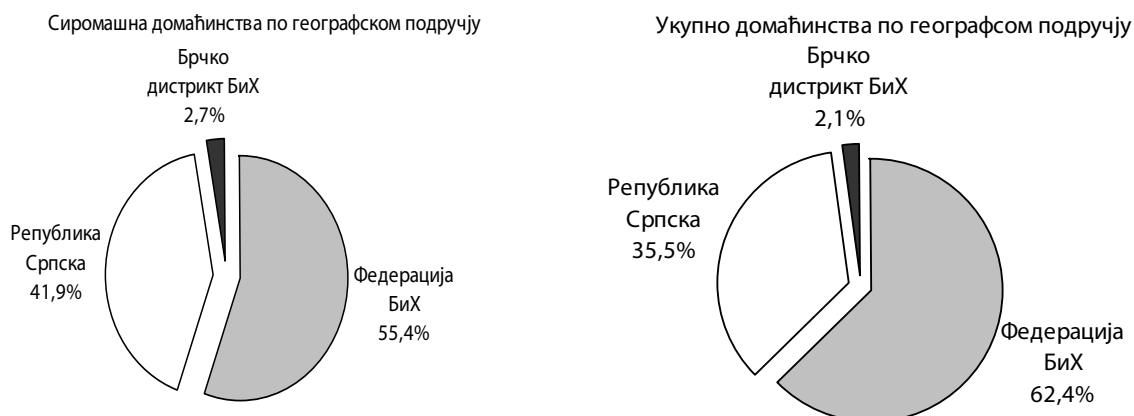
Из више разлога, овај тип анкете има ограничену вриједност у анализи сиромаштва. Анкета се односи на појединце који живе у Босни и Херцеговини и не укључује лица која живе у колективним институцијама (у домовима за старија лица, поправним домовима, итд.).

Поред тога, искључују се бескућници, јер је узорак рађен на основу оквира настањених стамбених јединица. Према томе, Анкета не може дати информације о условима живота у екстремно лошим ситуацијама. Али без обзира на то, Анкета остаје главни извор информација за процјене сиромаштва у Босни и Херцеговини и мора се користити као референца за било коју временску анализу ове појаве.

6.2. Релативно сиромаштво

У 2007. години, 193.692 домаћинства (18,4% од укупног броја домаћинстава) или 627.903 становника у Босни и Херцеговини (18,2% од укупног броја становника) живе у релативном сиромаштву. Овај податак је резултат различитих услова живота у три географска подручја у земљи. Од 100 сиромашних домаћинстава, 55,4% их живи у Федерацији БиХ гдје готово свако шесто домаћинство живи у оскудици, док је у Републици Српској сиромашно скоро свако пето, а у Брчко дистрикту БиХ скоро свако четврто домаћинство.

Графикон 6.1. Сиромашна домаћинства и укупна домаћинства по географском подручју, 2007. год.
(структура у процентима)

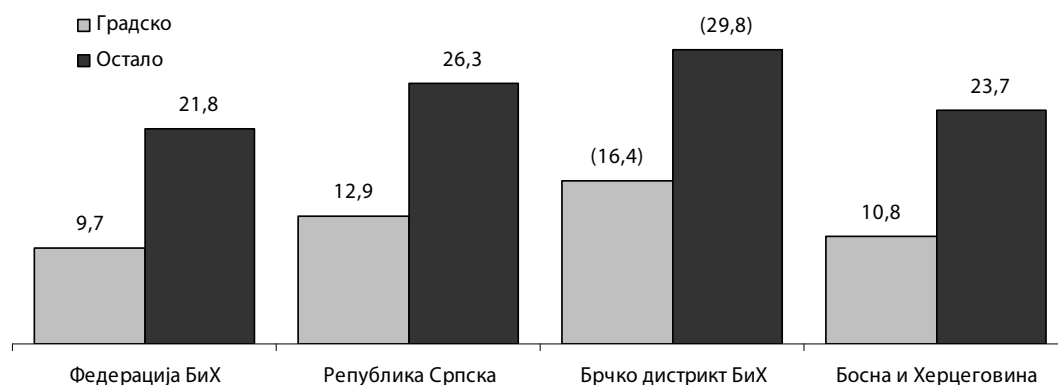
Постоје извјесне разлике у просјечној величини сиромашних и несиромашних домаћинстава по географским подручјима. Ове разлике нису статистички значајне у Федерацији БиХ (3,5 за сиромашна и 3,3 за несиромашна) и Брчко дистрикту БиХ (3,7 за сиромашна и 3,4 за несиромашна). Једина статистички значајна разлика у просјечној величини домаћинстава је у Републици Српској: сиромашна домаћинства су у просјеку мања (2,9) од несиромашних домаћинстава (3,2).

Табела 6.1. Главни индикатори релативног сиромаштва по географском подручју, 2007. год.
(апсолутне вриједности, вриједности у процентима и структура у процентима)

	Федерација БиХ	Република Српска	Брчко дистрикт БиХ	Босна и Херцеговина
Јединице посматрања				
Сиромашна домаћинства	107.312	81.217	5.163	193.692
Укупно - домаћинства	657.984	374.715	21.914	1.054.613
Сиромашни појединци	375.594	234.970	17.339	627.903
Укупно - појединци	2.213.783	1.166.173	67.200	3.447.156
Величина сиромаштва (%)				
Сиромашна домаћинства	16,3	21,7	23,6	18,4
Сиромашни појединци	17,0	20,1	25,8	18,2
Јаз сиромаштва (%)				
Домаћинства	25,2	27,5	26,2	26,2
Процентуална структура				
Сиромашна домаћинства	55,4	41,9	2,7	100,0
Укупно - домаћинства	62,4	35,5	2,1	100,0
Сиромашни појединци	59,8	37,4	2,8	100,0
Укупно - појединци	64,2	33,8	1,9	100,0

Број и проценат сиромашних су битни показатељи, али су то ипак једнодимензионални подаци који не говоре довољно о условима живота, тј. колико је то сиромаштво дубоко. Ова информација се добија из индикатора јаза сиромаштва који мјери, у просјеку, колико су издаци за потрошњу сиромашних домаћинстава удаљени од линије сиромаштва. (Табела 6.1) Према индексу јаза сиромаштва, у Републици Српској и Брчко дистрикту БиХ не само да је већи проценат сиромашних домаћинстава, него се та домаћинства налазе у још лошијој ситуацији.

Графикон 6.2. Релативно сиромаштво домаћинстава по типу насеља и географском подручју, 2007. год. (вриједности у процентима)

У сва три географска подручја, релативно сиромаштво је израженије у насељима типа „остало“. Разлике у стопи сиромаштва између домаћинстава у градским и насељима типа „остало“ су статистички значајне у свим географским подручјима, осим у Брчко дистрикту БиХ. У 2007. години, стопа сиромаштва у насељима типа „остало“ на нивоу државе била је 23,7%, наспрот 10,8% у градским подручјима.

6.3. Карактеристике сиромашних домаћинстава

У циљу добијања боље слике о сиромаштву, поштујући величину узорка, детаљна анализа стопа сиромаштва (по типу домаћинстава, старости и активности носиоца домаћинства) је рађена само на нивоу Босне и Херцеговине.

Гледано са аспекта величине домаћинства, релативно сиромаштво је највише концентрисано унутар једночланих и домаћинстава која имају 5 или више чланова (стопе сиромаштва 24,7% и 21,1% респективно), док посматрано према типу домаћинства, примјећујемо да су најсиромашнија домаћинства са старијим лицима, она са троје или више дјеце и остали тип домаћинства. У 2007. години, највећа стопа сиромаштва је била код самачких домаћинстава гдје је лице старо 65 година или више (27,2%), затим код осталих типова домаћинства (24,5%) и код брачних парова са троје или више дјеце (21,4%).

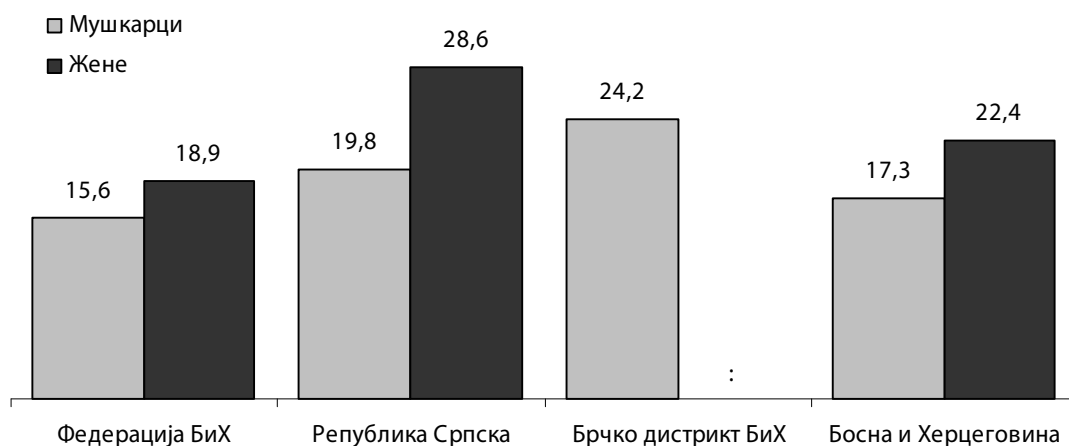
Присуство старијих лица (65 година и више) у домаћинствима повећава стопу сиромаштва. Стопа сиромаштва једночланих домаћинстава гдје је лице старо 65 година или више, како је већ речено, је 27,2%, док је код брачних парова без дјеце гдје је носилац старости 65 година или више та стопа била 23,6%.

Насупрот томе, најмање стопе сиромаштва су код брачних парова без дјеце гдје је носилац домаћинства млађи од 65 година (12,0%) и код брачних парова са двоје дјеце (13,3%), односно брачних парова са једним дјететом (13,9%).

Табела 6.2. Релативно сиромаштво по величини и типу домаћинства, 2007. год.
(апсолутне вриједности и вриједности у процентима)

Величина домаћинства	Број домаћинства	Величина сиромаштва
1 члан	38.491	24,7
2 члана	44.996	18,8
3 члана	28.762	14,9
4 члана	35.390	14,2
5 и више чланова	46.053	21,1
Укупно	193.692	18,4
Тип домаћинства		
Самачка < 65 година	11.348	20,2
Самачка >=65 година	27.142	27,2
Брачни пар без дјеце < 65 година	9.159	12,0
Брачни пар без дјеце >=65 година	23.460	23,6
Брачни пар са 1 дјететом	19.952	13,9
Брачни пар са 2 дјетета	27.618	13,3
Брачни пар са 3 и више дјеце	15.495	21,4
Самохрани родитељи	13.435	17,9
Самохрани родитељи + други сродници	8.266	20,5
Брачни пар са дјецом + други сродници	15.048	18,5
Брачни пар са дјецом + родитељи	8.959	19,1
Остало	13.810	24,5
Укупно	193.692	18,4

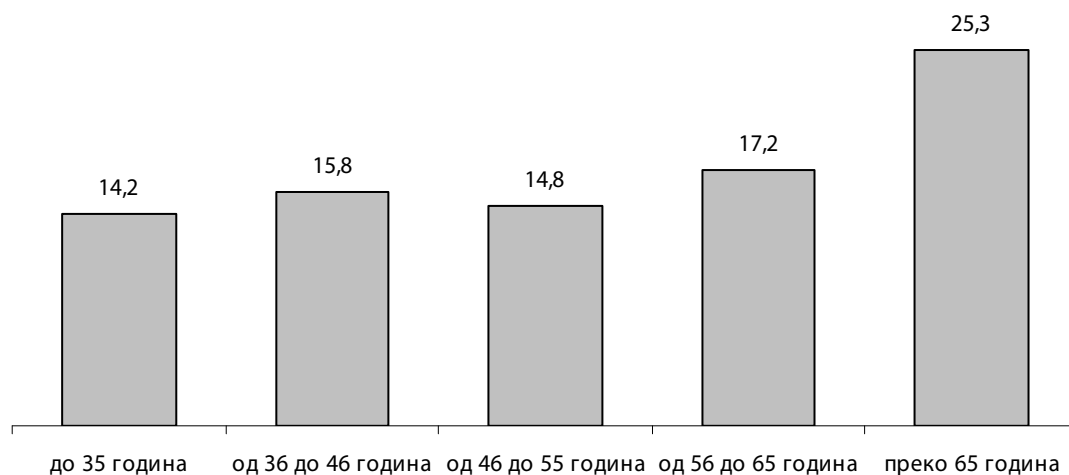
Графикон 6.3. Величина сиромаштва према полу носиоца домаћинства, 2007. год.
(вриједности у процентима)

Пол носиоца домаћинства има извјестан утицај на релативно сиромаштво. На нивоу Босне и Херцеговине, стопа сиромаштва домаћинстава са носиоцем женског пола је 22,4% наспрот 17,3% код домаћинстава гдје је носилац мушкарац. Разлика је најизраженија у Републици Српској, гдје су те стопе 28,6%, односно 19,8%, док су у осталим географским подручјима те разлике мање изражене.

На нивоу Босне и Херцеговине, сиромаштво је уско повезано са старошћу носиоца домаћинства: стопа сиромаштва је готово два пута већа ако је носилац домаћинства старости 65 година или више (25,3%), наспрот 14,2% код домаћинстава гдје је носилац млађи од 35 година.

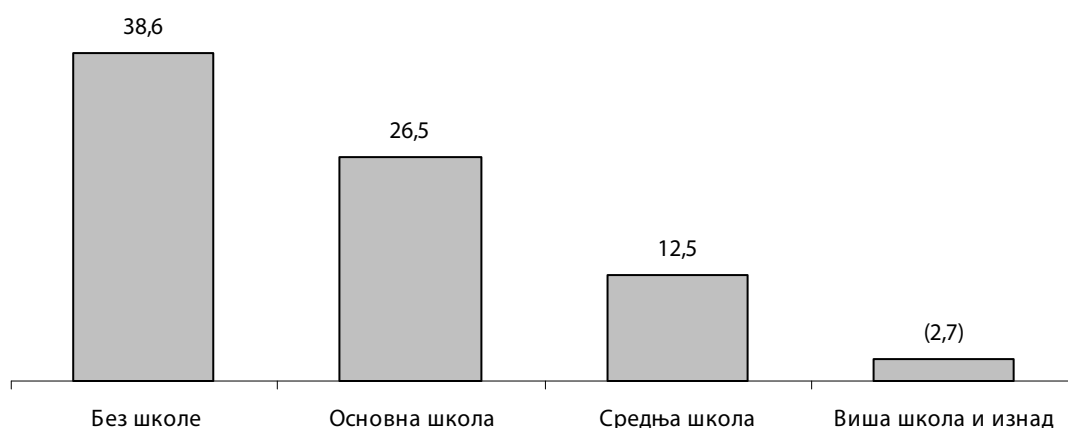
Графикон 6.4. Величина сиромаштва по годинама старости носиоца домаћинства, 2007. год.
(вриједности у процентима)

6.4. образовање, запосленост и сиромаштво

Низак ниво образовања доводи до повећања ризика од сиромаштва. (Графикон 6.5) Од укупног броја домаћинстава чији носилац нема никакву школску спрему 38,6% их је сиромашно. Стопа сиромаштва је такође јако висока и код домаћинстава чији носилац има завршену основну школу (26,5%) и почиње значајно опадати тек код домаћинстава чији носилац има завршену средњу школу (12,5%) и универзитетско образовање (2,7%).

Графикон 6.5. Величина сиромаштва према образовању носиоца домаћинства, 2007. год.
(вриједности у процентима)

На крају, сиромаштво је јако повезано и са статусом у запослењу носиоца домаћинства. Процент сиромашних домаћинстава је најмањи ако је носилац запослен (12,9%). Стопа сиромаштва достиже 23,4% ако је носилац домаћинства незапослен или тражи прво запослење, односно 25,5% ако је носилац домаћица. Унутар домаћинстава са пензионисаним носиоцем има 19,5% сиромашних или 62.724 домаћинства у држави, док је највећа стопа сиромаштва унутар домаћинстава чији је носилац неспособан за рад и износи чак 44,4%.

Табела 6.3. Релативно сиромаштво по статусу у запослењу носиоца домаћинства, 2007. год.
(апсолутне вриједности и вриједности у процентима)

Статус у запослењу	Број домаћинстава	Процент
Запослен	61.457	12,9
Незапослен или тражи прво запослење	25.634	23,4
Домаћица	25.727	25,5
Неспособан за рад	16.290	44,4
Пензионер	62.724	19,5
Остало	:	:
Укупно	193.692	18,4

6.5. Домаћинства на граници сиромаштва и слабо сиромашна домаћинства

Број и стопа сиромашних домаћинстава зависи од тога гдје је линија сиромаштва постављена. Њено постављање на 60% од медијане прилагођене потрошње је конвенционално. Оно представља праг вриједности који дијели становништво на сиромашно и несиромашно и не омогућава потпуну анализу ове појаве у свој њеној различитости. Из тог разлога су креирана и анализирана још два прага сиромаштва: 50% и 70% од медијане прилагођене потрошње.

У том случају је могуће да се идентификују четири категорије домаћинстава: дефинитивно сиромашна домаћинства (са потрошњом испод 50% медијане прилагођене потрошње), слабо сиромашна домаћинства (потрошња између 50% и 60% медијане), домаћинства на граници сиромаштва (са потрошњом између 60% и 70% медијане) и домаћинства која дефинитивно нису сиромашна са вишим износима потрошње.

Графикон 6.6. Сиромашна и несиромашна домаћинства према три различите линије сиромаштва, 2007. год. (структура у процентима)

У 2007. години, готово 121.000 домаћинстава су дефинитивно сиромашни са примјетним територијалним разликама. Наиме, релативно посматрано, дефинитивно сиромашних домаћинстава има највише у Брчко дистрикту БиХ (16,5%), затим у Републици Српској (13,9%), а најмање у Федерацији БиХ (9,9%). Истовремено, домаћинства која дефинитивно нису сиромашна има релативно највише у Федерацији БиХ (76,2%), док их у Брчко дистрикту БиХ има 69,8% и у Републици Српској 68,8%.

Око 86.660 домаћинстава у Босни и Херцеговини су на граници сиромаштва, јер је њихова потрошња само 64,29 КМ изнад границе од 60% медијане прилагођене потрошње.

Табела 6.4. Сиромаштво према различитим линијама сиромаштва по географском подручју, 2007. год. (вриједности у процентима)

Линија сиромаштва	Федерација БиХ	Република Српска	Брчко дистрикт БиХ	Босна и Херцеговина
50% медијане издатака (321,4290 КМ)	9,9	13,9	16,5	11,5
60% медијане издатака (385,7148 КМ)	16,3	21,7	23,6	18,4
70% медијане издатака (450,0006 КМ)	23,8	31,2	30,2	26,6
Дефинитивно сиромашна	9,9	13,9	16,5	11,5
Слабо сиромашна	6,4	7,8	7,1	6,9
На граници сиромаштва	7,5	9,5	6,6	8,2
Дефинитивно нису сиромашна	76,2	68,8	69,8	73,4
Однос С80/С20	5,2	5,1	4,4	5,3

Такође је интересантно видјети релативну позицију доње групе домаћинстава у односу на горњу групу. То може бити илустровано односом С80/С20. За свако географско подручје тај однос упоређује укупну прилагођену потрошњу горњег квинтила домаћинстава (20% домаћинстава са највећом прилагођеном потрошњом) са потрошњом доњег квинтила домаћинстава (20% домаћинстава са најмањом прилагођеном потрошњом). Просјек за Босну и Херцеговину је 5,3 што показује да најбогатији квинтил домаћинстава има 5,3 пута већу потрошњу од најсиромашнијег квинтила. Овај однос је одговарајући само за промјене у горњем и доњем квинтилу домаћинстава.

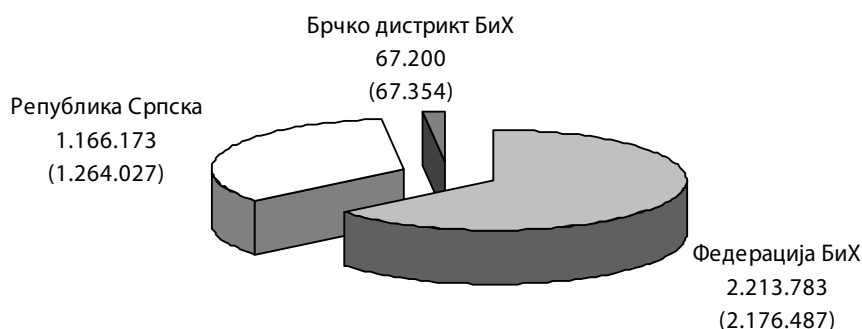
7. ПОРЕЂЕЊЕ ПОДАТАКА ИЗ 2004. И 2007. ГОДИНЕ

7.1. Становништво и структура домаћинстава

У односу на 2004. годину, укупан број становника у Босни и Херцеговини у 2007. години статистички гледано се може сматрати стабилним: процјена броја становника износи 3.447.156, док је у 2004. години износила 3.507.868. (Графикон 7.1)

Графикон 7.1. Становништво по географском подручју, 2004., 2007. год.
(апсолутне вриједности и структура у процентима)

2004. годину

Једина промјена која се може навести је значајно смањење броја становника Републике Српске (-7,7%), гдје нису уочена посебно другачија кретања у односу на тип насеља. (Табеле 7.1 и 7.2)

Табела 7.1. Интервали повјерења (вјероватноћа=0,95) броја становника по географском подручју, 2004., 2007. год. (апсолутне вриједности)

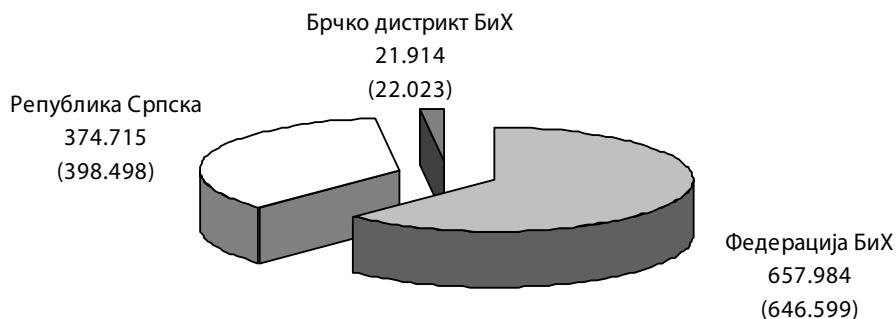
	Федерација БиХ	Република Српска	Брчко дистрикт БиХ	Босна и Херцеговина
2004.				
Доња граница и.п.	2.131.516	1.230.462	62.515	3.451.544
Горња граница и.п.	2.221.457	1.297.592	72.194	3.564.191
2007.				
Доња граница и.п.	2.134.277	1.123.771	59.471	3.371.187
Горња граница и.п.	2.293.289	1.208.574	74.930	3.523.125

Табела 7.2. Становништво по типу насеља и географском подручју, 2004., 2007. год.
(апсолутне вриједности и структура у процентима)

Тип насеља	Географско подручје			Босна и Херцеговина
	Федерација БиХ	Република Српска	Брчко дистрикт БиХ	
2004.				
Градско	42,4	35,4	42,6	39,9
Остало	57,6	64,6	57,4	60,1
Укупно (=100%)	2.176.487	1.264.027	67.354	3.507.868
2007.				
Градско	41,2	34,8	46,8	39,2
Остало	58,8	65,2	53,2	60,8
Укупно (=100%)	2.213.783	1.166.173	67.200	3.447.156

Исти трендови су запажени за процјену броја домаћинстава: генерално, обје процјене, за 2004. годину (1.067.120) и 2007. годину (1.054.613), нису статистички различите, а значајан пад (-6,0%) је уочен само за процјену броја домаћинстава Републике Српске. (Графикон 7.2)

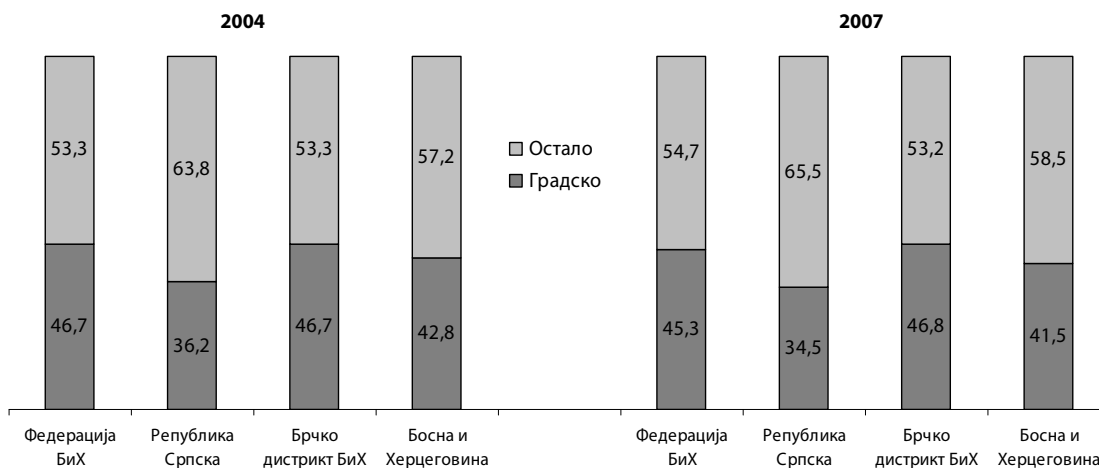
Графикон 7.2. Домаћинства по географском подручју, 2004., 2007. (апсолутне вриједности)
Подаци у заградама односе се на 2004. годину

Штавише, нема значајних разлика у процјени броја домаћинстава по типу насеља, величини и типу домаћинства. (Графикон 7.3, табеле 7.3 и 7.4)

Пропорција домаћинстава у насељима типа „остало“ у земљи (58,5% у 2007. години) је поново већа као и у 2004. години. Домаћинства у насељима типа „остало“ имају већи број чланова (више од 40,0% су домаћинства са четири или више чланова), у већини случајева то су парови са дјецом. Слична је ситуација и по географским подручјима.

Графикон 7.3. Домаћинства по типу насеља и географском подручју, 2004., 2007. год.
 (структура у процентима)

Табела 7.3. Домаћинства по величини домаћинства и географском подручју, 2004., 2007. год.
(апсолутне вриједности и структура у процентима)

Географско подручје	Величина домаћинства					Укупно (=100%)	Просјечна величина домаћинства
	1	2	3	4	5 и више		
2004.							
Федерација БиХ	12,5	21,6	19,4	25,2	21,4	646.599	3,37
Република Српска	16,4	25,5	16,7	21,6	19,9	398.498	3,17
Брчко дистрикт БиХ	17,9	23,6	17,7	25,2	15,6	22.023	3,06
Босна и Херцеговина	14,0	23,1	18,4	23,8	20,7	1.067.120	3,29
2007.							
Федерација БиХ	12,8	21,2	19,0	25,5	21,5	657.984	3,36
Република Српска	17,9	25,1	17,2	20,2	19,5	374.715	3,11
Брчко дистрикт БиХ	19,3	25,1	(14,5)	22,9	18,2	21.914	3,07
Босна и Херцеговина	14,8	22,7	18,3	23,6	20,7	1.054.613	3,27

Табела 7.4. Домаћинства по географском подручју и типу домаћинства, 2004., 2007. год.
(структура у процентима)

Географско подручје	Тип домаћинства											
	Самачко < 65 год.	Самачко >= 65 год.	БПБД < 65 год.	БПБД >= 65 год.	БП са 1 дијететом	БП са 2 дјеце	БП са 3 и више дјеце	Самохране родитељи	Самохране род. + други сродници	БП са дјецом + други сродници	БП са дјецом + родитељи	Остало
2004.												
Федерација БиХ	5,0	7,4	8,6	7,1	14,7	20,9	7,8	7,6	3,7	7,8	3,9	5,4
Република Српска	6,3	10,0	8,0	10,5	11,9	16,5	4,5	7,2	3,8	9,0	5,4	6,8
Брчко дистрикт БиХ	(7,7)	(10,2)	(6,6)	(9,6)	14,3	20,6	:	(7,0)	:	(6,2)	:	(7,3)
Босна и Херцеговина	5,6	8,5	8,3	8,5	13,7	19,2	6,5	7,4	3,7	8,2	4,5	6,0
2007.												
Федерација БиХ	4,5	8,4	6,8	8,5	14,5	21,7	8,4	7,5	3,9	7,5	4,2	4,3
Република Српска	6,8	11,1	8,0	11,1	12,1	15,9	4,2	6,6	3,8	8,3	5,0	7,1
Брчко дистрикт БиХ	(5,6)	13,7	(9,2)	(10,8)	(10,3)	20,7	(7,7)	:	:	:	:	:
Босна и Херцеговина	5,3	9,5	7,3	9,4	13,6	19,6	6,9	7,1	3,8	7,7	4,5	5,3

Од 2004. до 2007. године није било специфичних промјена у дистрибуцији домаћинстава према карактеристикама носиоца домаћинства.

Структура домаћинстава која живе у Босни и Херцеговини се није промијенила у односу на старост носиоца домаћинства; у два од три случаја (61,8% у 2007. години) носилац домаћинства има између 35 и 64 година; у скоро трећину случајева (30,2%) носилац домаћинства има више од 64 године, док је преосталих 8,0% носилаца домаћинства млађе од 35. (Табела 7.5)

Статистички значајан пораст у пропорцији домаћинстава гдје је носилац старији од 64 године евидентан је само у Федерацији БиХ (са 24,6% на 27,9%).

Структура домаћинстава према полу носиоца се није значајно промијенила (носилац је мушкарац у 8 од 10 случајева), што је случај у свим географским подручјима.

Табела 7.5. Домаћинства по карактеристикама носиоца домаћинства и географском подручју, 2004., 2007. год. (апсолутне вриједности и структура у процентима)

Карактеристике носиоца домаћинства	Федерација БиХ		Република Српска		Брчко дистрикт БиХ		Босна и Херцеговина	
	2004.	2007.	2004.	2007.	2004.	2007.	2004.	2007.
Старосна група								
<35	8,4	8,6	6,5	7,1	10,1	(5,8)	7,8	8,0
35-64	67,0	63,6	60,5	58,7	61,0	60,6	64,4	61,8
65 и више	24,6	27,9	33,0	34,2	29,0	33,6	27,8	30,2
Пол								
Мушкарци	79,8	78,6	78,2	78,3	76,7	79,4	79,2	78,5
Жене	20,2	21,4	21,8	21,7	23,3	20,6	20,9	21,5
Статус текуће активности								
Запослен	50,1	47,1	41,9	42,3	50,2	37,3	47,1	45,2
Незапослен или тражи прво запослење	8,3	9,4	12,6	11,7	(7,6)	19,1	9,9	10,4
Домаћица + пензионер (а)	39,1	40,3	40,9	40,1	40,6	35,2	39,7	40,1
Остало	2,5	3,3	4,6	6,0	:	(8,4)	3,3	4,4
Укупно (=100%)	646.599	657.984	398.498	374.715	22.023	21.914	1.067.120	1.054.613

(а) у 2007. години, категорија „домаћица“ је обухватала пензионере са породичном пензијом, лица која примају пензију иако у прошлости нису радила. У 2004. години они су укључени у категорију пензионисаних лица.

Не може се вршити директно поређење између 2004. и 2007. у односу на статус у запослењу носиоца домаћинства. Дефиниције које су се користиле разликују се и могу се директно упоредити само посматрајући домаћице и пензионере као заједничку категорију.

Процент запослених носилаца домаћинстава (45,2% у 2007. години), те незапослених, или оних који траже прво запослење (10,4%) је стабилан, док је учешће домаћинстава чији је носилац у категорији „остало“ значајно порасло (са 3,3% на 4,4%), иако је још увијек веома ниско.

Нема значајних разлика у односу на статус у запослењу код домаћинстава чији је носилац запослено лице. (Табела 7.6) Највећи проценат се односи на лица запослена на неодређено вријеме (60,9% у 2007. години), потом слиједе samozапослени или у слободном занимању (18,8%) и лица запослена са другим типом уговора (13,6%); проценат домаћинстава чији је носилац послодавац (6,7%) је још увијек веома мали, као и у 2004. години.

Табела 7.6. Домаћинства са запосленим носиоцем по статусу у запослењу и географском подручју, 2004., 2007. год. (апсолутне вриједности и структура у процентима)

Статус у запослењу	Федерација БиХ		Република Српска		Брчко дистрикт БиХ		Босна и Херцеговина	
	2004.	2007.	2004.	2007.	2004.	2007.	2004.	2007.
Послодавци	7,6	6,6	6,7	6,6	:	:	7,3	6,7
Samozапослени или слободно занимање	13,8	16,3	23,1	23,6	31,7	(22,3)	17,3	18,8
Стално запослени (уговор на неодређено)	64,4	63,1	55,2	57,1	43,3	54,9	60,9	60,9
Запослени са другим типом уговора	14,2	14,1	15,1	12,6	(15,4)	:	14,5	13,6
Укупно (=100%)	323.972	309.919	167.033	158.448	11.050	8.168	502.056	476.535

Може се закључити да од 2004. године, структура становништва и карактеристике домаћинства су остале исте, уз смањење броја становника и домаћинстава у Републици Српској и благим повећањем процента домаћинстава са носиоцем старијим од 65 година у Федерацији БиХ.

7.2. Издаци за потрошњу

Издаци за потрошњу који се анализирају у овом поглављу односе се само на издатке за ставке које су биле присутне у 2004. години. Стога је укупни мјесечни издатак за потрошњу који се разматра у овом поглављу 1.540,66 КМ за 2007. годину⁶.

У поређењу са 2004. годином, просјечна мјесечна потрошња по домаћинству је порасла за 18,3%; 19,6% за храну и пиће, 17,7% за непрехрамбене производе.

Табела 7.7. Просјечни мјесечни издаци по категоријама издатака, 2004., 2007. год.⁷
(вриједности у КМ и структура у процентима)

Категорија издатака	2004. (КМ)	2007. (КМ)	Варијација (%)	Структура у процентима 2004.	Структура у процентима 2007.
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	427,50	511,17	19,6	32,8	33,2
- Потрошња хране и пића из властите производње	66,20	56,79	-14,2	5,1	3,7
Дуван	27,59	31,09	12,7	2,1	2,0
Одјећа и обућа	66,15	81,45	23,1	5,1	5,3
Становање	207,81	227,10	9,3	16,0	14,7
Ел. енергија, плин, вода и остали енергенти	97,58	114,39	17,2	7,5	7,4
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	:	83,79	:	:	5,4
Здравство	48,34	61,62	27,4	3,7	4,0
Превоз	129,04	173,35	34,3	9,9	11,2
Комуникације	33,00	50,53	53,1	2,5	3,3
Рекреација/слободно вријеме и култура	49,33	56,16	13,8	3,8	3,6
Образовање	:	8,09	:	:	0,5
Угоститељске услуге	23,09	31,58	36,8	1,8	2,0
Услуге смјештаја	10,32	12,24	18,6	0,8	0,8
Остали производи и услуге	80,07	98,08	22,5	6,2	6,4
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	874,32	1.029,49	17,7	67,2	66,8
УКУПНО	1.301,82	1.540,66	18,3	100,0	100,0

⁶ Издаци за потрошњу за 2007. годину који се разматрају у овом поглављу искључују неформалне исплате за образовање и здравље, као и издатке за потрошњу за банковне картице, банковне трансакционе трошкове, изнајмљивање сефова и издатке за друге банковне трошкове који нису били укључени у процјену издатака за потрошњу у 2004. години.

⁷ Вриједности за 2004. годину за образовање и намјештај, опрему у домаћинству и редовно одржавање стамбене јединице нису приказане у табели како би се избјегло директно поређење између вриједности које нису упоредиве. За ове издатке у ствари постоје знатне методолошке разлике између Анкете у 2004. и 2007. години. Издаци за одређене ставке у обе категорије су прикупљени у односу на различите референтне периоде (временски период праћења издатка); у 2007. години, период је продужен како би се добила робуснија и вјеродостојнија процјена. У 2004. години, издаци за намјештај за кухињу, спаваћу собу, дневну собу и трпезарију прикупљени су у односу на мјесец прије интервјуа. Исти случај је за издатке за уписнину за основну, средњу, вишу школу и универзитет. У 2007. години, издаци су прикупљени у односу на претходних 12 мјесеци, тако да вриједности нису директно упоредиве, ни за просјечну потрошњу ни за фреквенције домаћинстава.

Чини се да повећање нивоа издатака, са једне стране, прати стопу инфлације и динамику цијена (повећање цијена од 2005. до краја 2007. године износи 18,3% за храну и пиће, док је укупно повећање за све производе и услуге било 11,9%) и, са друге стране, указује на побољшан стандард живота.

Овај задњи аспект је потврђен побољшаним условима становања и већим процентима власништва над трајним и полутрајним потрошним добрима.

Посебно је уочен благи пораст власништва над главном стамбеном јединицом: процент домаћинства која су власници стамбене јединице у којој бораве порастао је са 88,9% у 2004. години на 91,2% у 2007. години.

Насупрот томе, процент домаћинства која изнајмљују стамбену јединицу или је користе бесплатно или привремено, смањило се са 4,6% на 3,6% и са 6,4% на 5,0% респективно.

Табела 7.8. Главна стамбена јединица по законском статусу кориштења, 2004., 2007. год.
(структура у процентима)

Година	Законски статус кориштења				Остало
	Власник или сувласник	Закупац или подстанар	Бесплатно кориштење	Привремени корисници	
2004.	88,9	4,6	4,9	1,5	:
2007.	91,2	3,6	3,9	1,1	:

Процент стамбених јединица са унутрашњим купатилом или WC-ом се повећао са 89,0% на 93,1%, заједно са стамбеним јединицама са текућом водом (са 89,5% на 94,1%) или гаражом (са 33,8% на 38,3%).

Табела 7.9. Карактеристике главне стамбене јединице, 2004., 2007. год. (вриједности у процентима)

Година	Карактеристике					
	Купатило са WC-ом	WC	Текућа вода	Електрична енергија	Гаража	Башта
2004.	89,0	18,1	89,5	99,5	33,8	55,5
2007.	93,1	17,9	94,1	99,9	38,3	55,4

Нема релевантних разлика у односу на посједовање електричних или плинских шпорета, шпорета на угаљ или дрва, фрижидере, замрзиваче, пећи и бојлера, које је већ било високо у 2004. години. Значајно повећање је утврђено код посједовања машина за суђе (са 7,0% на 9,7%), машина за веш (са 79,4% на 86,1%), апарати за чишћење (са 83,4% на 88,8%) и клима-уређаја (са 2,7% на 5,2%).

Табела 7.10. Посједовање трајних потрошних добара, 2004., 2007. год. (вриједности у процентима)

Година	Трајна потрошна добра								
	Електрични / плински шпорет	Шпорет на угаљ или дрва	Фрижидер, замрзивач и сл.	Машина за суђе	Машина за веш	Апарати за чишћење	Пећ, бојлер, напа	Клима-уређај	Машина за шивење и плетење
2004.	89,7	85	96,2	7,0	79,4	83,4	79,9	2,7	15,8
2007.	91,0	84,8	97,6	9,7	86,1	88,8	86,4	5,2	14,8

Иста ситуација је уочена код поређења посједовања DVD уређаја (са 46,0% на 57,1%), Hi-Fi система (са 43,1% на 62,8%) и рачунара (са 12,7% на 25,2%).

Процент домаћинства са сателитском антеном се смањило, вјероватно због већег прикључивања на кабловску мрежу.

Табела 7.11. Посједовање опреме за рекреацију и слободно вријеме, 2004., 2007. год.
(вриједности у процентима)

Година	Опрема за рекреацију и слободно вријеме						
	Телевизор	Видео рекордер/ DVD	Hi-Fi систем	Сателитска антена	Персонални рачунар, штампач	Чамци, кануи, даске за сурфање	Музички инструмент
2004.	94,9	46,0	43,1	21,9	12,7	0,6	4,6
2007.	96,8	57,1	62,8	15,2	25,2	1,0	4,8

Обзиром на генерално повећање, динамика потрошње по категоријама издатака се разликује: главне разлике су у потрошњи за комуникације (53,1%), угоститељске услуге (36,8%), здравље (27,4%) и одјећу и обућу (23,1%).

Табела 7.12. Просјечни мјесечни издаци за храну и пиће, по категоријама издатака, 2004., 2007. год.
(вриједности у КМ и структура у процентима)

Категорија издатака	2004. (КМ)	2007. (КМ)	Варијација (%)
Хљеб и житарице	58,16	66,26	13,9
Месо	94,37	116,13	23,1
Риба	9,93	13,47	35,6
Млијеко, сир, јаја	64,76	71,66	10,7
Уља и масноће	19,25	23,96	24,5
Воће и поврће	72,36	86,38	19,4
Шећер, џем, мед и кондиторски производи	29,21	39,81	36,3
Остали прехранбени производи	19,44	21,96	13,0
Безалкохолна пића	40,51	52,33	29,2
Алкохолна пића	19,52	19,21	-1,6
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	427,50	511,17	19,6
- Потрошња из властите производње	66,20	56,79	-14,2

Варијација у потрошњи хране и пића је за два процентна поена већа него за непрехрамбене производе и услуге. Чини се да је ова појава у потпуности повезана са растом цијена, с обзиром да су фреквенције потрошње остале исте за све ставке осим за рибу, гдје је евидентно благо повећање у проценту домаћинства који је троше.

Процијењени издаци за потрошњу из властите производње су се смањили у 2007. години у односу на 2004. годину, с обзиром да мање домаћинства користи производе из властите производње.

Табела 7.13. Домаћинства са издацима за куповину или потрошњу из властите производње хране и пића по категоријама издатака, 2004., 2007. год. (вриједности у процентима)

Категорија издатака	2004. (%)	2007. (%)
Хљеб и житарице	98,9	98,8
Месо	94,7	95,1
Риба	52,7	58,4
Млијеко, сир, јаја	98,2	98,2
Уља и масноће	92,3	91,2
Воће и поврће	98,8	97,8
Шећер, џем, мед и кондиторски производи	93,6	94,1
Остали прехранбени производи	89,3	88,9
Безалкохолна пића	96,5	97,0
Алкохолна пића	46,8	46,0
- Потрошња хране и пића из властите производње	39,3	37,1

Повећање издатака за угоститељске услуге евидентно је за све релевантне ставке; у односу на 2004. годину, посебно се повећао број домаћинстава која имају издатке за храну и пиће у, кафићима, баровима, чајним кухињама, објектима који пружају културне, спортске и рекреативне услуге и у превозним средствима. Процент издатака такође је порастао за храну и пиће у кантинама, издацима који су искључиво везани за пословне и школске активности.

Велико повећање издатака за комуникације је искључиво везано за већи ниво посједовања и кориштења мобилних телефона, Интернет прикључка и, уз блажи утицај, фиксних телефонских услуга (са друге стране, издаци за разговоре на јавним говорницама су се смањили).

Табела 7.14. Посједовање опреме за комуникацију, 2004., 2007. год. (вриједности у процентима)

Година	Опрема за комуникацију				
	Телефон	Мобилни телефон	Телефон са аутоматском секретарицом	Факс	Интернет прикључак
2004.	70,4	46,3	1,5	1,6	6,6
2007.	77,1	71,0	1,9	1,4	10,9

Повећање издатака за превоз је углавном узроковано већим издацима за куповину аутомобила (процент домаћинстава која посједују аутомобиле порастао је са 47,5% на 51,9%), мотора, скутера и мопеда. Повећање је такође евидентно код потрошње горива, посебно издатака и фреквенција куповине за дизел (чија је цијена порасла за око 16%, док је пораст био 14% за безоловно гориво).

Са друге стране, уочено је смањење учешћа домаћинстава која имају издатке за јавни превоз, посебно за међуградски превоз аутобусом; повећање учешћа се односи само на број домаћинстава са издацима за школски превоз и превоз таксијем (гдје је повећање индекса цијена око 17%).

Табела 7.15. Посједовање возила, 2004., 2007. год. (вриједности у процентима)

Година	Возила			
	Аутомобил	Мотоцикл	Мотор, скутер, мопед	Бицикл
2004.	47,5	1,5	1,4	24,0
2007.	51,9	1,0	1,9	24,1

Повећање издатака за здравље углавном је узроковано већим издацима за фармацеутске производе и лијекове, као и бројем домаћинстава која троше за ове услуге и производе. Издаци су се такође повећали за зубарске услуге (фреквенција је остала иста), док је благо смањење уочено за пратеће медицинске услуге и остале третмане, иако је проценат домаћинстава са овим издацима углавном остао исти.

Издаци за одјећу и обућу углавном указују на пораст за женске и дјечије артикле (углавном због већег броја домаћинстава која купују ове производе). Благо повећање уочено је за мушке артикле, док је смањење уочено у броју домаћинстава која купују конце и тканине за шивење и плетење.

Повећање издатака за остале производе и услуге углавном је узорковано порастом издатака за годишњу регистрацију возила (дјелимично због повећања фреквенције) и за артикле и услуге везане за личну хигијену, укључујући фризерске услуге. Са друге стране, уочено је смањење у издацима за вађење докумената узроковано великим смањењем броја домаћинстава која користе ове услуге (високе фреквенције у 2004. години су узроковане

измјеном законодавства у 2003. години, које је довело до издавања нових личних карата, пасоша и возачких дозвола).

Задња категорија издатака која указује на позитивну варијацију која је већа него просјечна, односи се на струју, плин, воду и остале енергенте. Код свих ставки, уочено је повећање и у издацима, највјероватније поводом пораста цијена, и у фреквенцијама (посебно за стамбене услуге). Благо смањење уочено је само за производе потрошене из властите производње (дрва за огрев).

Чини се да је динамика издатака за потрошњу у Федерацији БиХ и Републици Српској у складу са стопом инфлације, динамиком цијена и вишим стандардом живота. У ствари, неколико индикатора доприноси стварању овакве слике, посебно за домаћинства у Федерацији БиХ. Издаци за потрошњу у Федерацији БиХ су се повећали за све категорије, изузев за издатке за смјештај у хотелима, гдје повећање није статистички значајно, док је у Републици Српској повећање углавном узроковано већим издацима за храну, здравље, превоз, комуникације и остале производе и услуге.

Табела 7.16. Просјечни мјесечни издаци по географском подручју и категоријама издатака, 2004., 2007. год. (вриједности у КМ и вриједности у процентима)

Категорија издатака	2004. (КМ)			2007. (КМ)			Варијација (%)		
	Федерација БиХ	Република Српска	Брчко дистрикт БиХ	Федерација БиХ	Република Српска	Брчко дистрикт БиХ	Федерација БиХ	Република Српска	Брчко дистрикт БиХ
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	432,62	419,12	428,98	535,51	473,18	429,87	23,8	12,9	0,2
- Потрошња из властите производње	49,21	96,29	20,79	46,44	91,54	29,72	-5,6	-4,9	43,0
Дуван	29,39	23,95	40,74	34,59	24,91	31,71	17,7	4,0	-22,2
Одјећа и обућа	70,01	59,96	65,27	91,10	66,64	45,05	30,1	11,1	-31,0
Становање	213,12	196,00	265,48	243,63	198,32	223,17	14,3	1,2	-15,9
Ел. енергија, плин, вода и остали енергенти	99,77	94,60	87,00	121,59	100,93	128,61	21,9	6,7	47,8
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	:	:	:	92,81	68,52	73,99	:	:	:
Здравство	45,30	53,66	41,59	59,89	64,98	56,21	32,2	21,1	35,2
Превоз	132,93	121,82	145,34	184,05	156,00	148,84	38,5	28,1	2,4
Комуникације	35,66	28,83	30,18	55,24	42,89	39,73	54,9	48,8	31,6
Рекреација/слободно вријеме и култура	54,40	41,41	43,56	63,62	44,12	38,12	16,9	6,5	-12,5
Образовање				8,47	7,36	9,22			
Угоститељске услуге	26,36	17,88	21,65	37,06	23,00	13,78	40,6	28,6	-36,4
Услуге смјештаја	12,07	7,68	6,50	12,96	11,17	:	7,4	45,4	:
Остали производи и услуге	86,20	70,19	78,80	108,21	81,87	71,16	25,5	16,6	-9,7
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	913,83	808,21	910,55	1.113,21	890,72	888,60	21,8	10,2	-2,4
УКУПНО	1.346,45	1.227,33	1.339,52	1.648,72	1.363,90	1.318,47	22,4	11,1	-1,6

У Брчко дистрикту БиХ, динамика потрошње се знатно разликује: у 2007. години потрошња се не разликује знатно у односу на 2004. годину и нижа је у односу на Федерацију БиХ и Републику Српску.

Смањење издатака за потрошњу у Брчко дистрикту БиХ може бити узорковано i) смањењем плата за 10% за државне службенике, које се догодило 2005. године; ii) мањим

учешћем сиве економије у 2007. години у поређењу на 2004. годину, због мањег обима трговине у Брчко дистрикту БиХ.

Иако се резултати за Брчко дистрикт БиХ морају посматрати са резервом (због малог узорка кориштеног за процјену), може се рећи да је повећање издатака уочено за: i) струју, плин, воду и остале енергенте; ii) комуникације, а то су издаци који се врло тешко могу избјећи или ограничити.

Штавише, анализа потрошње из властите производње у Брчко дистрикту БиХ указује на благо повећање, супротно од смањења у Федерацији БиХ и Републици Српској.

Чини се да сви индикатори, укључујући и квалитативне информације, потврђују недостатак економског раста у Брчко дистрикту БиХ.

Табела 7.17. Главна стамбена јединица по законском статусу кориштења и географском подручју, 2004., 2007. год. (структура у процентима)

Географско подручје	Законски статус кориштења		
	Власник или сувласник	Закупац или подстанар	Остало
2004.			
Федерација БиХ	89,6	3,4	7,0
Република Српска	87,6	6,4	6,0
Брчко дистрикт БиХ	92,3	4,1	3,6
2007.			
Федерација БиХ	91,2	3,5	5,4
Република Српска	91,1	4,0	4,9
Брчко дистрикт БиХ	92,7	:	:

Брчко дистрикт БиХ је једино подручје гдје се проценат домаћинстава која посједују главну стамбену јединицу (вриједност је у 2004. години била највећа) није повећао (у 2007. години, проценат је веома сличан као у остала два подручја) и гдје нема смањења у проценту бесплатног кориштења главне стамбене јединице.

Штавише, чини се да се услови становања домаћинстава у Брчко дистрикту БиХ нису побољшали у односу на 2004. годину, барем не на исти начин као и у остала два географска подручја.

Табела 7.18. Карактеристике главне стамбене јединице по географском подручју, 2004., 2007. год. (вриједности у процентима)

Географско подручје	Карактеристике					
	Купатило са WC-ом	WC	Текућа вода	Електрична енергија	Гаража	Башта
2004.						
Федерација БиХ	93,0	19,1	92,3	99,6	33,6	54,2
Република Српска	82,3	16,7	84,6	99,3	33,7	58,8
Брчко дистрикт БиХ	92,6	15,4	93,8	100,0	42,4	33,5
2007.						
Федерација БиХ	95,9	19,7	96,9	100,0	38,6	54,9
Република Српска	88,0	14,7	89,6	99,6	37,8	57,5
Брчко дистрикт БиХ	95,0	20,4	88,9	100,0	38,2	33,5

Исти резултат се добије приликом анализе посједовања трајних потрошних добара у главној стамбеној јединици: једино јасно побољшање у Брчко дистрикту БиХ се односи на апарате за чишћење, пећи, бојлере и напе.

Табела 7.19. Посједовање трајних потрошних добара по географском подручју, 2004., 2007. год.
(вриједности у процентима)

Географско подручје	Трајна потрошна добра								
	Електрични / плински шпорет	Шпорет на угаљ или дрва	Фрижидер, замрзивач и сл.	Машина за суђе	Машина за веш	Апарати за чишћење	Пећ, бојлер, напа	Клима-уређај	Машина за шивење и плетење
2004.									
Федерација БиХ	91,5	81,0	96,5	9,1	82,9	86,4	84,8	3,0	14,8
Република Српска	86,4	91,1	95,4	3,6	73,6	78,3	73	2,0	17,9
Брчко дистрикт БиХ	93	91,3	99,2	(6,6)	84,8	88	63,9	4,5	(9,6)
2007.									
Федерација БиХ	93,1	81,6	98,3	12,2	89,5	91,9	90,0	5,2	14,5
Република Српска	87,3	90,2	96,3	5,6	80,1	83,0	80,2	5,1	15,7
Брчко дистрикт БиХ	91,6	87,0	99,4	(7,5)	86,7	93,0	86,5	:	(9,0)

У поређењу са друга два географска подручја, у Брчко дистрикту БиХ, нема побољшања у нивоу посједовања возила или бицикли.

Табела 7.20. Посједовање возила по географском подручју, 2004., 2007. год.
(вриједности у процентима)

Географско подручје	Возила				
	Аутомобил	Мотоцикл	Мотор, скутер, мопед	Бицикл	
2004.					
Федерација БиХ		48,7	1,6	1,6	23,6
Република Српска		45,1	1,5	1,2	24,3
Брчко дистрикт БиХ		56,9	:	:	31,6
2007.					
Федерација БиХ		53,3	1,1	1,7	21,6
Република Српска		49,6	(0,8)	2,1	28,3
Брчко дистрикт БиХ		52,2	:	:	27,8

У 2007. години, Брчко дистрикт БиХ постаје подручје са најнижим процентом посједовања опреме за комуникације, иако је благо повећање уочено за фиксне и мобилне телефоне.

Табела 7.21. Посједовање опреме за комуникације по географском подручју, 2004., 2007. год.
(вриједности у процентима)

Географско подручје	Опрема за комуникације				
	Телефон	Мобилни телефон	Телефон са аутоматском секретарицом	Факс	Интернет
2004.					
Федерација БиХ	77,8	47,5	1,7	1,6	7,7
Република Српска	58,9	44,5	(1,1)	(1,4)	4,8
Брчко дистрикт БиХ	59,2	45,4	(3,4)	:	6,3
2007.					
Федерација БиХ	81,5	74,4	2,3	1,5	12,3
Република Српска	69,8	65,5	(1,1)	(1,0)	8,7
Брчко дистрикт БиХ	71,1	62,5	:	:	:

Конечно, посједовање опреме за рекреацију и слободно вријеме у Брчко дистрикту БиХ, које је знатно повећано у друга два подручја, остало је исто као и у 2004. години. Посебно, посједовање рачунара, које је 2004. године веома слично Федерацији БиХ, у 2007. години постаје најниже и за више од десет процентних поена ниже него у Федерацији БиХ; иста ситуација је уочена за посједовање Интернет прикључка, DVD уређаја и Hi-Fi система.

Табела 7.22. Посједовање опреме за рекреацију и слободно вријеме по географском подручју, 2004., 2007. год. (вриједности у процентима)

Географско подручје	Опрема за рекреацију и слободно вријеме						
	Телевизија	Видео рекордер/DVD	Hi-Fi систем	Сателитска антена	Персонални рачунар, штампач	Чамци, кануи, даске за сурфање	Музички инструмент
2004.							
Федерација БиХ	96,2	51,2	54,6	30,1	14,5	0,7	4,8
Република Српска	92,7	37,0	24,8	9,2	9,7	(0,6)	4,6
Брчко дистрикт БиХ	98,9	54,3	37,2	11,9	14,0	:	:
2007.							
Федерација БиХ	97,8	65,2	72,2	19,1	28,3	1,1	5,1
Република Српска	94,9	43,2	48,2	8,9	20,4	(0,9)	4,1
Брчко дистрикт БиХ	98,9	53,6	31,8	(8,1)	17,7	:	:

У 2007. години, процент домаћинстава која су се изјаснила да штеде дио прихода је углавном исти као и у 2004. години. Међутим, одређене разлике уочене су између географских подручја: у Федерацији БиХ и Републици Српској, ситуација је углавном иста, уз благо побољшање, док се у Брчко дистрикту БиХ проценат домаћинстава која нису била у могућности штедјети повећао за око десет процентних поена.

Табела 7.23. Штедња по географском подручју, 2004., 2007. год. (структура у процентима)

Штедња	Федерација БиХ	Република Српска	Брчко дистрикт БиХ	Босна и Херцеговина
2004.				
Нема штедње	93,3	96,1	86,5	94,2
Штедња	6,3	3,7	12,9	5,4
Нема података	0,4	0,2	0,6	0,4
2007.				
Нема штедње	92,4	96,1	95,9	93,8
Штедња	7,6	3,9	:	6,2

Индикатори сиромаштва потврђују слику добијену анализом издатака за потрошњу: ситуација је побољшана за Федерацију БиХ, остаје иста за Републику Српску (уочена разлика није статистички значајна) и погоршана за Брчко дистрикт БиХ. У овом подручју се проценат сиромашних домаћинстава повећао са 7,8% у 2004. години на 23,6% у 2007. години (са 9,5% на 25,8% за становништво). Индикатор јаза сиромаштва (26,2% наспрот 15,0%), који указује на ниво сиромаштва, такође указује да су сиромашна домаћинства у Брчко дистрикту БиХ, у просјеку у 2007. години, у лошијој позицији него што су била у 2004. години.

Сиромашна домаћинства, као резидентна домаћинства, углавном живе у Федерацији БиХ и у Републици Српској, док сиромашна домаћинства која живе у Брчко дистрикту БиХ представљају само 2,7% укупних домаћинстава, иако је вриједност три пута већа него у 2004. години (0,9%).

Табела 7.24. Главни индикатори релативног сиромаштва по географском подручју, 2004., 2007. год.
(апсолутне вриједности, вриједности у процентима и структура у процентима)

	Федерација БиХ	Република Српска	Брчко дистрикт БиХ	Босна и Херцеговина	Федерација БиХ	Република Српска	Брчко дистрикт БиХ	Босна и Херцеговина
Величина сиромаштва (%)	2004.				2007.			
Сиромашна домаћинства	18,3	18,3	7,8	18,1	16,3	21,7	23,6	18,4
Сиромашни појединци	18,8	17,8	9,5	18,3	17,0	20,1	25,8	18,2
Јаз сиромаштва (%)								
Домаћинства	25,0	21,0	15,0	24,0	25,2	27,5	26,2	26,2
Процентуална структура								
Сиромашна домаћинства	61,3	37,8	0,9	100,0	55,4	41,9	2,7	100,0
Укупно - домаћинства	60,6	37,3	2,1	100,0	62,4	35,5	2,1	100,0
Сиромашни појединци	63,9	35,1	1,0	100,0	59,8	37,4	2,8	100,0
Укупно - појединци	62,1	36,0	1,9	100,0	64,2	33,8	1,9	100,0

8. ТУМАЧ ПОЈМОВА

СТАТИСТИЧКИ СИМБОЛИ

Примјена статистичких симбола у овој публикацији, сведена је на минимум. Наредни симболи су кориштени према потреби:

- Нема појаве
- : Подаци су статистички непоуздани (до 20 појава)
- () Подаци су статистички мање поуздани (од 20 до 49 појава)

ТИПОЛОГИЈА НАСЕЉЕНИХ МЈЕСТА У БИХ

Према важећој статистичкој типологији, насељена мјеста у Босни и Херцеговини су сврстана у два типа: градска и остала. Тип „остало“ обухвата сеоска и приградска насеља.

Да би омогућили тачну интерпретацију информација које су дате у овој публикацији, дефиниције главних израза и индикатора дате су у овом дијелу публикације.

Издаци за потрошњу домаћинства: издаци за робе и услуге купљене или потрошене из властите производње са циљем задовољавања потреба домаћинства. Укључени су и производи из башти домаћинства или са пољопривредних имања - потрошња из властите производње, робе и услуге које даје послодавац у виду плате, импутирана рента за стамбене јединице настањене власницима или бесплатно кориштене.

Просјечни мјесечни издаци: однос укупног износа који су потрошила домаћинства за одређене производе и услуге, или групу производа и услуга (збир издатака сваког домаћинства) и укупног броја домаћинства у Босни и Херцеговини.

Домаћинство: друштвена јединица која задовољава један или више услова „заједничког живота“, поред становања у истој стамбеној јединици.

Карактеристике домаћинства су:

- а) живот у истој стамбеној јединици и подјела трошкова; другим ријечима, домаћинство је група лица која уобичајено живе у истој стамбеној јединици или њеном дијелу (живе под истим кровом), која јесу или нису у крвном сродству, и која се заједнички хране („једу из истог лонца“);
- б) постојање породичних или емотивних веза.

Самац који живи, троши и храни се самостално, такође представља домаћинство.

Носилац домаћинства: лице које се у сврху анкете одређује као такво, без обзира на разлог (лице на које се домаћинство води, или за које се изјасне чланови домаћинства). Ако се чланови домаћинства сами не изјасне ко је носилац домаћинства, у правилу је то лице које највише доприноси приходима домаћинства.

Брачни статус

Неожењен/неудата: лице које никада није било у браку и не живи у изванбрачној заједници. Дјеца се укључују у овај модалитет.

Живе заједно у неформалном браку: лица која живе заједно, а нису међусобно законски вјенчана.

Разведен/разведена: лице које је законски разведено.

Растављен/растављена: лице које не живи заједно са брачним партнером, а није законски разведено.

Образовање

Низак степен образовања укључује модалитете:

Без школе: у овај модалитет се укључују дјеца предшколског узраста, дјеца која још увијек похађају основну школу и старија лица без било какве стечене школске дипломе.

Основна школа: у овај модалитет се укључују лица која посједују диплому завршене четворогодишње или осмогодишње основне школе.

Средњи ниво образовања укључује модалитет:

Средња школа: овај модалитет укључује лица која посједују диплому трогодишњег или четворогодишњег средњег образовања (занати, трговачке школе итд.).

Виша школа, први степен факултета или ВКВ: овај модалитет укључује лица која посједују диплому двогодишњег или трогодишњег универзитетског образовања и диплому високо квалификованог радника.

Високо образовање укључује модалитете:

Факултет или академија: овај модалитет укључује лица која посједују диплому четворогодишњег, петогодишњег или шестогодишњег универзитетског образовања.

Специјализација, звање магистра или доктора: овај модалитет укључује лица која посједују диплому за завршене специјалистичке, постдипломске или докторске студије.

Запосленост

Запосленост подразумијева радни однос и друге облике рада (без обзира на тип уговора или ангажовања), којим се стичу средства за живот, односно свака економска активност од бар једног сата рада у седмици посматрања (од понедељка до недјеље).

Статус текуће активности: статус дефинисан на основу слободног изјашњена чланова домаћинства.

Запослен: лице које је у радном односу код послодавца (у предузећу, без обзира на облик власништва, државној институцији или организацији, банци, међународној организацији итд.), затим, samozапослено лице (занатлија, пољопривредник на властитом газдинству), лице у слободном занимању (сликар, музичар итд.), помажући члан на пољопривредном имању или занату и сва друга лица која су радила и за то била плаћена (у новцу или натура).

Незапослен: лице које је изгубило посао, тражи посао и понуђени посао може прихватити. Лица која траже запослење по први пут искључују се из овог модалитета и укључују се у модалитет „тражи прво запослење“.

Тражи прво запослење: лице које никада није радило и први пут тражи посао.

Домаћица: лице које води бригу о породици и домаћинству. Овај модалитет дефинише активност, а не однос са другим лицима, без обзира на пол или брачни статус. Укључује и лица која примају породичну пензију, а нису радиле у прошлости.

Пензионер: лице које прима пензију након престанка активног радног живота.

Остали модалитети укључују:

Студент/ученик средње школе: лице које студира или похађа средњу школу.

Неспособан за рад: лице које је због извјесних разлога неспособно за рад (болест, инвалидитет, старост сл.).

Статус у запослењу

Послодавац: власник или сувласник предузећа, радње или слободног занимања који запошљава раднике.

Самозапосленик или слободно занимање: власник или сувласник предузећа, радње или слободног занимања, индивидуални пољопривредник који не запошљава раднике (адвокати, трговачки путници, умјетници, занатлије, индивидуални пољопривредници и сл.).

Стално запослење или уговор на неодређено вријеме подразумева:

Запослен код послодавца: запослен у државном (приватном) предузећу, занату или слободној професији и прима накнаду за свој рад.

Неплаћени и/или помажући радник у породичној фирми: ради као помажући члан на породичном пољопривредном газдинству, предузећу или занату без посебне или редовне накнаде.

Приправник: лице које је завршило средњу или вишу школу, односно факултет, које први пут заснива радни однос у том занимању и које је обавезно да полаже стручни испит.

Запослени по другом типу уговора:

Привремено запослење или уговор одређеног трајања: лице које је запослено на основу рјешења или уговора ограниченог трајања без обзира на дужину радног ангажовања (битно је да није на неодређено вријеме).

Привремени посао без уговора: лице које радни однос заснива на усменом договору.

Плаћање по договору за обављени посао: односи се на посао једнократног карактера заснован на усменом договору.

Сезонски радник: лице које ради на сезонским пословима (пољопривредни радници и сл.).

Становање

Систем гријања: представљају централно гријање из топлана, етажно гријање или појединачне пећи и остали начини гријања којима се загријава комплетна стамбена јединица.

Сиромаштво

Линија сиромаштва: праг у односу на издатке за потрошњу по којем се домаћинства сврставају у категорију сиромашних домаћинстава или оних која нису сиромашна. Праг је постављен на 60% медијане мјесечних издатака за потрошњу.

Изједначени издаци за потрошњу домаћинстава: мјесечни издаци домаћинства подијељени са еквивалентном величином домаћинства, према тзв. „модификованој скали еквивалентности – ОЕСД“.

Величина сиромаштва: проценат сиромашних домаћинстава добијен на сљедећи начин:

$$HCR = \frac{\sum_{i=1}^p w_i}{\sum_{i=1}^n w_i} \times 100$$

гдје је

n = укупан број домаћинстава из узорка

p = укупан број сиромашних домаћинстава из узорка

w_i = пондер за i -то домаћинство из узорка

Јаз сиромаштва: мјери колико је (у процентима) просјечан издатак за потрошњу сиромашних домаћинстава испод прага сиромаштва, примјеном сљедеће формуле:

$$PG = \frac{\sum_{i=1}^p (e_i^* - PL) \times w_i}{\sum_{i=1}^p PL \times w_i} \times 100$$

гдје је:

e_i^* = еквивалентан издатак и-тог домаћинства из узорка

PL = линија сиромаштва

Однос квинтила C80/C20: пореди укупан еквивалентан издатак горњег квинтила са издатком најнижег квинтила (20% најниже еквивалентне дистрибуције). Може се изразити на следећи начин:

$$HCR = \frac{\sum_{i=1}^t e_i^* w_i}{\sum_{i=1}^b e_i^* w_i} \times 100$$

гдје је:

t = 20% домаћинстава из узорка са највећим еквивалентним издатком

b = 20% домаћинстава из узорка са најмањим еквивалентним издатком.

9. ИНДЕКС СТАТИСТИЧКИХ ТАБЕЛА

Табела 1	Становништво по појединачним годинама старости и полу, 2007. год.
Табела 2	Становништво по старосним групама, полу и географском подручју, 2007. год.
Табела 3	Становништво од 15 и више година по брачном статусу, старосној групи и географском подручју, 2007. год.
Табела 4	Становништво од 15 и више година по брачном статусу, старосној групи и полу, 2007. год.
Табела 5а	Становништво од 6 и више година по степену образовања и географском подручју, 2007. год. (апсолутне вриједности)
Табела 5б	Становништво од 6 и више година по степену образовања и географском подручју, 2007. год. (структура у процентима)
Табела 6а	Становништво од 6 и више година по степену образовања и полу, 2007. год. (апсолутне вриједности)
Табела 6б	Становништво од 6 и више година по степену образовања и полу, 2007. год. (апсолутне вриједности и структура у процентима)
Табела 7	Просјечни мјесечни издаци домаћинства по географском подручју и категорији издатака, 2007. год.
Табела 8а	Просјечни мјесечни издаци домаћинства по броју чланова и категоријама издатака, Босна Херцеговина, 2007. год.
Табела 8б	Просјечни мјесечни издаци домаћинства по броју чланова и категоријама издатака, Федерација Босне и Херцеговине, 2007. год.
Табела 8ц	Просјечни мјесечни издаци домаћинства по броју чланова и категоријама издатака, Република Српска, 2007. год.
Табела 8д	Просјечни мјесечни издаци домаћинства по броју чланова и категоријама издатака, Брчко дистрикт БиХ, 2007. год.
Табела 9а	Просјечни мјесечни издаци домаћинства по типу домаћинства и категоријама издатака, Босна и Херцеговина, 2007. год.
Табела 9б	Просјечни мјесечни издаци по типу домаћинства и категоријама издатака, Федерација Босне и Херцеговине, 2007. год.
Табела 9ц	Просјечни мјесечни издаци по типу домаћинства и категоријама издатака, Република Српска, 2007. год.
Табела 9д	Просјечни мјесечни издаци по типу домаћинства и категоријама издатака, Брчко дистрикт БиХ, 2007. год.
Табела 10а	Просјечни мјесечни издаци домаћинства по статусу текуће активности носиоца домаћинства и категоријама издатака, Босна и Херцеговина, 2007. год.
Табела 10б	Просјечни мјесечни издаци по статусу текуће активности носиоца домаћинства и категоријама издатака, Федерација Босне и Херцеговине, 2007. год.
Табела 10ц	Просјечни мјесечни издаци домаћинства по статусу текуће активности носиоца домаћинства и категоријама издатака, Република Српска, 2007. год.
Табела 10д	Просјечни мјесечни издаци домаћинства по статусу текуће активности носиоца домаћинства и категоријама издатака, Брчко дистрикт БиХ, 2007. год.
Табела 11а	Просјечни мјесечни издаци домаћинства по статусу у запослењу носиоца домаћинства и категорији издатака, Босна и Херцеговина, 2007. год.
Табела 11б	Просјечни мјесечни издаци домаћинства по статусу у запослењу носиоца домаћинства и категоријама издатака, Федерација Босне и Херцеговине, 2007. год.
Табела 11ц	Просјечни мјесечни издаци домаћинства по статусу у запослењу носиоца домаћинства и категоријама издатака, Република Српска, 2007. год.
Табела 11д	Просјечни мјесечни издаци домаћинства по статусу у запослењу и категоријама издатака носиоца домаћинства и категоријама издатака, Брчко дистрикт БиХ, 2007. год.

10. СТАТИСТИЧКЕ ТАБЕЛЕ

Табела 1. Становништво по појединачним годинама старости и полу, 2007. год.
(апсолутне вриједности и структура у процентима)

Старосна група	Мушкарци	Жене	Укупно
0	0,6	0,4	0,5
1	0,9	0,8	0,9
2	1,0	1,0	1,0
3	1,0	0,8	0,9
4	1,0	1,0	1,0
0-4	76.850	72.559	149.409
5	1,0	1,1	1,1
6	1,2	1,0	1,1
7	1,2	1,2	1,2
8	1,3	1,2	1,3
9	1,5	1,2	1,3
05-09	105.295	100.656	205.951
10	1,7	1,5	1,6
11	1,7	1,4	1,6
12	1,6	1,5	1,5
13	1,3	1,2	1,2
14	1,2	1,2	1,2
10-14	125.458	121.010	246.468
15	1,2	1,1	1,2
16	1,6	1,4	1,5
17	1,7	1,3	1,5
18	1,5	1,5	1,5
19	1,8	1,5	1,6
15-19	131.222	119.363	250.585
20	1,5	1,5	1,5
21	1,5	1,6	1,5
22	1,5	1,4	1,4
23	1,6	1,3	1,5
24	1,6	1,4	1,5
20-24	129.761	125.869	255.631
25	1,4	1,4	1,4
26	1,4	1,2	1,3
27	1,6	1,5	1,5
28	1,3	1,5	1,4
29	1,4	1,3	1,3
25-29	118.374	122.258	240.632
30	1,1	1,3	1,2
31	1,2	1,2	1,2
32	1,4	1,3	1,3
33	1,4	1,2	1,3
34	1,2	1,2	1,2
30-34	108.618	107.538	216.156

Старосна група	Мушкарци	Жене	Укупно
35	1,3	1,3	1,3
36	1,3	1,1	1,2
37	1,3	1,2	1,2
38	1,3	1,3	1,3
39	1,3	1,4	1,3
35-39	109.114	112.186	221.300
40	1,5	1,3	1,4
41	1,3	1,2	1,2
42	1,6	1,5	1,6
43	1,6	1,5	1,6
44	1,5	1,7	1,6
40-44	127.365	127.272	254.637
45	1,6	1,4	1,5
46	1,6	1,6	1,6
47	1,5	1,8	1,6
48	1,6	1,6	1,6
49	1,7	1,6	1,6
45-49	134.895	140.436	275.332
50	1,4	1,3	1,4
51	1,7	1,3	1,5
52	1,4	1,3	1,4
53	1,5	1,3	1,4
54	1,2	1,3	1,3
50-54	121.657	117.451	239.108
55	1,3	1,5	1,4
56	1,1	1,0	1,0
57	1,0	1,3	1,2
58	1,1	1,2	1,2
59	1,1	1,3	1,2
55-59	94.278	113.455	207.733
60	1,1	1,1	1,1
61	1,0	1,1	1,0
62	0,9	0,9	0,9
63	0,7	0,9	0,8
64	0,9	0,9	0,9
60-64	77.299	86.655	163.954
65	0,8	1,1	1,0
66	1,0	1,1	1,0
67	1,0	1,2	1,1
68	1,0	1,2	1,1
69	1,0	1,1	1,1
65-69	80.792	100.641	181.433
70	1,0	1,2	1,1
71	1,1	1,0	1,0
72	0,9	0,9	0,9
73	0,7	1,1	0,9
74	0,7	1,0	0,9
70-74	73.974	91.417	165.391

Старосна група	Мушкарци	Жене	Укупно
75	0,7	0,8	0,8
76	0,5	0,6	0,6
77	0,6	0,7	0,6
78	0,5	0,6	0,5
79	0,4	0,8	0,6
75-79	45.303	62.659	107.962
80	(0,3)	0,4	0,3
81	(0,3)	(0,3)	0,3
82	(0,2)	(0,3)	0,2
83	:	(0,2)	0,2
84	(0,2)	:	0,2
80-84	17.584	25.409	42.993
85 и више	(6.407)	16.073	22.480
Укупно (=100%)	1.684.248	1.762.908	3.447.156

Табела 2. Становништво по старосним групама, полу и географском подручју, 2007. год.
(апсолутне вриједности и структура у процентима)

Старосна група	Географско подручје					
	Федерација БиХ			Република Српска		
	Мушкарци	Жене	Укупно	Мушкарци	Жене	Укупно
0-4	4,9	4,4	4,6	4,1	3,5	3,8
05-09	6,4	6,0	6,2	6,0	5,2	5,6
10-14	8,1	7,4	7,7	6,3	5,9	6,1
15-19	8,4	7,1	7,7	6,7	6,2	6,4
20-24	8,1	7,5	7,8	6,8	6,5	6,7
25-29	7,1	7,2	7,1	7,0	6,6	6,8
30-34	6,5	6,4	6,5	6,4	5,5	6,0
35-39	6,9	6,8	6,9	5,7	5,5	5,6
40-44	7,9	7,4	7,6	6,8	6,8	6,8
45-49	7,9	8,0	7,9	8,2	8,0	8,1
50-54	7,0	6,4	6,7	7,7	7,1	7,4
55-59	4,9	6,2	5,6	7,0	6,9	6,9
60-64	4,3	4,5	4,4	5,0	5,7	5,4
65-69	4,3	5,1	4,7	5,7	6,9	6,3
70-74	3,9	4,6	4,3	5,3	6,2	5,8
75-79	2,2	3,0	2,6	3,6	4,6	4,1
80-84	0,9	1,3	1,1	(1,2)	1,8	1,5
85 и више	(0,3)	0,8	0,6	:	(1,1)	0,8
Укупно (=100%)	1.079.998	1.133.785	2.213.783	571.049	595.124	1.166.172
Старосна група	Брчко дистрикт БиХ			Босна и Херцеговина		
	Мушкарци	Жене	Укупно	Мушкарци	Жене	Укупно
	Мушкарци	Жене	Укупно	Мушкарци	Жене	Укупно
0-4	:	(4,7)	(4,0)	4,6	4,1	4,3
05-09	(6,0)	(4,4)	5,2	6,3	5,7	6,0
10-14	(6,2)	(7,0)	6,6	7,4	6,9	7,1
15-19	(8,1)	(7,7)	7,9	7,8	6,8	7,3
20-24	(9,1)	(7,9)	8,5	7,7	7,1	7,4
25-29	(5,6)	(5,2)	5,4	7,0	6,9	7,0
30-34	(5,6)	(4,5)	5,1	6,4	6,1	6,3
35-39	(5,5)	(6,3)	5,9	6,5	6,4	6,4
40-44	(8,6)	(8,2)	8,4	7,6	7,2	7,4
45-49	(9,1)	(7,3)	8,1	8,0	8,0	8,0
50-54	(7,1)	(7,8)	7,4	7,2	6,7	6,9
55-59	(5,3)	(6,0)	5,7	5,6	6,4	6,0
60-64	(5,2)	(4,4)	4,8	4,6	4,9	4,8
65-69	(4,4)	(5,5)	4,9	4,8	5,7	5,3
70-74	(4,7)	(6,9)	5,8	4,4	5,2	4,8
75-79	:	(4,8)	(4,4)	2,7	3,6	3,1
80-84	:	:	:	1,0	1,4	1,2
85 и више	-	:	:	(0,4)	0,9	0,7
Укупно (=100%)	33.201	33.999	67.200	1.684.248	1.762.908	3.447.156

Табела 3. Становништво од 15 и више година по брачном статусу, старосној групи и географском подручју, 2007. год. (апсолутне вриједности и структура у процентима)

Географско подручје	Старосна група	Брачни статус				Укупно (=100%)
		Неудат / неожењена	Ожењен/удата, у неформалном браку	Разведен/а или растављен/а	Удовац/ица	
Федерација БиХ	15-24	90,0	9,3	:	:	342.593
	25-34	35,7	62,5	(1,4)	:	300.761
	35-64	6,8	84,0	2,4	6,7	866.183
	>=65	2,6	57,2	(2,0)	38,1	293.668
	Укупно >=15	26,8	61,9	1,8	9,5	1.803.205
Република Српска	15-24	90,3	9,2	:	:	152.606
	25-34	36,3	60,2	(3,0)	:	148.987
	35-64	8,6	80,1	3,5	7,8	468.776
	>=65	3,6	58,4	(1,4)	36,6	215.196
	Укупно >=15	24,3	61,4	2,5	11,8	985.565
Брчко дистрикт БиХ	15-24	90,0	:	:	-	11.016
	25-34	(44,2)	55,2	:	-	7.040
	35-64	(6,0)	86,3	:	:	27.106
	>=65	:	56,3	:	41,5	11.395
	Укупно >=15	26,2	61,4	:	10,3	56.557
Босна и Херцеговина	15-24	90,1	9,3	:	:	506.216
	25-34	36,1	61,6	1,9	:	456.788
	35-64	7,4	82,7	2,8	7,0	1.362.065
	>=65	3,0	57,7	1,7	37,6	520.259
	Укупно >=15	25,9	61,7	2,1	10,3	2.845.328

Табела 4. Становништво од 15 и више година по брачном статусу, старосној групи и полу, 2007.
год. (апсолутне вриједности)

Пол	Старосна група	Брачни статус			Удовац/ица	Укупно (=100%)
		Неудат / неожењена	Ожењен/удата, у неформалном браку	Разведен/а или растављен/а		
Мушкарци	15-24	250.050	10.506	:	:	260.984
	25-34	104.692	119.386	:	:	226.991
	35-64	63.225	572.661	14.614	14.110	664.610
	>=65	(4.355)	175.156	(3.102)	41.447	224.060
	Укупно >=15	422.322	877.709	20.766	55.848	1.376.645
Жене	15-24	206.111	36.572	:	:	245.232
	25-34	60.030	161.991	(5.911)	:	229.795
	35-64	37.876	553.984	23.867	81.730	697.457
	>=65	11.207	125.008	(5.912)	154.071	296.198
	Укупно >=15	315.224	877.555	37.808	238.095	1.468.682
Укупно	15-24	456.161	47.078	:	:	506.216
	25-34	164.722	281.377	8.672	:	456.788
	35-64	101.101	1.126.645	38.481	95.840	1.362.065
	>=65	15.562	300.164	9.014	195.518	520.259
	Укупно >=15	737.546	1.755.264	58.574	293.943	2.845.328

Табела 5а. Становништво од 6 и више година по степену образовања и географском подручју,
2007. год. (апсолутне вриједности)

Географско подручје	Старосна група	Степен образовања						Укупно
		Без школе	Основна школа, 1 до 4 разреда	Основна школа, 1 до 8 разреда	Средња или друга школа, 3 године	Средња или друга школа, 4-5 година	Виша школа, први степен факултета, ВКВ радник, факултет или академија, специјализација, звање магистра или доктора	
Федерација БиХ	6-17	291.326	-	88.846	:	-	-	382.046
	18-34	15.493	-	111.870	160.675	220.647	36.179	544.864
	35-64	55.982	71.132	204.910	230.804	206.520	96.834	866.183
	>=65	97.525	72.845	39.935	34.622	24.508	24.233	293.668
	Укупно >=6	460.327	143.977	445.562	427.975	451.675	157.246	2.086.761
Република Српска	6-17	129.859	-	37.262	:	-	-	167.419
	18-34	(3.990)	-	50.203	86.628	102.884	15.948	259.653
	35-64	24.295	50.808	115.509	130.488	103.146	44.530	468.776
	>=65	78.682	70.404	23.824	16.916	12.277	13.093	215.196
	Укупно >=6	236.826	121.212	226.798	234.330	218.306	73.571	1.111.044
Брчко дистрикт БиХ	6-17	7.514	-	(2.767)	-	-	-	10.281
	18-34	:	-	3.319	5.437	4.955	:	14.812
	35-64	:	(2.803)	7.748	9.697	4.260	(1.612)	27.106
	>=65	(3.135)	4.179	(1.833)	:	:	:	11.395
	Укупно >=6	11.817	6.981	15.668	16.024	9.933	3.171	63.594
Босна и Херцеговина	6-17	428.698	-	128.876	:	-	-	559.747
	18-34	19.665	-	165.392	252.739	328.485	53.047	819.328
	35-64	81.264	124.743	328.168	370.988	313.926	142.976	1.362.065
	>=65	179.342	147.427	65.592	52.428	37.504	37.965	520.259
	Укупно >=6	708.970	272.170	688.028	678.328	679.915	233.988	3.261.399

Табела 5б. Становништво од 6 и више година по степену образовања и географском подручју, 2007.
год. (структура у процентима)

Географско подручје	Старосна група	Степен образовања					Укупно	
		Без школе	Основна школа, 1 до 4 разреда	Основна школа, 1 до 8 разреда	Средња или друга школа, 3 године	Средња или друга школа, 4-5 година		Виша школа, први степен факултета, ВКВ радник, факултет или академија, специјализација, звање магистра или доктора
Федерација БиХ	6-17	76,3	-	23,3	:	-	-	382.046
	18-34	2,8	-	20,5	29,5	40,5	6,6	544.864
	35-64	6,5	8,2	23,7	26,6	23,8	11,2	866.183
	>=65	33,2	24,8	13,6	11,8	8,3	8,3	293.668
	Укупно >=6	22,1	6,9	21,4	20,5	21,6	7,5	2.086.761
Република Српска	6-17	77,6	-	22,3	:	-	-	167.419
	18-34	1,5	-	19,3	33,4	39,6	6,1	259.653
	35-64	5,2	10,8	24,6	27,8	22,0	9,5	468.776
	>=65	36,6	32,7	11,1	7,9	5,7	6,1	215.196
	Укупно >=6	21,3	10,9	20,4	21,1	19,6	6,6	1.111.044
Брчко дистрикт БиХ	6-17	73,1	-	26,9	-	-	-	10.281
	18-34	:	-	22,4	36,7	33,5	6,2	14.812
	35-64	:	(10,3)	28,6	35,8	15,7	5,9	27.106
	>=65	27,5	(36,7)	(16,1)	:	:	:	11.395
	Укупно >=6	18,6	11,0	24,6	25,2	15,6	5,0	63.594
Босна и Херцеговина	6-17	76,6	-	23,0	:	-	-	559.747
	18-34	2,4	-	20,2	30,8	40,1	6,5	819.328
	35-64	6,0	9,2	24,1	27,2	23,0	10,5	1.362.065
	>=65	34,5	28,3	12,6	10,1	7,2	7,3	520.259
	Укупно >=6	21,7	8,3	21,1	20,8	20,8	7,2	3.261.399

Табела ба. Становништво од 6 и више година по степену образовања и полу, 2007. год. (апсолутне вриједности)

Пол	Старосна група	Степен образовања							Укупно
		Без школе	Основна школа, 1 до 4 разреда	Основна школа, 1 до 8 разреда	Средња или друга школа, 3 године	Средња или друга школа, 4-5 година	Виша школа, први степен факултета, ВКВ радник, факултет или академија, специјализација, звање магистра или доктора		
	6-17	222.001	-	66.702	:	-	-	290.302	
	18-34	9.935	-	70.734	147.900	161.959	21.211	411.739	
Мушкарци	35-64	18.455	29.773	126.752	243.185	161.042	85.402	664.609	
	>=65	33.765	60.885	36.198	39.332	22.720	31.161	224.060	
	Укупно >=6	284.155	90.659	300.385	432.016	345.720	137.774	1.590.711	
	6-17	206.698	-	62.174	:	-	-	269.445	
	18-34	9.730	-	94.658	104.839	166.526	31.836	407.589	
Жене	35-64	62.810	94.970	201.416	127.803	152.884	57.574	697.456	
	>=65	145.577	86.542	29.394	13.097	14.784	(6.804)	296.199	
	Укупно >=6	424.815	181.512	387.642	246.312	334.194	96.214	1.670.688	
	6-17	428.698	-	128.876	:	-	-	559.747	
	18-34	19.665	-	165.392	252.739	328.485	53.047	819.328	
Укупно	35-64	81.264	124.743	328.168	370.988	313.926	142.976	1.362.065	
	>=65	179.342	147.427	65.592	52.428	37.504	37.965	520.259	
	Укупно >=6	708.970	272.170	688.028	678.328	679.915	233.988	3.261.399	

Табела бб. Становништво од 6 и више година по степену образовања и полу, 2007. год. (апсолутне вриједности и структура у процентима)

Пол	Старосна група	Степен образовања							Укупно
		Без школе	Основна школа, 1 до 4 разреда	Основна школа, 1 до 8 разреда	Средња или друга школа, 3 године	Средња или друга школа, 4-5 година	Виша школа, први степен факултета, ВКВ радник, факултет или академија, специјализација, звање магистра или доктора		
	6-17	76,5	-	23,0	:	-	-	290.302	
	18-34	2,4	-	17,2	35,9	39,3	5,2	411.739	
Мушкарци	35-64	2,8	4,5	19,1	36,6	24,2	12,9	664.609	
	>=65	15,1	27,2	16,2	17,6	10,1	13,9	224.060	
	Укупно >=6	17,9	5,7	18,9	27,2	21,7	8,7	1.590.711	
	6-17	76,7	-	23,1	:	-	-	269.445	
	18-34	2,4	-	23,2	25,7	40,9	7,8	407.589	
Жене	35-64	9,0	13,6	28,9	18,3	21,9	8,3	697.456	
	>=65	49,1	29,2	9,9	4,4	5,0	2,3	296.199	
	Укупно >=6	25,4	10,9	23,2	14,7	20,0	5,8	1.670.688	
	6-17	76,6	-	23,0	0,4	-	-	559.747	
	18-34	2,4	-	20,2	30,8	40,1	6,5	819.328	
Укупно	35-64	6,0	9,2	24,1	27,2	23,0	10,5	1.362.065	
	>=65	34,5	28,3	12,6	10,1	7,2	7,3	520.259	
	Укупно >=6	21,7	8,3	21,1	20,8	20,8	7,2	3.261.399	

Табела 7. Просјечни мјесечни издаци домаћинства по географском подручју и категорији издатака,
2007. год. (вриједности у КМ)

Категорија издатка	Географско подручје			Босна и Херцеговина
	Федерација БиХ	Република Српска	Брчко дистрикт БиХ	
Хљеб и житарице	70,60	59,07	59,05	66,26
Месо	116,90	115,95	96,24	116,13
Риба	13,22	14,07	10,64	13,47
Млијеко, сир и јаја	75,09	66,42	58,02	71,66
Уља и масноће	27,19	18,54	19,69	23,96
Воће	41,67	31,86	27,76	37,89
Поврће	49,96	46,11	45,08	48,49
Шећер, цем, мед и кондиторски производи	43,15	34,16	35,97	39,81
Остали прехранбени производи	23,95	18,72	17,52	21,96
Безалкохолна пића	57,12	44,42	43,86	52,33
Алкохолна пића	16,67	23,86	16,03	19,21
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	535,51	473,18	429,87	511,17
Дуван	34,59	24,91	31,71	31,09
Одјећа и обућа	91,10	66,64	45,05	81,45
Становање	243,63	198,32	223,17	227,10
Електрична енергија, плин, вода и остали енергенти	121,59	100,93	128,61	114,39
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	92,81	68,52	73,99	83,79
Здравство	60,44	65,29	56,21	62,08
Превоз	184,05	156,00	148,84	173,35
Комуникације	55,24	42,89	39,73	50,53
Рекреација/слободно вријеме и култура	63,62	44,12	38,12	56,16
Образовање	8,47	7,36	(9,22)	8,09
Угоститељске услуге	37,06	23,00	13,78	31,58
Услуге смјештаја	12,96	11,17	:	12,24
Остали производи и услуге	108,65	81,98	71,16	98,40
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	1.114,21	891,14	888,60	1.030,26
УКУПНО	1.649,72	1.364,31	1.318,47	1.541,43

Табела 8а. Просјечни мјесечни издаци домаћинства по броју чланова и категоријама издатака,
Босна и Херцеговина, 2007. год. (вриједности у КМ)

Категорија издатка	Број чланова				
	1	2	3	4	5 и више
Хљеб и житарице	32,38	52,72	65,45	80,05	90,32
Месо	46,56	91,74	115,55	141,23	164,47
Риба	6,32	11,66	14,72	15,98	16,60
Млијеко, сир и јаја	36,18	57,29	71,80	82,64	100,09
Уља и масноће	12,08	20,60	23,18	27,55	32,75
Воће	18,11	29,87	37,89	46,69	50,79
Поврће	22,75	41,24	48,76	57,60	64,20
Шећер, цем, мед и кондиторски производи	16,67	28,68	38,34	50,31	57,85
Остали прехранбени производи	10,39	17,44	22,35	25,56	30,73
Безалкохолна пића	25,47	40,64	53,00	64,22	70,20
Алкохолна пића	7,20	16,87	18,40	21,48	28,48
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	234,12	408,75	509,43	613,31	706,48
Дуван	10,84	21,75	34,70	40,50	41,88
Одјећа и обућа	23,65	40,63	84,63	116,54	124,70
Становање	172,42	216,79	232,10	235,79	263,14
Електрична енергија, плин, вода и остали енергенти	68,94	101,20	120,66	129,03	139,10
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	33,01	65,78	85,57	106,99	111,8
Здравство	47,34	73,03	56,89	53,47	74,99
Превоз	30,33	100,3	180,96	253,01	258,12
Комуникације	21	35,84	56,65	66,29	64,37
Рекреација/слободно вријеме и култура	18,27	33,89	55,82	82,95	77,43
Образовање	:	1,58	10,58	13,86	11,20
Угоститељске услуге	14,77	16,85	35,37	46,94	38,89
Услуге смјештаја	:	:	14,55	21,35	16,16
Остали производи и услуге	35,00	68,23	103,17	128,27	138,49
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	478,27	780,40	1.071,64	1.294,98	1.360,28
УКУПНО	712,4	1.189,15	1.581,08	1.908,29	2.066,76

Табела 86. Просјечни мјесечни издаци домаћинства по броју чланова и категоријама издатака, Федерација Босне и Херцеговине, 2007. год. (вриједности у КМ)

Категорија издатка	Број чланова				
	1	2	3	4	5 и више
Хљеб и житарице	35,63	55,91	69,27	82,27	93,33
Месо	49,94	92,45	117,21	138,32	155,36
Риба	6,92	10,95	14,80	15,45	15,19
Млијеко, сир и јаја	40,64	60,59	73,81	83,52	101,13
Уља и масноће	14,39	23,51	26,15	30,26	35,77
Воће	22,01	33,12	41,25	49,52	52,89
Поврће	25,03	42,52	50,30	57,83	62,58
Шећер, џем, мед и кондиторски производи	18,61	31,22	41,67	52,34	59,98
Остали прехранбени производи	12,50	19,25	24,18	26,34	32,39
Безалкохолна пића	29,38	43,96	57,75	67,48	73,82
Алкохолна пића	6,79	14,43	16,19	17,33	24,43
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	261,84	427,91	532,57	620,66	706,86
Дуван	11,46	23,73	38,92	42,79	45,58
Одјећа и обућа	25,92	46,06	91,57	122,20	137,19
Становање	187,90	236,14	246,54	242,53	283,08
Електрична енергија, плин, вода и остали енергенти	75,26	110,54	128,09	132,55	141,43
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	37,09	74,58	94,43	112,83	118,92
Здравство	55,44	77,35	53,82	49,33	65,80
Превоз	30,73	100,90	180,82	266,22	263,11
Комуникације	22,27	40,31	61,80	68,32	67,75
Рекреација/слободно вријеме и култура	21,75	40,28	62,99	87,43	84,00
Образовање	:	(1,73)	11,18	14,08	10,41
Угоститељске услуге	16,78	19,65	39,48	53,13	45,16
Услуге смјештаја	:	:	(13,42)	20,79	16,55
Остали производи и услуге	42,16	75,00	109,74	134,47	150,01
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	530,04	852,93	1.132,80	1.346,67	1.428,99
УКУПНО	791,89	1.280,84	1.665,38	1.967,33	2.135,85

Табела 8ц. Просјечни мјесечни издаци домаћинства по броју чланова и категоријама издатака,
Република Српска, 2007. год. (вриједности у КМ)

Категорија издатка	Број чланова				
	1	2	3	4	5 и више
Хљеб и житарице	27,84	48,24	58,65	75,09	85,52
Месо	42,33	91,20	112,24	149,27	184,30
Риба	5,59	12,84	14,94	17,08	19,58
Млијеко, сир и јаја	30,21	52,64	68,95	81,38	99,75
Уља и масноће	8,95	16,53	17,76	21,79	27,26
Воће	13,27	25,46	32,01	40,93	47,65
Поврће	19,46	39,22	46,45	56,95	67,95
Шећер, џем, мед и кондиторски производи	14,22	24,98	32,43	45,70	53,92
Остали прехранбени производи	7,79	15,02	19,26	23,88	27,73
Безалкохолна пића	20,80	36,07	44,35	57,16	63,79
Алкохолна пића	7,69	20,72	22,79	30,53	36,81
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	198,16	382,92	469,83	599,77	714,26
Дуван	10,03	18,55	26,43	35,41	34,55
Одјећа и обућа	21,74	33,82	71,94	107,36	103,36
Становање	151,17	189,72	205,67	219,30	224,51
Електрична енергија, плин, вода и остали енергенти	60,41	86,89	103,75	120,40	133,63
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	27,77	53,60	70,43	91,16	100,08
Здравство	38,01	68,25	64,13	61,56	91,50
Превоз	30,47	100,74	178,43	226,71	249,57
Комуникације	18,38	29,69	46,88	62,16	58,97
Рекреација/слободно вријеме и култура	14,04	25,58	42,95	74,14	65,62
Образовање	:	:	9,62	13,39	11,91
Угоститељске услуге	12,95	13,17	28,36	34,80	27,91
Услуге смјештаја	:	:	:	(22,58)	(15,06)
Остали производи и услуге	26,19	59,55	92,07	115,19	118,83
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	414,51	682,48	958,10	1.184,20	1.235,50
УКУПНО	612,66	1.065,39	1.427,94	1.783,95	1.949,75

Табела 8д. Просјечни мјесечни издаци домаћинства по броју чланова и категоријама издатака,
Брчко дистрикт БиХ, 2007. год. (вриједности у КМ)

Категорија издатка	Број чланова				
	1	2	3	4	5 и више
Хљеб и житарице	39,44	48,49	(53,46)	80,69	71,64
Месо	46,11	83,10	(117,72)	117,16	124,20
Риба	(5,80)	9,43	(7,24)	17,09	(12,03)
Млијеко, сир и јаја	41,90	53,31	(50,88)	72,26	69,43
Уља и масноће	15,65	16,61	(16,26)	23,61	26,03
Воће	17,09	22,93	(25,27)	38,82	33,83
Поврће	29,64	43,46	(34,87)	59,99	53,1
Шећер, цем, мед и кондиторски производи	16,89	27,55	(27,64)	52,24	53,12
Остали прехранбени производи	9,78	12,86	(13,38)	24,49	26,71
Безалкохолна пића	21,65	34,47	(41,71)	61,78	59,60
Алкохолна пића	:	(12,86)	(16,00)	(23,80)	(19,50)
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	251,66	365,08	(404,42)	571,93	550,13
Дуван	(11,43)	(26,44)	(36,86)	40,87	(44,89)
Одјећа и обућа	:	(19,54)	(69,71)	65,93	(72,99)
Становање	200,77	189,83	(201,89)	259,68	263,93
Електрична енергија, плин, вода и остали енергенти	78,23	109,47	(172,17)	141,97	157,05
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	34,74	51,27	(44,54)	150,33	(74,34)
Здравство	(33,98)	45,26	(30,52)	(69,62)	(98,58)
Превоз	(20,16)	(77,53)	(238,21)	208,33	237,86
Комуникације	17,31	27,90	(52,82)	60,50	43,24
Рекреација/слободно вријеме и култура	(16,20)	(14,19)	(35,83)	66,05	(61,04)
Образовање	-	:	:	:	:
Угоститељске услуге	:	(8,91)	(16,00)	(23,57)	(17,30)
Услуге смјештаја	-	-	-	:	:
Остали производи и услуге	31,93	45,35	(70,19)	118,23	89,92
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	456,91	617,41	(975,13)	1.240,00	1.210,06
УКУПНО	708,56	982,49	(1.379,54)	1.811,93	1.760,19

Табела 9а. Просјечни мјесечни издаци домаћинства по типу домаћинства и категоријама издатака, Босна и Херцеговина, 2007. год. (вриједности у КМ)

Категорија издатка	Тип домаћинства												Остало
	СД<65 година	СД>=65 година	БПД<65 година	БПД>=65 година	БП са 1 дјететом	БП са 2 дјеце	БП са 3 и више дјеце	Самохрани родитељи	СР + сродници	БП + дјете + сродници	БП + дјете + родитељи	Остало	
Хљоб и житарице	33,82	31,56	56,24	48,92	65,60	80,19	89,12	60,20	85,39	90,24	86,64	68,25	
Месо	54,12	42,30	104,18	83,95	116,15	141,79	147,06	96,86	151,46	170,64	157,56	134,93	
Риба	8,10	5,31	14,89	9,53	15,16	15,86	14,85	12,17	15,43	16,60	17,59	15,83	
Млијеко, сир и јаја	36,74	35,86	60,91	54,27	72,13	82,78	93,90	61,43	93,29	101,38	97,02	78,60	
Уља и масноће	12,32	11,95	22,56	19,88	23,01	27,37	30,97	21,07	32,29	33,57	31,69	24,47	
Воће	19,11	17,55	33,88	26,79	38,76	47,36	47,64	33,54	45,48	50,32	51,19	39,54	
Поврће	23,80	22,16	44,81	38,75	48,73	57,67	60,21	45,01	61,95	63,56	63,66	53,17	
Шећер, џем, мед и кондиторски производи	18,86	15,44	31,21	25,56	38,37	50,88	55,17	36,03	54,56	59,20	54,54	38,06	
Остали прехранбени производи	10,81	10,16	18,97	15,92	22,67	25,55	28,71	19,26	30,86	31,88	27,39	23,38	
Безалкохолна пића	30,07	22,88	47,24	35,07	54,60	63,66	67,79	45,76	61,23	73,75	68,16	55,14	
Алкохолна пића	12,07	4,46	22,16	15,71	19,88	21,91	26,10	11,46	15,92	32,26	26,38	22,05	
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	259,83	219,65	457,04	374,35	515,06	615,01	661,53	442,78	647,86	723,40	681,83	553,42	
Дуван	18,05	6,78	30,75	12,32	35,42	39,58	40,79	29,61	41,18	46,30	38,72	32,53	
Одјећа и обућа	46,54	10,76	60,54	17,12	87,94	120,58	148,93	73,54	81,99	116,02	111,31	72,03	
Становање	180,77	167,72	231,79	212,98	233,38	235,35	260,05	211,08	239,61	282,47	238,51	231,49	
Ел. енергија, плин, вода и остали енергенти	75,75	65,10	110,50	97,19	120,00	127,02	126,99	104,38	128,63	145,47	154,72	123,73	
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	43,72	26,98	88,42	48,60	87,28	107,19	112,36	75,96	88,97	118,17	106,09	87,20	
Здравство	32,36	55,78	66,34	90,60	54,99	50,30	56,68	50,00	69,97	93,47	73,97	70,14	
Превоз	67,78	9,25	163,85	55,54	194,59	258,08	256,46	123,18	206,75	268,48	245,27	164,11	
Комуникације	32,03	14,78	43,88	26,27	57,50	67,17	64,22	49,17	59,40	63,99	64,84	51,84	
Рекреација/слободно вријеме и култура	33,37	9,77	42,23	23,67	57,75	88,45	92,34	46,29	62,98	62,47	77,41	49,74	
Образовање	:	-	:	:	11,04	14,25	15,66	8,86	6,63	8,96	10,34	7,22	
Угоститељске услуге	34,66	3,57	23,06	5,97	35,29	47,69	44,70	35,96	29,74	36,74	38,42	31,80	
Услуге смјештаја	:	:	:	:	(14,70)	24,73	(18,73)	(12,52)	:	(16,47)	:	:	
Остали производи и услуге	50,04	26,54	83,96	48,16	106,06	130,55	139,66	91,73	116,33	138,45	128,81	104,49	
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	622,14	397,27	952,55	640,20	1.095,94	1.310,94	1.377,60	912,28	1.138,4	1.397,45	1.299,10	1.034,61	
УКУПНО	881,97	616,92	1.409,60	1.014,55	1.610,99	1.925,94	2.039,10	1.355,06	1.786,29	2.120,85	1.980,93	1.588,03	

Табела 9б. Просјечни мјесечни издаци по типу домаћинства и категоријама издатака, Федерација Босне и Херцеговине, 2007. год. (вриједности у КМ)

Категорија издатка	Тип домаћинства											Остало
	СД<65 година	СД>=65 година	БПД<65 година	БПД>=65 година	БП са 1 дјететом	БП са 2 дјецe	БП са 3 и више дјецe	Самохрани родитељи	СР + сродници	БП + дијете + сродници	БП + дијете + родитељи	
Хљeб и житарице	38,22	34,24	58,19	54,02	69,35	81,40	91,00	62,17	87,02	93,66	95,18	73,08
Месо	59,40	44,87	105,89	84,54	118,41	139,15	146,21	96,97	147,52	157,39	150,80	126,97
Риба	9,09	5,76	13,45	9,01	15,16	15,32	14,24	12,65	13,73	14,74	17,92	14,12
Млијеко, сир и јаја	43,13	39,30	63,93	57,37	73,67	83,37	96,45	65,20	96,54	101,47	98,34	81,30
Уља и масноће	15,63	13,73	25,84	22,83	25,63	29,85	33,05	23,52	35,04	36,19	37,83	29,93
Воће	23,80	21,06	37,52	28,92	42,00	49,80	49,39	37,21	48,32	52,87	56,41	42,59
Поврће	27,77	23,55	45,37	39,36	50,40	57,59	59,98	47,67	62,17	62,35	63,33	51,44
Шећер, џем, мед и кондиторски производи	21,43	17,09	33,92	27,05	41,62	52,32	55,86	38,52	58,05	63,08	58,34	41,99
Остали прехранбени производи	13,24	12,10	20,86	17,69	24,51	26,32	29,76	20,90	33,66	33,15	29,12	25,72
Безалкохолна пића	34,94	26,40	50,83	38,09	59,17	66,42	71,92	48,88	65,00	78,35	72,82	59,62
Алкохолна пића	10,71	4,68	19,02	14,33	17,41	18,07	26,09	8,99	10,61	24,87	23,30	17,24
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	297,36	242,78	474,84	393,19	537,32	619,62	673,96	462,67	657,66	718,12	703,40	564,00
Дуван	17,90	8,00	33,14	14,45	38,99	41,56	43,94	31,91	45,08	50,75	43,09	36,13
Одјећа и обућа	49,00	13,53	66,34	19,37	94,44	124,08	159,55	81,39	83,40	125,22	127,63	83,94
Становање	188,28	187,69	248,37	238,31	246,66	240,44	276,14	228,52	259,02	306,90	254,78	247,56
Ел. енергија, плин, вода и остали енергенти	82,75	71,24	116,59	109,31	127,36	130,24	132,37	111,13	129,85	147,71	159,85	135,77
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	46,52	32,02	100,79	54,93	95,08	111,79	118,91	84,88	94,58	122,00	120,77	100,99
Здравство	38,95	64,28	58,96	105,25	50,70	45,58	51,44	56,48	67,67	76,27	73,89	74,93
Превоз	68,28	10,58	156,04	61,54	188,96	270,32	256,49	132,63	197,31	281,05	275,57	153,84
Комуникације	34,50	17,24	46,80	30,69	62,18	68,46	66,43	55,30	64,63	64,85	73,86	56,84
Рекреација/слободно вријеме и култура	38,12	12,96	49,07	28,48	65,43	90,73	97,59	52,38	62,07	66,70	91,56	59,94
Образовање	:	-	:	:	11,59	13,95	14,13	8,22	(6,89)	8,53	11,71	(7,89)
Угоститељске услуге	39,93	4,35	25,44	8,18	38,69	52,18	46,99	42,39	35,14	43,25	51,78	38,91
Услуге смјештаја	:	:	:	:	(13,06)	23,43	(18,90)	:	:	:	:	:
Остали производи и услуге	60,02	32,58	88,39	52,82	111,72	135,12	149,73	102,12	124,85	146,29	150,01	116,16
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	670,06	454,89	1.000,00	726,50	1.144,88	1.347,89	1.432,62	999,10	1.175,86	1.454,94	1.447,86	1.126,24
УКУПНО	967,42	697,66	1.474,84	1.119,70	1.682,20	1.967,52	2.106,58	1.461,76	1.833,52	2.173,06	2.151,25	1.690,24

Табела 9ц. Просјечни мјесечни издаци по типу домаћинства и категоријама издатака, Република Српска, 2007. год. (вриједности у КМ)

Категорија издатка	Тип домаћинства											Остало
	СД<65 година	СД>=65 година	БПД<65 година	БПД>=65 година	БП са 1 дјететом	БП са 2 дјецe	БП са 3 и више дјецe	Самохрани родитељи	СР + сродници	БП + дијете + сродници	БП + дијете + родитељи	
Хљeb и житарице	28,21	27,61	53,52	42,24	58,47	77,10	84,59	56,95	83,30	85,26	74,90	63,26
Месо	47,83	38,99	102,64	83,66	112,09	149,88	155,09	97,51	157,88	192,12	167,55	144,00
Риба	6,97	4,75	17,38	10,24	15,60	17,01	17,66	11,52	18,82	19,51	17,23	17,73
Млијекo, сир и јаја	29,16	30,85	56,84	50,29	69,96	82,15	88,05	54,37	88,77	102,13	96,00	76,48
Уља и масноће	8,50	9,23	17,91	16,17	17,81	21,67	24,23	16,54	28,12	29,73	22,91	18,58
Воће	13,65	13,04	29,07	24,23	32,57	42,09	43,31	26,89	40,90	46,90	44,00	36,59
Поврће	19,19	19,62	43,11	38,01	46,02	57,65	61,85	40,49	62,18	65,74	64,29	55,26
Шећер, џем, мед и кондиторски производи	15,79	13,27	27,42	23,37	32,04	47,12	53,47	31,76	48,69	52,92	49,59	33,82
Остали прехранбени производи	7,98	7,68	16,29	13,81	19,25	23,81	24,81	16,57	25,89	30,27	24,96	21,12
Безалкохолна пића	24,28	18,68	42,39	31,38	45,54	57,10	54,77	40,00	54,99	66,81	61,23	50,82
Алкохолна пића	13,41	4,21	27,12	17,84	25,48	30,80	27,78	16,33	24,59	43,82	31,74	27,64
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	214,96	187,93	433,68	351,22	474,82	606,39	635,61	408,92	634,15	735,22	654,42	545,30
Дуван	18,19	5,06	26,90	9,48	27,90	34,73	28,11	24,54	34,45	39,28	32,18	28,64
Одјећа и обућа	44,77	7,72	54,34	14,62	74,96	116,00	120,27	59,51	81,02	103,04	88,21	60,29
Становање	169,43	140,05	207,93	181,41	207,37	220,85	203,32	177,10	207,79	243,28	215,77	214,11
Ел. енергија, плин, вода и остали енергенти	67,47	56,11	100,64	79,90	101,89	118,00	107,89	90,38	124,55	140,25	146,18	111,83
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	40,12	20,25	71,85	40,02	72,89	92,29	95,72	60,35	81,17	112,39	86,19	72,75
Здравство	25,67	45,52	79,13	72,98	65,36	60,21	76,58	38,73	73,19	115,84	74,88	66,04
Превоз	67,96	7,65	178,25	48,20	200,89	231,43	261,46	108,02	227,09	251,11	200,75	173,15
Комуникације	29,52	11,59	40,58	20,35	47,73	64,56	59,17	37,92	50,93	62,67	52,30	46,94
Реакција/слободно вријеме и култура	27,38	5,91	33,83	17,88	42,62	84,25	74,94	35,22	65,72	56,57	57,92	39,74
Образовање	:	-	:	-	10,14	15,64	17,33	(8,20)	:	(9,45)	(8,51)	(6,74)
Угоститељске услуге	29,63	(2,80)	20,50	3,28	28,87	38,64	40,06	24,41	(20,94)	27,29	19,28	24,32
Услуге смјештаја	:	-	:	-	:	(27,92)	:	:	:	:	:	:
Остали производи и услуге	38,36	18,79	79,49	42,44	95,87	120,34	110,74	73,33	102,58	126,54	99,14	93,81
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	567,38	321,45	896,89	530,56	995,37	1.224,87	1.212,66	752,43	1.083,86	1.306,46	1.088,43	940,09
УКУПНО	782,34	509,38	1.330,58	881,78	1.470,19	1.831,26	1.848,27	1.161,35	1.718,01	2.041,68	1.742,85	1.485,4

Табела 9д. Просјечни мјесечни издаци по типу домаћинства и категоријама издатака, Брчко дистрикт БиХ, 2007. год. (вриједности у КМ)

Категорија издатка	Тип домаћинства											
	СД<65 година	СД>=65 година	БПД<65 година	БПД>=65 година	БП са 1 дјетом	БП са 2 дјеце	БП са 3 и више дјеце	Самохрани родитељи	СР + сродници	БП + дијете + сродници	БП + дијете + родитељи	Остало
Хљоб и житарице	(44,37)	37,44	(53,30)	(46,69)	(50,03)	82,38	(70,01)	:	:	:	:	:
Месо	(57,47)	(41,48)	(88,92)	(75,21)	(101,47)	118,72	(100,49)	:	:	:	:	:
Риба	:	(5,06)	(9,95)	(9,40)	:	(17,72)	:	:	:	:	:	:
Млијекo, сир и јаја	(40,21)	42,58	(54,08)	(51,35)	(50,79)	72,49	(65,33)	:	:	:	:	:
Уља и масноће	:	17,15	(18,62)	(15,94)	(16,38)	23,67	(25,60)	:	:	:	:	:
Воће	:	(16,10)	(24,00)	(21,67)	(25,65)	39,38	(30,98)	:	:	:	:	:
Поврће	:	32,02	(57,57)	(37,58)	(31,98)	60,22	(52,24)	:	:	:	:	:
Шећер, џем, мед и кондиторски производи	:	(15,43)	(27,31)	(29,24)	(28,22)	54,79	(48,50)	:	:	:	:	:
Остали прехранбени производи	:	(9,18)	(16,66)	(11,48)	(13,61)	24,30	(30,76)	:	:	:	:	:
Безалкохолна пића	(33,17)	(16,96)	(39,42)	(28,85)	(42,71)	62,50	(53,92)	:	:	:	:	:
Алкохолна пића	:	:	:	:	(12,21)	(26,34)	:	:	:	:	:	:
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	(286,94)	237,28	(407,98)	(338,07)	(379,44)	582,52	(497,85)	:	:	:	:	:
Дуван	:	:	(34,62)	:	(34,72)	(40,85)	(55,47)	:	:	:	:	:
Одјећа и обућа	:	:	:	:	(72,8)	70,52	:	:	:	:	:	:
Становање	(235,04)	186,79	(217,10)	(172,79)	(192,74)	265,12	(262,13)	:	:	:	:	:
Ел. енергија, плин, вода и остали енергенти	(79,14)	77,86	(121,54)	(116,50)	(171,35)	143,81	(128,76)	:	:	:	:	:
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	:	(26,77)	(59,23)	(50,72)	(45,41)	157,57	(53,50)	:	:	:	:	:
Здравство	:	(42,73)	(40,86)	(56,07)	:	(69,13)	:	:	:	:	:	:
Превоз	:	:	(123,55)	:	(306,41)	221,81	(209,64)	:	:	:	:	:
Комуникације	:	(14,30)	(27,76)	(26,53)	(55,1)	60,61	(39,05)	:	:	:	:	:
Рекреација/слободно вријеме и култура	:	:	:	:	(35,97)	71,81	:	:	:	:	:	:
Образовање	-	-	-	-	:	:	:	:	:	:	:	:
Угоститељске услуге	:	-	:	:	:	(24,82)	:	:	:	:	:	:
Услуге смјештаја	-	-	-	-	-	:	:	:	:	:	:	:
Остали производи и услуге	:	(23,69)	(51,91)	(39,48)	(70,95)	120,40	(80,31)	:	:	:	:	:
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	(604,06)	396,93	(722,82)	(539,25)	(1.039,31)	1.275,53	(1.115,01)	:	:	:	:	:
УКУПНО	(890,99)	634,20	(1.130,80)	(877,32)	(1.418,75)	1.858,05	(1.612,86)	:	:	:	:	:

Табела 10а. Просјечни мјесечни издаци домаћинства по статусу текуће активности носиоца домаћинства и категоријама издатака, Босна и Херцеговина, 2007. год. (вриједности у КМ)

Категорија издатка	Статус текуће активности (носилац домаћинства)				
	Запослен	Незапослен или тражи прво запослење	Домаћица	Пензионер	Остало
Хљеб и житарице	74,30	70,29	52,88	59,56	49,75
Месо	134,31	120,25	80,40	103,93	81,93
Риба	15,94	11,82	8,62	12,62	8,39
Млијеко, сир и јаја	80,55	73,10	53,24	66,92	49,62
Уља и масноће	26,24	23,07	20,34	23,01	17,21
Воће	44,10	37,12	28,47	33,85	24,42
Поврће	54,18	49,54	38,16	45,13	33,28
Шећер, цем, мед и кондиторски производи	47,72	38,21	29,53	33,84	25,98
Остали прехранбени производи	24,89	23,09	17,55	19,57	15,37
Безалкохолна пића	61,68	53,16	39,92	44,31	36,87
Алкохолна пића	23,14	19,90	8,44	17,09	15,33
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	587,04	519,54	377,54	459,82	358,16
Дуван	38,83	35,45	19,06	23,48	20,13
Одјећа и обућа	118,98	62,31	40,75	51,42	37,71
Становање	238,60	216,14	182,23	235,10	176,95
Електрична енергија, плин, вода и остали енергенти	127,62	109,61	84,54	111,25	76,43
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	106,21	70,34	55,25	69,45	46,54
Здравство	52,45	59,48	52,89	79,68	65,13
Превоз	245,77	151,96	77,93	115,31	89,52
Комуникације	65,79	42,44	29,46	40,58	27,61
Рекреација/слободно вријеме и култура	78,01	49,82	27,21	38,26	33,70
Образовање	12,71	6,10	3,99	3,60	(5,46)
Угоститељске услуге	47,37	23,30	14,33	18,44	17,43
Услуге смјештаја	19,76	(6,99)	:	(6,65)	:
Остали производи и услуге	126,47	92,53	61,68	76,24	57,13
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	1.278,60	926,46	654,16	869,44	655,90
УКУПНО	1.865,62	1.446,00	1.301,70	1.329,26	1.014,06

Табела 106. Просјечни мјесечни издаци по статусу текуће активности носиоца домаћинства и категоријама издатака, Федерација Босне и Херцеговине, 2007. год. (вриједности у КМ)

Категорија издатка	Статус текуће активности (носилац домаћинства)				
	Запослен	Незапослен или тражи прво запослење	Домаћица	Пензионер	Остало
Хљеб и житарице	78,88	72,08	57,03	63,24	56,14
Месо	134,69	110,38	84,54	105,14	85,05
Риба	15,87	10,69	8,31	12,02	8,12
Млијеко, сир и јаја	84,27	73,49	56,75	69,38	55,22
Уља и масноће	29,81	25,69	23,10	25,56	21,27
Воће	47,94	39,75	33,24	36,76	27,72
Поврће	55,19	51,00	40,17	46,19	36,02
Шећер, цем, мед и кондиторски производи	51,03	40,12	34,37	36,03	30,86
Остали прехранбени производи	27,07	23,02	19,51	21,27	19,89
Безалкохолна пића	66,91	55,57	44,87	47,93	42,68
Алкохолна пића	19,74	16,27	7,77	15,12	(14,32)
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	611,41	518,04	409,66	478,65	397,31
Дуван	42,47	39,50	21,53	25,92	26,74
Одјећа и обућа	127,66	73,43	46,88	58,41	51,87
Становање	250,86	231,96	198,63	253,70	211,91
Електрична енергија, плин, вода и остали енергенти	131,75	117,06	90,30	120,87	87,53
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	114,08	79,78	58,97	77,81	64,25
Здравство	50,56	52,53	55,48	79,70	59,97
Превоз	256,69	149,29	81,42	121,08	129,71
Комуникације	69,88	46,90	33,45	44,32	34,80
Рекреација/слободно вријеме и култура	87,13	56,24	32,25	42,32	38,34
Образовање	13,25	4,92	(4,35)	3,81	:
Угоститељске услуге	53,51	29,10	19,80	20,93	24,83
Услуге смјештаја	19,84	:	:	(7,97)	:
Остали производи и услуге	136,61	100,40	74,35	82,72	73,84
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	1.354,29	987,88	721,81	939,55	812,82
УКУПНО	1.965,70	1.505,92	1.131,50	1.418,20	1.210,10

Табела 10ц. Просјечни мјесечни издаци домаћинства по статусу текуће активности носиоца домаћинства и категоријама издатака, Република Српска, 2007. год. (вриједности у КМ)

Категорија издатка	Статус текуће активности (носилац домаћинства)				
	Запослен	Незапослен или тражи прво запослење	Домаћица	Пензионер	Остало
Хљеб и житарице	65,56	68,34	46,43	53,46	43,71
Месо	134,30	135,22	75,80	103,20	77,00
Риба	16,10	13,73	9,46	13,87	8,72
Млијеко, сир и јаја	74,13	73,28	47,40	63,30	44,45
Уља и масноће	19,45	19,47	15,64	18,81	13,45
Воће	37,09	34,32	20,59	29,15	21,64
Поврће	52,23	47,37	35,07	43,56	30,78
Шећер, цем, мед и кондиторски производи	41,41	35,03	21,66	30,26	20,85
Остали прехранбени производи	20,81	23,15	14,70	16,88	11,09
Безалкохолна пића	51,77	50,19	32,00	38,40	31,62
Алкохолна пића	29,86	25,37	9,85	20,88	15,75
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	542,72	525,47	328,60	431,77	319,06
Дуван	31,67	29,25	15,22	19,20	13,10
Одјећа и обућа	104,86	47,26	30,94	40,22	25,87
Становање	214,80	191,54	152,65	202,88	143,56
Електрична енергија, плин, вода и остали енергенти	119,26	97,15	73,05	92,94	63,64
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	90,51	57,63	50,40	55,28	30,86
Здравство	56,22	67,19	49,16	80,78	71,51
Превоз	226,56	151,28	75,00	105,31	53,77
Комуникације	58,45	36,19	22,92	34,36	21,16
Рекреација/слободно вријеме и култура	61,28	40,22	19,36	32,17	30,56
Образовање	11,63	6,75	(3,38)	3,25	:
Угоститељске услуге	36,64	16,30	(5,05)	14,48	(11,38)
Услуге смјештаја	20,01	:	:	:	:
Остали производи и услуге	108,22	82,79	40,67	66,10	41,16
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	1.140,10	829,23	543,77	751,61	513,46
УКУПНО	1.682,82	1.354,70	872,37	1.183,40	832,51

Табела 10д. Просјечни мјесечни издаци домаћинства по статусу текуће активности носиоца домаћинства и категоријама издатака, Брчко дистрикт БиХ, 2007. год. (вриједности у КМ)

Категорија издатка	Статус текуће активности (носилац домаћинства)				
	Запослен	Незапослен или тражи прво запослење	Домаћица	Пензионер	Остало
Хљеб и житарице	69,91	64,52	(37,22)	51,64	(48,41)
Месо	119,61	108,68	(38,36)	73,48	(105,83)
Риба	15,91	(8,38)	:	(8,17)	:
Млијеко, сир и јаја	64,11	65,55	(45,81)	52,12	(46,92)
Уља и масноће	22,18	22,08	(15,77)	17,29	(15,24)
Воће	34,33	27,77	(17,18)	25,25	(19,67)
Поврће	53,79	50,68	(29,99)	38,79	(31,61)
Шећер, цем, мед и кондиторски производи	44,25	43,45	(16,24)	27,89	(31,40)
Остали прехранбени производи	21,17	23,43	(7,39)	12,95	(14,39)
Безалкохолна пића	55,18	48,90	(24,56)	35,07	(32,86)
Алкохолна пића	21,63	(15,92)	:	(10,20)	:
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	522,09	479,34	(242,63)	352,85	(375,89)
Дуван	39,50	(40,77)	:	(23,62)	:
Одјећа и обућа	63,52	(56,40)	:	(28,44)	:
Становање	235,36	240,96	(180,01)	226,98	(174,10)
Електрична енергија, плин, вода и остали енергенти	132,84	130,33	(99,92)	142,86	(102,38)
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	112,24	64,65	(27,54)	58,99	:
Здравство	51,20	(80,90)	(38,92)	55,30	(47,65)
Превоз	204,02	(198,28)	:	112,61	:
Комуникације	52,83	42,29	(19,36)	32,99	(21,86)
Рекреација/слободно вријеме и култура	56,86	(55,92)	:	(15,77)	:
Образовање	:	:	:	:	-
Угоститељске услуге	22,72	(11,24)	:	(9,39)	:
Услуге смјештаја	:	:	-	-	-
Остали производи и услуге	95,77	78,80	(33,40)	49,76	(55,83)
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	1.092,03	1.040,85	(476,08)	760,03	(551,00)
УКУПНО	1.614,12	1.520,19	(718,71)	1.112,90	(926,89)

Табела 11а. Просјечни мјесечни издаци домаћинства по статусу у запослењу носиоца домаћинства и категорији издатака, Босна и Херцеговина, 2007. год. (вриједности у КМ)

Категорија издатка	Статус у запослењу			
	Послодавац	Самозапосленик или слободно занимање	Запослење на неодређено вријеме	Запослење са другим типом уговора
Хљеб и житарице	73,69	70,90	77,35	64,02
Месо	137,61	131,04	138,66	108,28
Риба	17,38	11,90	17,12	11,21
Млијеко, сир и јаја	85,20	74,94	83,20	68,10
Уља и масноће	26,09	25,69	26,68	22,12
Воће	47,11	38,55	45,46	37,29
Поврће	55,60	55,90	54,14	47,02
Шећер, џем, мед и кондиторски производи	49,05	42,64	48,81	39,08
Остали прехранбени производи	25,40	24,35	25,46	21,51
Безалкохолна пића	64,89	56,34	63,36	52,03
Алкохолна пића	24,37	24,40	23,43	17,24
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	606,38	556,65	603,66	487,90
Дуван	46,04	38,59	38,26	36,28
Одјећа и обућа	173,34	83,63	118,43	81,85
Становање	292,94	206,94	245,50	208,56
Електрична енергија, плин, вода и остали енергенти	156,21	115,42	126,57	114,61
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	131,46	83,81	107,73	80,27
Здравство	71,99	52,65	55,59	43,48
Превоз	383,39	201,79	241,65	164,22
Комуникације	99,39	47,83	66,22	47,75
Рекреација/слободно вријеме и култура	111,25	48,12	80,22	58,30
Образовање	19,89	6,03	13,83	6,47
Угоститељске услуге	68,90	26,54	47,99	34,36
Услуге смјештаја	(33,79)	(11,45)	21,38	:
Остали производи и услуге	174,39	99,99	127,98	98,56
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	1.762,96	1.022,77	1.291,95	978,83
УКУПНО	2.369,35	1.579,42	1.895,61	1.466,73

Табела 116. Просјечни мјесечни издаци домаћинства по статусу у запослењу носиоца домаћинства и категоријама издатака, Федерација Босне и Херцеговине, 2007. год. (вриједности у КМ)

Категорија издатка	Статус у запослењу			
	Послодавац	Самозапосленик или слободно занимање	Запослење на неодређено вријеме	Запослење са другим типом уговора
Хљеб и житарице	81,19	78,28	81,21	66,73
Месо	134,91	121,11	140,47	110,86
Риба	18,12	11,73	16,90	11,30
Млијеко, сир и јаја	92,47	80,58	86,01	71,80
Уља и масноће	29,86	30,51	30,38	24,38
Воће	50,92	42,98	49,51	40,43
Поврће	54,31	56,13	56,28	48,16
Шећер, џем, мед и кондиторски производи	53,35	47,32	52,23	41,41
Остали прехранбени производи	28,99	26,12	27,53	22,78
Безалкохолна пића	72,49	61,35	68,87	55,41
Алкохолна пића	23,89	19,38	20,50	13,97
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	640,51	575,49	629,88	507,22
Дуван	46,35	43,21	42,47	39,38
Одјећа и обућа	191,44	88,63	130,36	89,88
Становање	321,15	218,50	257,11	224,86
Електрична енергија, плин, вода и остали енергенти	166,92	107,22	134,93	119,45
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	161,11	89,54	116,81	87,25
Здравство	58,12	48,14	53,56	44,39
Превоз	373,08	214,76	257,92	169,08
Комуникације	105,31	49,48	71,39	52,96
Рекреација/слободно вријеме и култура	138,44	52,07	90,52	65,55
Образовање	23,33	4,43	14,46	6,96
Угоститељске услуге	76,86	31,69	55,20	39,40
Услуге смјештаја	:	:	22,65	:
Остали производи и услуге	198,11	109,58	138,61	106,84
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	1.893,75	1.066,60	1.386,00	1.049,40
УКУПНО	2.534,27	1.642,09	2.015,90	1.556,60

Табела 11ц. Просјечни мјесечни издаци домаћинства по статусу у запослењу носиоца домаћинства и категоријама издатака, Република Српска, 2007. год. (вриједности у КМ)

Категорија издатка	Статус у запослењу			
	Послодавац	Самозапосленик или слободно занимање	Запослење на неодређено вријеме	Запослење са другим типом уговора
Хљоб и житарице	61,56	61,11	70,42	57,18
Месо	142,75	146,08	136,91	100,18
Риба	16,20	12,09	17,76	10,88
Млијеко, сир и јаја	74,53	67,84	78,80	59,60
Уља и масноће	20,14	18,98	19,96	16,84
Воће	40,70	32,82	38,61	30,16
Поврће	57,57	56,15	50,03	44,21
Шећер, џем, мед и кондиторски производи	41,97	36,40	42,62	32,49
Остали прехранбени производи	19,36	22,23	21,67	18,62
Безалкохолна пића	51,86	49,50	53,65	43,82
Алкохолна пића	24,93	32,16	29,03	24,88
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	551,57	535,37	559,46	438,86
Дуван	45,91	31,49	30,49	28,05
Одјећа и обућа	150,82	77,84	99,54	62,87
Становање	245,00	190,19	224,82	162,80
Електрична енергија, плин, вода и остали енергенти	135,85	123,01	111,62	102,66
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	80,37	77,93	90,44	62,17
Здравство	99,07	60,19	58,00	40,67
Превоз	419,22	181,20	213,26	150,26
Комуникације	90,40	45,59	57,52	35,45
Рекреација/слободно вријеме и култура	68,46	43,03	64,31	37,43
Образовање	(14,45)	6,82	12,67	(5,75)
Угоститељске услуге	(58,95)	19,73	36,21	22,82
Услуге смјештаја	:	:	(19,42)	:
Остали производи и услуге	138,11	87,66	110,13	78,86
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	1.583,10	958,57	1.128,40	794,13
УКУПНО	2.134,67	1.493,93	1.687,90	1.233,00

Табела 11д. Просјечни мјесечни издаци домаћинства по статусу у запослењу и категоријама издатака носиоца домаћинства и категоријама издатака, Брчко дистрикт БиХ, 2007. год. (вриједности у КМ)

Категорија издатка	Статус у запослењу			
	Послодавац	Самозапосленик или слободно занимање	Запослење на неодређено вријеме	Запослење са другим типом уговора
Хљеб и житарице	:	(58,44)	72,94	(67,90)
Месо	:	(114,98)	110,75	(132,25)
Риба	:	:	13,47	:
Млијеко, сир и јаја	:	(58,74)	68,58	(62,61)
Уља и масноће	:	(23,02)	23,48	(19,76)
Воће	:	(28,20)	32,90	(31,42)
Поврће	:	(45,98)	56,09	(47,71)
Шећер, џем, мед и кондиторски производи	:	(35,45)	45,47	(51,22)
Остали прехранбени производи	:	(17,15)	24,23	(19,37)
Безалкохолна пића	:	(51,07)	53,83	(52,81)
Алкохолна пића	:	(13,75)	20,97	:
УКУПНО - ХРАНА И ПИЋЕ	:	(459,57)	522,72	(518,31)
Дуван	:	(47,69)	36,77	(45,49)
Одјећа и обућа	:	:	60,15	(76,69)
Становање	:	(212,43)	228,50	(289,57)
Електрична енергија, плин, вода и остали енергенти	:	(186,95)	115,45	(117,72)
Намјештај, опрема за домаћинство и услуге у домаћинству	:	(43,93)	113,88	(96,16)
Здравство	:	:	79,36	(51,16)
Превоз	:	(239,03)	207,60	(192,73)
Комуникације	:	(45,81)	50,07	(44,13)
Рекреација/слободно вријеме и култура	:	:	53,10	(100,72)
Образовање	:	:	:	:
Угоститељске услуге	:	:	18,90	:
Услуге смјештаја	-	:	:	:
Остали производи и услуге	:	(76,94)	93,96	(94,89)
УКУПНО - НЕПРЕХРАНА	:	(1.055,17)	1.085,70	(1.160,40)
УКУПНО	:	(1.514,74)	1.608,40	(1.678,70)

АПД 2007

Анкета о потрошњи домаћинстава је основни инструмент за прикупљање информација о трендовима потрошње те величини и структури издатака домаћинстава, као и социо-економским карактеристикама домаћинстава и њихових чланова, условима становања и посједовању трајних потрошних добара.

Објављују се агрегирани резултати без навођења података за појединачна домаћинства. Главни резултати Анкете презентирани у публикацији представљају основни извор информација за планирање и припремање економске и социјалне политике.

Пројекат финансирале
Влада Италије и Влада Велике Британије

Техничку подршку пројекту пружили
ISTAT и LSE Конзорциј